

На основу члана 5. став 1. тачка б, члана 20. став 2. тачка б. и члана 37. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 59/13 и 4/17), чл. 61, 70, 89, 92. и 99. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 4/17, 19/18 и 54/19), члана 6. став 1. тачка б. и члана 19. тачка б. Статута Агенције за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 63/17), Управни одбор Агенције за банкарство Републике Српске, на 32. сједници, одржаној 15.06.2021. године, доноси

ОДЛУКУ О СИСТЕМУ УПРАВЉАЊА У БАНЦИ

1. Опште одредбе

Предмет одлуке

Члан 1.

- (1) Овом одлуком ближе се дефинишу:
 - 1) минимални захтјеви за успостављање и примјену свеобухватног, поузданог и ефикасног система управљања из члана 87. Закона о банкама Републике Српске (у даљем тексту: Закон),
 - 2) правила за процјену испуњавања услова за обављање функције члана органа управљања банке и
 - 3) минимални захтјеви за савјесно поступање чланова органа управљања банке.
- (2) Одредбе ове одлуке примјењују се на банке са сједиштем у Републици Српској, којима је Агенција за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) издала дозволу за рад.
- (3) Одредбе ове одлуке банка је дужна примјењивати на појединачној и консолидованој основи.
- (4) У смислу става 3. овог члана, одредбе о накнадама из пододјелка 2.5. ове одлуке примјењују се на нивоу банкарске групе, банке, подређеног друштва банке, укључујући и подређена друштва банке која су основана у финансијским центрима са повољнијим пореским режимом.
- (5) На питања у вези са системом управљања у банци, савјесним поступањем чланова органа управљања банке и процјеном испуњавања услова за чланове органа управљања банке која нису регулисана овом одлуком, а регулисана су Законом или другим подзаконским прописима, примјењују се одредбе тог закона или другог подзаконског прописа.

Појмови

Члан 2.

- (1) Појмови који се користе у овој одлуци имају сљедећа значења:
 - 1) **Органи управљања банке** јесу надзорни одбор и управа банке.
 - 2) **Професионални и етички стандарди управљања** јесу правила, препоруке и најбоље пословне праксе које обезбјеђују поуздано и добро управљање банком, усклађеност пословања са законским и подзаконским прописима и интерним актима банке, те посебно доприносе адекватном управљању ризицима банке, укључујући и управљање оперативним и репутационим ризиком.
 - 3) **Сукоб интереса на нивоу банке** јесте околност или скуп околности које угрожавају или могу угрозити интересе банке, између осталог, због различитих активности и послова банке, чланова банкарске групе, других лица у посебном односу са банком и са њима повезаних лица, пословних линија или организационих јединица банке, у односу на клијенте, акционаре, запослене, значајне добављаче, пословне партнере банке и друга релевантна лица.
 - 4) **Сукоб интереса на нивоу запосленог** јесте околност или скуп околности у којима лични интерес запосленог у банци или члана надзорног одбора утиче или би могао утицати на непристрасно и објективно извршавање задатака и одговорности тог запосленог или члана надзорног одбора у односу на интересе банке.

- 5) **Култура управљања ризицима** (у даљем тексту: култура ризика) минимално обухвата стандарде, ставове и дјеловање у циљу обезбјеђења општег сазнања свих нивоа банке о ризицима, преузимању ризика и управљању ризицима, као и о унутрашњим контролама, које имају утицај на одлуке о ризицима и на преузимање ризика од стране банке.
- 6) **Склоност ка преузимању ризика** (енгл. *risk appetite*) јесте укупни ниво ризика који је банка спремна да преузме с циљем остваривања своје пословне стратегије и циљева. Склоност ка преузимању ризика обухвата и толеранцију према ризицима, односно утврђивање нивоа ризика који банка сматра прихватљивим.
- 7) **Способност подношења ризика** (енгл. *risk-bearing capacity*) представља највећи укупни ниво и врсте ризика које банка може преузети, узимајући у обзир расположиви капитал и ликвидност, квалитет система управљања ризицима и система унутрашњих контрола, те регулаторна ограничења.
- 8) **Лимити изложености ризицима** (у даљем тексту: лимити ризика) јесу усвојена квантитативна ограничења и мјере за преузимање ризика и њихове концентрације по производима, пословима, пословним линијама, члановима банкарске групе и другим критеријумима управљања ризицима, који банци омогућавају алокацију ризика по пословним линијама и врстама ризика, узимајући у обзир усвојену склоност ка преузимању ризика и способност подношења ризика.
- 9) **Ублажавање ризика** (енгл. *risk mitigation*) подразумејева скуп стратешких одлука, метода, критеријума и поступака за прихватање, избјегавање, смањење или пренос утврђеног нивоа ризика.
- 10) **Ризични профил банке** јесте мјера, односно процјена структуре и нивоа свих значајних ризика којима је банка изложена или би могла бити изложена у свом пословању, при чему су квантитативне методе које се користе за мјерење ризика документоване, те јасно дефинисани начини за процјену ризика које банка није у могућности квантитативно мјерити.
- 11) **Тестирање отпорности на стрес** јесте техника управљања ризицима која се користи за процјену потенцијалног утицаја специфичних догађаја и/или промјене више релевантних фактора ризика на финансијско стање банке или на одређени портфолио изложености банке (енгл. *forward looking* техника). Укључује анализу сценарија и/или анализу осјетљивости.
- 12) **Анализа сценарија** јесте процјена отпорности банке или портфолија изложености банке у одређеном сценарију, којим се мјери утицај истовремене промјене више релевантних фактора ризика на финансијско стање банке, односно на портфолија изложености банке у јасно дефинисаним и интерно усклађеним стресним условима, који обухватају различите ризике и подручја пословања банке.
- 13) **Анализа осјетљивости** јесте процјена потенцијалног утицаја једног одређеног фактора ризика или више једноставних фактора ризика (енгл. *simple multi-risk factors*) на капитал и ликвидност банке, односно на одређени портфолио изложености или финансијско стање банке.
- 14) **Тестирање отпорности на стрес на нивоу портфолија изложености банке** јесте процјена потенцијалног утицаја једног или више фактора ризика на један или више портфолија изложености банке.
- 15) **Инфраструктура података** (енгл. *data infrastructure*) обухвата техничку и организациону структуру и капацитете за прикупљање и одржавање података о ризицима банке, као и информациону подршку, која обезбјеђује адекватно интегрисање података и извјештавање о ризицима.
- 16) **Функција подршке пословању** обухвата активности банке које обављају запослени овлашћени за вођење књиговодствених и административних евиденција и осталих позадинских послова.
- 17) **Функција уговарања трансакција** обухвата активности банке које обављају запослени овлашћени за уговарање трансакција из којих произилазе ризици.
- 18) **Накнаде** јесу сви облици фиксних и варијабилних накнада који укључују директна или индиректна финансијска и нефинансијска плаћања и друге облике накнада или

погодности на које запослени имају право, по основу уговора закључених са банком или другим правним лицем из банкарске групе.

Финансијска плаћања, други облици накнада и погодности обухватају: плате, накнаду трошкова, бонусе за успјешност у раду, укључујући и накнаде у облику акција, опција на акције, учешће у добити, дискреционе пензионе погодности, полисе животног осигурања, опрост дуга или смањење обавезе по основу отплате кредита запослених са значајним утицајем на ризични профил банке у периоду обавјештења о престанку радног односа и друге сличне облике накнада и погодности, укључујући додатно уговорене отпремнине и сличне погодности у случајевима пријевременог прекида радног односа које се уговарају на појединачној и дискреционој основи.

Нефинансијска плаћања и погодности укључују неновчане погодности које се односе на додатно здравствено осигурање, погодности коришћења различитих техничких средстава која се не користе у обављању пословне активности (на примјер, коришћење службеног возила, мобилног телефона, рачунара и сл. у приватне сврхе) и друге додатне повластице.

Накнаде обухватају и нефинансијска плаћања и погодности које запосленима у банци даје друго правно лице – члан исте банкарске групе или правна лица која су у посебном односу са банком.

Укупна накнада састоји се од фиксног и варијабилног дијела накнаде. Испуњавање захтјева из ове одлуке подразумијева да се износ накнаде исказује на бруто основи.

- 19) **Варијабилна накнада** јесте дио укупне накнаде који зависи од успјешности запосленог, пословне јединице и банке, а заснован је на унапријед дефинисаним и мјерљивим критеријумима. Варијабилним накнадама и бенефицијама не сматрају се плаћања и бенефиције које не зависе од доношења дискреционе одлуке, односно на које имају право сви запослени у банци и које их не подстичу на презимање ризика за банку (нпр. обавезни законски доприноси за пензионо, социјално и здравствено осигурање, колективне полисе осигурања и уговорени здравствени прегледи свих запослених, накнаде плата у складу са законским прописима и колективним уговором и сл.).
- 20) **Пословна јединица** јесте организациони дио банке за који банка може самостално оцјењивати успјешност.
- 21) **Фиксна накнада** јесте дио укупне накнаде који представља разлику између укупног износа накнаде и варијабилног дијела накнаде, а заснива се на унапријед дефинисаним критеријумима.
- 22) **Запослени у банци** јесте физичко лице које на основу уговора о раду или неког другог уговора закљученог са банком обавља одређене послове за банку. У смислу ове одлуке запосленим се сматра и прокурист банке.

У случају екстернализације, којом је банка уговорно повјерила обављање одређених активности пружаоцима услуга који су чланови банкарске групе, запосленим се у смислу ове одлуке сматра и физичко лице које је на основу уговора о раду или неког другог уговорног односа закљученог са пружаоцем услуга директно укључено у пружање услуга банци за потребе обављања одређених послова, које би банка иначе обављала сама.

- 23) **Идентификовани (релевантни) запослени** јесу сви запослени чије професионалне активности имају значајан утицај на ризични профил банке (у даљем тексту: идентификовани запослени). Идентификовани запослени обухватају најмање сљедеће категорије запослених:
 1. чланове надзорног одбора банке,
 2. чланове управе банке,
 3. више руководство,
 4. руководиоце контролних функција банке,
 5. лица која преузимају ризике за банку и
 6. све друге запослене у банци чије активности имају значајан утицај на ризични профил банке, који су према припадајућем распону укупних накнада, заједно са

дискреционим пензионим погодностима, на истом или вишем нивоу у односу на више руководство и лица која преузимају ризике.

Више руководство, у смислу овог става, обухвата и руководиоце организационих дијелова банке највишег хијерархијског нивоа (нпр. главна филијала, филијала и сл.) те руководиоце значајнијих пословних јединица банке.

- 24) **Лица која преузимају ризике за банку** јесу запослени чије професионалне активности имају значајан утицај на ризични профил банке, укључујући и запослене у одјељењима трговања и продаје који у домену својих одговорности закључују послове који имају значајан утицај на ризични профил банке или друга лица овлашћена за закључивање уговора и преузимање ризичних позиција банке у оквиру додијељених овлашћења и одговорности. Поред запослених чије индивидуалне професионалне активности имају утицај на ризични профил банке, под лицима која преузимају ризике за банку подразумијевају се и они запослени чије професионалне активности на колективној основи (као чланови групе запослених) имају утицај на ризични профил банке.
- 25) **Дискреционе пензионе погодности** јесу пензионе погодности које банка на дискреционој основи додјељује запосленом у оквиру пакета варијабилног дијела накнаде.
- 26) **Максималан износ варијабилног дијела накнаде** (енгл. *bonus pool*) јесте највећи дозвољени износ варијабилног дијела накнаде који се може додијелити у процесу додјеле на нивоу банке или на нивоу пословне јединице банке.
- 27) **Додјела** (енгл. *award*) јесте одобрење варијабилног дијела накнаде за одређени обрачунски период, независно од тренутка исплате додијељеног износа.
- 28) **Стицање** (енгл. *vesting*) јесте тренутак у којем запослени постаје законски власник варијабилног дијела накнаде, који му је додијељен без обзира на начин и временски период исплате, укључујући случај када је исплата предмет додатног периода задржавања или уговорне одредбе о поврату накнаде.
- 29) **Обрачунски период** (енгл. *accrual period*) јесте период током којег се процјењује и мјери успјешност за потребе утврђивања варијабилног дијела накнаде за додјелу. Обрачунски период је најмање једна година.
- 30) **Одгода накнаде** (енгл. *deferral*) јесте уговорна одредба према којој се варијабилни дио накнаде не исплаћује непосредно након протекла обрачунског периода, због усклађивања накнаде са успјешношћу и преузетим ризицима из претходног периода. Накнаде су одгођене ако примаоцу нису исплаћене, односно ако му нису пренесена права из финансијских инструмената.
- 31) **Период одгоде** (енгл. *deferral period*) јесте период током којег банка врши одгоду плаћања варијабилног дијела накнаде и наступа по завршетку периода процјене, односно датумом утврђивања овог дијела накнаде, а траје најмање три године.
- 32) **Малус** је уговорна одредба према којој је запослени сагласан с тиме да му банка није дужна исплатити, односно пренијети права над дијелом или цијелом одгођеном неисплаћеном варијабилном накнадом, уколико остварење претходно преузетих ризика доведе до нарушене успјешности банке или пословне јединице, односно лошијег финансијског резултата банке или пословне јединице или у случајевима преваре или другог понашања са намјером преваре или грубог нехата који су довели до значајних губитака. Услови, односно критеријуми према којима ће се активирати одредба о малусу морају бити детаљно дефинисани уговором између банке и запосленог, те се мора дефинисати и период током којег се може примјенити та одредба.
- 33) **Поврат накнаде** (енгл. *claw back*) јесте уговорна одредба према којој се запослени обавезује да банци врати одређени износ његовог варијабилног дијела накнада, враћањем исплаћеног износа или враћањем права из финансијских инструмената, уколико остварење претходно преузетих ризика доведе до нарушене успјешности, односно лошијег финансијског резултата. Услови и критеријуми према којима ће се активирати одредба о поврату накнаде морају бити детаљно дефинисани уговором између банке и запосленог, укључујући период у којем се може примјенити одредба.

- 34) **Задржавање накнада** јесте уговорна одредба према којој је запослени сагласан да у случају исплате варијабилног дијела накнаде у облику прихватљивих финансијских инструмената када су му пренесена права из тих инструмената, не смије пренијети права из тих инструмената током унапријед уговореног периода.
- 35) **Период задржавања** (енгл. *retention period*) јесте период током којег запослени задржава варијабилни дио накнада исплаћених у облику прихватљивих финансијских инструмената, а по основу којих се у том периоду не смију преносити права. Период задржавања почиње преносом права из финансијских инструмената.
- 36) **Процјена члана органа управљања банке** јесте процјена његове подобности у смислу доброг угледа, одговарајућег знања, способности, вјештина и искуства, способности за отворено, поштено и независно дјеловање, те спремности и могућности за посвећивање довољног времена за обављање функције члана органа управљања банке.
- 37) **Процјена носиоца кључне функције** јесте процјена његове подобности у смислу доброг угледа и поштености, те знања, вјештина и искуства за обављање кључних функција.
- 38) **Директорска функција** у смислу ове одлуке обухвата сљедеће функције у правним лицима која нису банке:
1. функцију управљања, у оквиру које је особа овлашћена за вођење послова у привредном друштву, укључујући функцију самосталног предузетника и прокуристе (у даљем тексту: извршна директорска функција),
 2. функцију надзора, у оквиру које је особа овлашћена и одговорна за надзор и праћење пословања привредног друштва (у даљем тексту: неизвршна директорска функција).
- У смислу ове дефиниције, извршном директорском функцијом у банци сматра се чланство у управи банке, а неизвршном директорском функцијом чланство у надзорном одбору банке.
- 39) **Носиоци кључних функција** јесу лица која нису чланови органа управљања банке, али имају значајан утицај на управљање банком и њено пословање, те укључују руководиоце контролних функција и друге носиоце кључних функција, које банка идентификује на основу процјене ризика банке.
- 40) **Обука** је програм едукације, односно иницијатива банке чији је циљ припрема члана органа управљања банке, укључујући новоименованог члана, за обављање неке нове функције у органу управљања банке.
- 41) **Оспособљавање** је редовни или ванредни програм едукације, који банка спроводи у циљу унапређивања знања, вјештина и способности чланова органа управљања банке.
- (2) Појмови који нису дефинисани овим чланом, а користе се у овој одлуци, имају значење у складу са Законом и другим подзаконским прописима Агенције.

Дефиниције ризика

Члан 3.

- (1) За потребе управљања ризицима у складу са овом одлуком, банка је дужна примјењивати сљедеће дефиниције ризика:
- 1) **Правни ризик** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака усљед покренутих судских спорова због неиспуњења уговорне или законске обавезе, доношења пословних одлука за које се утврди да нису спроводиве, негативно утичу на пословање или финансијски положај банке.
 - 2) **Ризик модела** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због доношења пословних одлука и одлука у вези са управљањем ризицима које би се заснивале на резултатима интерних модела, укључујући моделе за утврђивање интерних капиталних захтјева, цијена производа, вредновање финансијских инструмената и слично. Губици би могли настати због неадекватних полазних поставки модела, грешака у имплементацији модела или неправилне употребе модела.

- 3) **Ризик несавјесног пословања** (енгл. *conduct risk*) јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због непримјереног пружања финансијских услуга, укључујући случајеве намјерног или ненамјерног кршења правила и прописа.
 - 4) **Политичко-економски ризик** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због спријечености банке да наплати потраживања усљед ограничења утврђених прописима/ актима државних и других органа из земље поријекла дужника, као и општих и системских прилика у тој држави.
 - 5) **Ризик трансфера** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због спријечености банке да наплати потраживања исказана у валути која није званична валута земље поријекла дужника, и то усљед ограничења плаћања обавеза према повјериоцима из других држава у одређеној валути која је утврђена актима државних и других органа из државе поријекла дужника.
 - 6) **Кредитно-девизни ризик** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака којем је додатно изложена банка која одобрава пласмане у страниој валути или са девизном клаузулом и који произилази из дужникове изложености девизном ризику.
 - 7) **Резидуални ризик** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака ако су технике ублажавања кредитног ризика мање ефикасне него што се очекује или њихова примјена недовољно утиче на смањење ризика којима је банка изложена.
 - 8) **Ризик прекомјерне финансијске полуге** јесте ризик који произилази из рањивости банке због финансијске полуге или потенцијалне финансијске полуге и који може довести до нежељених измјена њеног пословног плана, укључујући присилну продају имовине, што за резултат може имати губитке или прилагођавање вриједности њене преостале имовине.
 - 9) **Ризик управљања** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због тога што банка због своје величине и/или комплексности пословања има ограничен капацитет за успостављање адекватних управљачких механизма, система и контрола.
 - 10) **Ризик слободне испоруке** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака када је плаћање хартија од вриједности, валуте или робе извршено прије него што су примљени или је предметна испорука извршена прије него што су они плаћени, односно ако обављено плаћање или извршена испорука није у складу са очекиваном временском динамиком.
 - 11) **Пословни ризик** јесте негативна неочекивана промјена обима пословања и/или профитних маржи банке која може довести до значајних губитака и на тај начин умањити тржишну вриједност банке. До пословног ризика, прије свега, може доћи због значајног погоршања тржишног окружења и промјена у тржишној конкуренцији или понашању потрошача на тржишту.
 - 12) **Ризик миграције** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због промјене фер вриједности кредитне изложености, а као посљедица промјене рејтинга клијента.
 - 13) **Ризик профитабилности (зараде)** јесте ризик који настаје због неодговарајуће структуре и расподјеле зараде или немогућности банке да обезбиједи одговарајући, стабилан и одржив ниво профитабилности.
 - 14) **Ризик улагања** јесте постојећи или потенцијални ризик настанка губитака због промјена тржишних вриједности улагања банке у фиксну имовину и улагања у друга правна лица.
 - 15) **Ризик капитала** односи се на неодговарајућу структуру капитала да подржи обим и врсту пословних активности банке или на потешкоће са којима се банка суочава приликом прибављања нових извора капитала, посебно у случајевима када постоје хитне потребе за повећањем капитала или у неповољним условима.
- (2) Појмови који нису дефинисани овим чланом, а користе се у овој одлуци, имају значење у складу са Законом и другим подзаконским прописима Агенције.

2. Систем управљања у банци

2.1. Општи захтјеви

Систем управљања у банци

Члан 4.

- (1) Банка је дужна да успостави и спроводи свеобухватан, поуздан и ефикасан систем управљања, који је сразмјеран величини и интерној организацији банке, те врсти, обиму и сложености њених послова, односно пословном моделу, ризичном профилу банке и утврђеној склоности ка преузимању ризика, а који обухвата:
 - 1) транспарентну, ефикасну и стабилну организациону структуру са јасно дефинисаним и досљедним нивоима одговорности,
 - 2) ефикасан и поуздан систем управљања ризицима, који обухвата ефикасне и поуздане процесе и поступке за утврђивање, процјену, односно мјерење, ограничавање и ублажавање, праћење и извјештавање о изложености ризицима банке,
 - 3) примјерен и ефикасан систем унутрашњих контрола банке на свим подручјима њеног пословања, укључујући јасне административне и рачуноводствене поступке,
 - 4) политике и праксе накнада које су усклађене са обимом преузетог ризика и које промовишу стабилно, ефикасно и поуздано управљање ризицима банке,
 - 5) адекватне поступке интерне процјене адекватности капитала (у даљем тексту: ICAAP) и ликвидности банке (у даљем тексту: ILAAP) и
 - 6) адекватне планове опоравка.
- (2) Посебни захтјеви које је банка дужна да испуни у погледу ICAAP-а и ILAAP-а дефинисани су Одлуком о поступку интерне процјене адекватности капитала у банци и Одлуком о поступку интерне процјене адекватности ликвидности у банци, док су посебни захтјеви које је банка дужна да испуни у погледу планова опоравка дефинисани Одлуком о плановима опоравка банке и банкарске групе.

Принцип пропорционалности

Члан 5.

- (1) Банка је дужна провести анализу са циљем адекватне примјене принципа пропорционалности из члана 4. став 1. ове одлуке, те је при томе дужна узети у обзир најмање следеће критеријуме:
 - 1) износ aktive банке и структуру прихода и расхода банке,
 - 2) расположиве власничке и дужничке инструменте,
 - 3) врсте услуга које пружа клијентима и врсте клијената (нпр. становништво, привредна друштва, јавни сектор и сл.),
 - 4) пословну стратегију, структуру пословних активности, мјерљивост и предвидивост ризика пословних активности, укључујући екстернализоване пословне активности,
 - 5) структуру извора финансирања,
 - 6) сложеност производа и других уговора банке,
 - 7) географску присутност и обим активности у одређеним географским областима.
- (2) На основу анализе критеријума из става 1. овог члана банка је дужна утврдити да ли се сматра значајном банком, те у складу с тим оцијенити на који ће начин и у којем обиму примијенити захтјеве везане за усклађеност система управљања у банци са пословним моделом, ризичним профилем банке и утврђеном склоношћу ка преузимању ризика банке, узимајући у обзир опште правило да су банке са већим обимом и сложеностју пословања дужне имати сложенији систем управљања, док банке са мањим обимом и сложеностју пословања могу имати једноставнији систем управљања.
- (3) Анализа критеријума из става 1. овог члана мора бити адекватно документована, свеобухватна и разумљива, те је банка дужна на захтјев Агенције образложити начин на који ју је довела и доставити сву релевантну документацију.

- (4) Банка која се сматра значајном дужна је примјењивати све одредбе ове одлуке, а банка која се не сматра значајном није дужна примјењивати одредбе из члана 67. став 1. ове одлуке. Без обзира на резултате анализе критеријума, банка је дужна обезбиједити да примјена принципа пропорционалности не утиче на остваривање циљева законских захтјева и захтјева ове одлуке у погледу свеобухватности, поузданости и ефикасности система управљања у банци.

Стратегија за преузимање и управљање ризицима банке

Члан 6.

- (1) Банка је дужна донијети и проводити ефикасну и свеобухватну стратегију за преузимање и управљање ризицима (у даљем тексту: Стратегија ризика), која је усклађена са утврђеним пословним циљевима, стратегијом и политиком банке, те дугорочним економским интересима банке, као и прописима и захтјевима Агенције.
- (2) Стратегијом ризика из става 1. овог члана банка најмање дефинише:
- 1) циљеве и основне принципе преузимања и управљања ризицима банке;
 - 2) склоност банке ка преузимању ризика и толеранцију банке према ризику. Приликом утврђивања склоности ка преузимању ризика, банка је дужна да, осим квантитативних информација, узме у обзир и квалитативне информације, стручне процјене и друге факторе из макроекономског окружења који утичу или могу утицати на однос банке према ризицима банке;
 - 3) преглед свих ризика банке и
 - 4) циљеве и принципе управљања капиталом и ликвидношћу банке, укључујући основне принципе ICAAP-а и ILAAP-а банке.
- (3) У случају да је банка у својим пословним циљевима, стратегији и политици дефинисала велику склоност ка преузимању ризика, њени органи управљања дужни су осигурати сразмјерно поуздан и ефикасан систем управљања у складу са чланом 4. ове одлуке. Стратегија ризика која се не заснива на сразмјерно поузданом и ефикасном систему управљања може довести до претјераног преузимања ризика и значајне изложености банке стратешком ризику.

Политике за преузимање и управљање ризицима банке

Члан 7.

- (1) У циљу адекватног провођења Стратегије ризика из члана 6. ове одлуке, банка је дужна донијети и проводити свеобухватну и ефикасну политику за преузимање и управљање ризицима (у даљем тексту: Политика ризика) и друга интерна акта којима се детаљно дефинишу функције, системи, процеси, процедуре, поступци и методологије, као и надлежности, одговорности (колективне и индивидуалне) и линије извјештавања на свим нивоима организационе структуре банке.
- (2) Банка је у складу са принципом пропорционалности дужна обезбиједити да су интерна акта из става 1. овог члана на одговарајући начин усклађена са пословним циљевима и стратегијом, склоношћу ка преузимању ризика и ризичним профилем банке, те вриједностима и дугорочним интересима банке.
- (3) Политика ризика и друга интерна акта из става 1. овог члана морају бити јасно дефинисани и документовани.
- (4) Банка је дужна обезбиједити да се најмање једном годишње изврши преглед Политике ризика и других интерних аката из става 1. овог члана и да се исти по потреби ревидирају, као и у случају сваке значајније промјене у ризичном профилу банке.
- (5) Банка је дужна обезбиједити да запослени правовремено и на адекватан начин буду упознати са садржајем свих политика, процедура и осталих интерних аката који су потребни за обављање њихових радних задатака.

Корпоративна култура, култура ризика и етички кодекс

Члан 8.

- (1) Органи управљања банке дужни су дефинисати, усвојити и надзирати провођење корпоративне културе и културе ризика, на основу којих се од чланова органа управљања банке и других запослених очекује савјесност и одговорност при преузимању ризика банке, примјена високих професионалних и етичких стандарда пословања и дјеловање у складу с прописима, стандардима и интерним политикама банке, њеним етичким кодексом и правилима за спречавање сукоба интереса.
- (2) У циљу постизања усвојених стандарда корпоративне културе и културе ризика из става 1. овог члана, надзорни одбор банке дужан је усвојити етички кодекс и обезбиједити његову примјену. Етичким кодексом дефинише се прихватљиво и неприхватљиво понашање чланова органа управљања банке и запослених, те утврђује политика нулте толеранције за дјеловање појединаца које може имати негативан утицај на углед банке или је недопустиво са правног, моралног или етичког становишта.
- (3) Банка је дужна да обезбиједи редовно праћење усклађености поступања чланова органа управљања банке и запослених са етичким кодексом и стандардима корпоративне културе и културе ризика. Функција праћења усклађености пословања дужна је редовно, а најмање једном годишње, извјештавати органе управљања банке о усклађености поступања са етичким кодексом банке и стандардима корпоративне културе и културе ризика, укључујући идентификовање потенцијалних кршења и извјештавање о питањима неусклађености. У случају да функција усклађености пословања утврди значајне неправилности и недостатке, дужна је да одмах о томе обавијести надзорни одбор.
- (4) Управа банке дужна је осигурати да су чланови органа управљања банке и запослени упознати с усвојеним стандардима корпоративне културе, вриједностима и културом ризика банке, склоношћу ка преузимању ризика и способношћу подношења ризика, те етичким кодексом и правилима за спречавање сукоба интереса у банци. Ово подразумијева објаву интерних аката на тај начин да су доступни свим запосленима, те потписивање изјаве од стране свих запослених да су упознати са усвојеним стандардима корпоративне културе, вриједностима и културом ризика банке, склоношћу ка преузимању ризика и способношћу подношења ризика, те етичким кодексом и правилима за спречавање сукоба интереса у банци.

Одговорности органа управљања банке

Члан 9.

- (1) На основу надлежности и одговорности из Закона и ове одлуке надзорни одбор и управа банке преузимају цјелокупну одговорност за пословање банке, укључујући одговорност за доношење, надзор и спровођење система управљања из члана 4. ове одлуке, који обезбјеђује ефикасно и поуздано управљање банком.
- (2) Надзорни одбор и управа банке дужни су, у складу са својим надлежностима, на адекватан начин бити укључени у процес управљања ризицима у банци, те издвојити довољно времена и ресурса за разматрање и управљање ризицима банке.
- (3) Банка је дужна јасно утврдити одговорности у вези са дефинисањем, усвајањем, провођењем, праћењем провођења, прегледом, односно ажурирањем стратегија, политика и других интерних аката. При томе се узима у обзир општа одговорност органа управљања банке да су циљеви, стратегије, политике и друга интерна акта из чл. 6 и 7. ове одлуке:
 - 1) дефинисани и усвојени,
 - 2) адекватни и проводе се досљедно на прописан начин,
 - 3) редовно, а најмање једном годишње, прегледани и преиспитани, те да је у случају значајних промјена у банци, односно у ризичном профилу банке, као и у екстерном окружењу у којем послује, извршена анализа промјена и разматрана потреба њиховог ревидирања,
 - 4) усклађени са законским и подзаконским прописима и захтјевима Агенције.
- (4) У случају када је банка чланица банкарске групе, органи управљања банке, поред одговорности за усклађеност циљева, стратегије и политика и других интерних аката са

законским и подзаконским прописима, имају и одговорност за контролу усклађености са циљевима, стратегијом и политикама усвојеним на нивоу банкарске групе.

Одговорности надзорног одбора

Члан 10.

- (1) Узимајући у обзир члан 9. став 3. ове одлуке, надзорни одбор банке дужан је:
- 1) утврдити приједлог свеобухватне пословне стратегије, политике и плана пословања банке, усклађене са њеним дугорочним циљевима;
 - 2) усвојити Стратегију ризика из члана 6. став 1. ове одлуке и Политику ризика из члана 7. став 1. ове одлуке;
 - 3) вршити надзор над доношењем пословних одлука и радом управе банке, који обухвата праћење и преглед успјешности управе банке на колективном и појединачном нивоу у погледу адекватног спровођења циљева, стратегија и политика из чл. 6. и 7. ове одлуке;
 - 4) конструктивно и критички преиспитивати и анализирати приједлоге, информације и одлуке чланова управе банке;
 - 5) обављати редовну процјену ефикасности система управљања из члана 4. ове одлуке и предузимати одговарајуће мјере за отклањање утврђених недостатака;
 - 6) успоставити транспарентну, ефикасну и стабилну организациону структуру у складу са чланом 12. ове одлуке;
 - 7) успоставити, одржавати и унапређивати ефикасан систем унутрашњих контрола у банци и осигуравати да управа обезбиједи услове за њихово провођење;
 - 8) на приједлог управе банке, усвојити акт за успостављање сталних, ефикасних и независних контролних функција у складу са чланом 33. став 1. ове одлуке, те усвојити методологију рада сваке контролне функције, као и годишње планове рада контролних функција;
 - 9) именовати лице на вишем руководном нивоу са искључивим одговорностима за управљање ризицима у банци, које је независно у свом раду и јасно одговорно за функцију управљања ризицима (руководилац функције управљања ризицима);
 - 10) обезбиједити активно укључивање лица из тачке 9. овог става приликом израде Стратегије ризика и Политике ризика у складу са чл. 6. и 7. ове одлуке и приликом доношења свих значајних одлука о управљању ризицима;
 - 11) обезбиједити потребне надлежности, организациони статус, ресурсе и директне линије извјештавања надзорног одбора и/или одбора за ризике, уколико је основан, укључујући и могућност да лице из тачке 9. овог става, у случајевима специфичних кретања у подручју ризика, поставља питања и о истим упозорава надзорни одбор и/или одбор за ризике, уколико је основан, не доводећи у питање надлежности управе банке, при чему надзорни одбор и одбор за ризике, уколико је основан, одређује врсту, обим, облик и учесталост извјештавања о ризицима, које ће достављати надлежне функције, организационе јединице, односно запослени у банци у складу са донесеним интерним актима банке;
 - 12) усвојити коначне процјене чланова органа управљања банке прије њиховог именовања;
 - 13) усвојити Политике и праксе накнада (у даљем тексту: Политика накнада) и обезбиједити њихово провођење у оквиру система управљања на основу:
 1. процјене да ли приликом исплате накнаде банка узима у обзир ризике којима је изложена или би могла бити изложена у свом пословању, своју финансијску позицију и дугорочне интересе банке, клијената, повјерилаца, акционара, супервизора, регулатора и других заинтересованих страна,
 2. сарадње са контролним и релевантним корпоративним функцијама (нпр. служба људских ресурса, правна служба и сл.), узимајући у обзир њихов допринос приликом израде Политике накнада,
 3. разматрања и доношења одлука о свим значајним изузецима од политике за појединачне запослене и њеним промјенама, укључујући поступак одређивања идентификованих запослених, те надгледање ефеката таквих изузетака или промјена на успостављени систем накнада у банци и управљање ризицима,
 4. процјене адекватности поступка одређивања идентификованих запослених;

- 14) донијети одлуке о:
1. максималном износу варијабилног дијела накнада које ће банка додијелити и/или исплатити свим запосленима за одређену пословну годину,
 2. накнадама чланова управе банке и руководиоца контролних функција, на појединачној основи,
 3. смањењу или укидању варијабилног дијела накнада запосленима, укључујући активирање одредаба о малусу или поврату накнада, ако дође до значајног нарушавања успјешности или остваривања губитка банке, у складу са чланом 50. став 3. ове одлуке;
- 15) да обавља редовну процјену рада контролних функција узимајући у обзир сљедеће:
1. усклађеност пословања банке са важећим прописима, те интерним политикама и процедурама,
 2. поузданост финансијских извјештаја о пословању банке за интерну и екстерну употребу,
 3. адекватно и ефикасно провођење планираних пословних активности банке,
 4. јасан, транспарентан и документован процес доношења одлука, који спречава, односно ограничава сукоб интереса,
 5. процјену ефикасности контролних функција извршену од стране управе банке,
 6. оцјену интерне ревизије о функционисању система унутрашњих контрола, односно о квалитету управљања ризицима у пословању банке,
 7. оцјену извјештаја о раду контролних функција и
 8. ефикасност поступака по датим препорукама и приједлозима контролних функција;
- 16) предузети адекватне мјере на одржавању, односно унапређивању ефикасности контролних функција, на основу резултата процјене рада контролних функција;
- 17) најмање једном годишње, донијети адекватан програм интерне ревизије банке и обезбиједити услове за његово провођење, који укључују право функције интерне ревизије на неограничен приступ свим евиденцијама, документима, информацијама, запосленима и просторијама банке.
- (2) Изузетно од става 1. т. 14. и 15. овог члана, скупштина банке даје сагласност на Политику накнада и на одлуку о максималном износу варијабилног дијела накнада које ће банка додијелити и/или исплатити свим запосленима за одређену пословну годину, те доноси одлуку о варијабилном дијелу накнада члановима управе банке. Скупштина банке доноси одлуку о накнадама надзорног одбора, поштујући захтјеве из члана 63. Закона и одредаба ове одлуке.

Одговорности управе банке

Члан 11.

Узимајући у обзир члан 9. став 3. ове одлуке, управа банке дужна је:

- 1) припремити приједлог циљева, стратегија и политика из чл. 6. и 7. ове одлуке за усвајање од стране надзорног одбора, те обезбиједити провођење истих на свим нивоима одлучивања и у свим пословним активностима банке, као и извјештавање надзорног одбора о њиховом провођењу;
- 2) успоставити јасне и досљедне линије овлаштења и одговорности за преузимање и управљање ризицима, укључујући разграничења овлашћења и одговорности између надзорног одбора и других именованих одбора у банци, с једне стране, и управе и других запослених који су укључени у процес управљања ризицима, с друге стране;
- 3) успоставити адекватну комуникацију, размјену информација и сарадњу на свим организационим нивоима банке ради провођења циљева, стратегија, политике, процедура и осталих интерних аката за управљање ризицима;
- 4) обезбиједити одговарајући број запослених са стручним знањима и искуством у управљању ризицима банке, методологијама за процјену, односно мјерење ризика

којима је банка изложена, тестирању отпорности на стрес и у пословима вредновања имовине банке;

- 5) одредити носиоце кључних функција у банци и замјене за те запослене, као и план замјене појединачних носилаца кључних функција због могуће дуготрајне одсутности или неочекиваног прекида радног односа од стране кључног запосленог;
- 6) периодично прегледати, односно по потреби предлагати измјену циљева, стратегија и политика из 6. и 7. члана ове одлуке, те усвојити измјене процедура осталих интерних аката банке;
- 7) одржавати ефикасност унутрашњих контрола у банци, укључујући и обезбјеђење сигурности информационих система;
- 8) успоставити одговарајуће поступке за процјену утицаја увођења нових или значајно измијењених производа, процеса, услуга или система на изложеност банке ризику;
- 9) адекватно и благовремено предузимати мјере у процесу преузимања и управљања ризицима у складу са Стратегијом ризика, Политиком ризика, те процедурама и осталим интерним актима за преузимање и управљање ризицима;
- 10) проводити одлуке надзорног одбора о накнадама из члана 10. став 1. тачка 14. ове одлуке у складу са Политиком накнада. Накнаде запосленима који нису чланови управе банке или руководиоци контролних функција управа банке може одредити на групној основи. Управа банке је дужна информисати надзорни одбор о варијабилном дијелу накнада других идентификованих запослених које је банка одредила на основу извршене анализе у складу са чланом 48. ове одлуке;
- 11) једном годишње преиспитати ефикасност контролних функција у банци, укључујући и примјереност поступака, о чему је дужна да обавијести надзорни одбор, у циљу исправљања уочених недостатака. Приликом преиспитивања ефикасности контролних функција у банци управа банке је дужна да као минимум узме у обзир сљедеће:
 1. методологију рада контролних функција,
 2. извршење плана рада контролних функција,
 3. анализу броја и стручне оспособљености запослених који су укључени у обављање послова контролних функција,
 4. структуру и садржај извјештаја контролних функција,
 5. налазе до којих је дошла појединачна контролна функција у временском периоду за који се обавља поступак преиспитивања,
 6. ризични профил банке,
 7. стратегију пословања и управљања ризицима и
 8. друге критеријуме који могу да утичу на преиспитивање адекватности и ефикасности поједине контролне функције;
- 12) осигурати правремено достављање информација руководиоцима сваке контролне функције, с посебним освртом на планиране активности у вези с организационим промјенама, новим пројектима, новим или значајно измијењеним производима или процесима и сл., а све у циљу идентификације и процјене свих будућих ризика банке.

2.2. Организациона структура

Општи захтјеви

Члан 12.

- (1) Банка је дужна успоставити транспарентну, ефикасну и стабилну организациону структуру, која обезбјеђује јасно дефинисане, транспарентне и досљедно примјењене:
 - 1) нивое овлашћења и одговорности на свим оперативним, организационим, руководним и управљачким нивоима (у даљем тексту: организациони ниво), поштујући правила за спречавање настанка сукоба интереса, укључујући правила за раздвајање овлашћења и одговорности, те правило неспојивости функција,
 - 2) линије извјештавања између релевантних организационих нивоа, односно ефикасну

комуникацију и сарадњу, укључујући адекватан ток информација унутар организационе структуре банке.

- (2) Правила за раздвајање овлашћења и одговорности и неспојивости функција из става 1. тачка 1. овог члана, између осталог, укључују:
 - 1) јасну организациону и оперативну раздвојеност пословних линија и независних контролних функција, којима се врши недвосмислена подјела послова излагања ризицима, односно преузимања ризика од послова управљања ризицима и послова функције подршке пословању, укључујући управљачке и руководне нивое, и
 - 2) раздвајање дужности предсједника управе банке од дужности члана управе надлежног за функцију управљања ризицима.
- (3) Линије извјештавања из става 1. тачка 2. овог члана треба да обезбиједи адекватну информисаност органа управљања банке, њихових одбора, вишег руководства, функција и других запослених о пословању и значајним ризицима банке, у складу са додијељеним овлашћењима, улогама и одговорностима.
- (4) У складу са ст. 1. и 2. овог члана, банка је дужна најмање обезбиједити сљедеће:
 - 1) да су овлашћења и ограничења запослених у банци јасно и прецизно утврђена у акту о интерној организацији и систематизацији послова банке, донесеном од стране надзорног одбора,
 - 2) да запослени на свим организационим нивоима буду упознати са додијељеним овлашћењима, улогама и одговорностима,
 - 3) да се у банци проводи кадровска политика на тај начин да се запослени запошљавају на радна мјеста која одговарају њиховим стручним квалификацијама, способностима и одговарајућем радном искуству,
 - 4) да се проводи свеобухватна, континуирана и успјешна обука запослених у банци,
 - 5) се проводи континуирана контрола и оцјена квалитета послова извршених од стране сваког запосленог у банци,
 - 6) да је у банци осигурано раздвајање обављања неспојивих послова, тако да једно лице не може истовремено имати дужности везане за заштиту активе и дужности везане за њено књиговодствено евидентирање, односно не може истовремено обављати одређене пословне активности и имати овлашћење за контролу тих активности, а нарочито у сљедећим случајевима:
 1. лице задужено за обраду захтјева за одобрење кредита не смије да врши исплату средстава кредита,
 2. лице задужено за обраду захтјева за одобрење кредита не смије да обавља и послове повезане са функцијом књиговодства кредита,
 3. лица овлашћена за потписивање налога и чекова по рачунима код кореспондентних банака не могу обављати и послове усаглашавања стања на рачунима код тих банака,
 4. послове усаглашавања података са главном књигом обавезно обавља само лице које није вршило првобитна књижења,
 5. да у свим осталим случајевима поштује принцип раздвајања неспојивих дужности,
 6. да, гдје је то примјењиво, у одређеним временским интервалима проводи принцип планираних и ненајављених ротација свакодневних дужности запослених у банци, што мора бити омогућено и укупним програмом обуке запослених (нпр. привремену замјену запослених на позицијама које се односе на управљање готовином, благајничко пословање, управљање портфолијима и слично),
 7. да запосленима осигура коришћење годишњег одмора на тај начин да се обезбиједи континуирано обављање пословних активности, спречи обављање неспојивих послова и слично.
- (5) У случају да банка планира значајне промјене организационе структуре, управа банке дужна је извршити процјену утицаја тих промјена на стабилност и ефикасност организационе структуре прије усвојених промјена. У случају утврђених слабости, управа банке је дужна провести одговарајуће мјере у циљу отклањања истих.

Запослени у банци и кадровска политика

Члан 13.

- (1) У циљу успостављања и одржавања ефикасне и стабилне организационе структуре из члана 12. ове одлуке, те у складу са принципом пропорционалности из члана 4. ове одлуке, банка је дужна да донесе и спроводи адекватну кадровску политику, посебно обраћајући пажњу на запошљавање и одржавање довољног броја запослених који имају одговарајућу стручност и професионално искуство, те одговарајући ниво специјализације у процесу преузимања и управљања ризицима.
- (2) У случају да банка планира значајно смањење броја запослених (нпр. због реорганизације или мјера штедње), дужна је обезбиједити претходну анализу утицаја тих промјена на пословање и ризике банке.
- (3) У анализи утицаја из става 2. овог члана банка је, осим смањења броја запослених у погледу њиховог стварног броја на нивоу банке, дужна узети у обзир и колики значај имају њихова знања, искуства и вјештине за појединачно подручје рада и/или за банку.
- (4) Прије доношења одлуке о смањењу броја запослених, управа банке треба да обавијести надзорни одбор о резултатима анализе утицаја и примијени одговарајуће мјере ублажавања ризика, односно да на адекватан начин ревидира стратегије, политике и друга интерна акта из члана 6. и 7. ове одлуке, ако је потребно.

Политика сукоба интереса

Члан 14.

- (1) Банка је дужна усвојити и проводити Политику сукоба интереса, којом се одређују поступци и одговорности за идентификацију стварних и потенцијалних сукоба интереса на нивоу банке и на нивоу запослених, као и мјере и одговорности за спречавање сукоба интереса у банци и управљање њиме.
- (2) Политиком из става 1. овог члана треба дефинисати околности, односно односе из којих произилазе сукоби интереса, укључујући:
 - 1) економске интересе (нпр. власништво акција, друга власничка права и чланства и други економски и финансијски интереси у правним лицима и сл.),
 - 2) личне или професионалне односе са лицима са квалификованим учешћем у банци,
 - 3) личне или професионалне односе са запосленима у банци или у банкарској групи, укључујући органе управљања, ако је примјењиво (нпр. чланови уже породице),
 - 4) друга или претходна радна мјеста запослених у посљедњих пет година,
 - 5) личне или професионалне односе са другим заинтересованим странама (нпр. супервизори, регулатори, пружаоци услуга, значајни добављачи, клијенти, консултанти, други пословни партнери банке и сл.) и
 - 6) политички утицај, односно политичке везе.
- (3) Политиком из става 1. овог члана треба дефинисати и приступ банке према значајним пословним односима, који обухватају:
 - 1) пословне односе акционара, члана органа банке или чланове њихове уже породице, који произилазе из закљученог уговора о испоруци робе или пружању услуга за потребе банке,
 - 2) пословне односе члана органа банке или члана његове уже породице, у случају када избор добављача робе или пружаоца услуге није био предмет јавне набавке,
 - 3) услове под којим се обављају трансакције у име и за рачун члана органа банке, који треба да буду транспарентно и јасно дефинисани интерном политиком банке, која треба бити усклађена са прописаним минималним стандардима и ограничењима у пословању са лицима у посебном односу са банком,
 - 4) третман члана органа банке, у случају када користи банкарске и друге услуге под повољнијим условима у односу на услове утврђене интерном политиком банке о коришћењу тих услуга за запослене у банци.
- (4) Политиком из става 1. овог члана треба дефинисати одговорности за идентификацију и спречавање, процјену утицаја и спровођење мјера за рјешавање и ублажавање сукоба

интереса, те поступке за документовање и извјештавање одговорне контролне функције о идентификованим примјерима сукоба интереса у банци.

- (5) Политиком из става 1. овог члана банка треба дефинисати адекватне мјере за рјешавање и спречавање сукоба интереса, које укључују административне, рачуноводствене, информатичке и друге врсте контрола (нпр. раздвајање дужности и одговорности, дефинисање приступа информацијама, физичка одвојеност појединих одјељења итд.). Приликом дефинисања и спровођења тих мјера банка треба узети у обзир разлику између дугорочног сукоба интереса којим се мора стално управљати и сукоба интереса који се може појавити неочекивано у одређеном положају (нпр. на нивоу правног посла, уговора са одређеним пружаоцем услуга и сл.) и може се ријешити појединачном мјером.
- (6) Управа банке сарађује са надзорним одбором у фази припреме приједлога Политике сукоба интереса и извјештава надзорни одбор о провођењу исте.

2.3. Систем управљања ризицима

Општи захтјеви

Члан 15.

- (1) Банка је дужна да успостави свеобухватан и ефикасан систем управљања ризицима, који треба да обухвати све пословне линије и организационе јединице банке, те омогућава благовремене и квалитетне процјене, анализе и извјештаје о значајним ризицима банке, као и друге резултате процеса управљања ризицима, укључујући резултате тестирања отпорности на стрес, интерну процјену адекватности капитала и интерну процјену адекватности ликвидности, на основу којих органи управљања банке могу доносити поуздане пословне одлуке о преузимању ризика, које су усклађене са усвојеном склоношћу ка преузимању ризика, лимитима ризика и способношћу подношења ризика.
- (2) С циљем успостављања свеобухватног, поузданог и ефикасног система управљања ризицима из става 1. овог члана, банка је дужна најмање да успостави функције, системе, методологије, процедуре, процесе и поступке за управљање ризицима на основу аката из чл. 6. и 7. ове одлуке, који обухватају:
 - 1) утврђивање значајних ризика банке,
 - 2) мјерење ризика кроз успостављене поступке и процедуре за тачно и благовремено мјерење, односно процјену ризика,
 - 3) мјере за ограничавање и ублажавање ризика на начин који ће негативне утицаје на пословање и бонитет банке свести на најмању могућу мјеру,
 - 4) праћење, анализирање и контролу ризика,
 - 5) успостављање одговарајуће организације послова за ефикасно провођење процеса и поступака управљања ризицима са јасно дефинисаним, транспарентним и конзистентним овлашћењима и одговорностима унутар банке,
 - 6) одговарајуће линије за благовремено и континуирано извјештавање органа управљања банке о ризицима,
 - 7) обезбјеђење информационог система који омогућава свеобухватно и поуздано прикупљање података потребних за праћење и анализу свих ризика којима је банка изложена,
 - 8) спровођење тестирања отпорности на стрес, узимајући у обзир претпоставке о промјенама екстерних и интерних фактора који могу имати значајан утицај на ризике у пословању банке и
 - 9) сачињавање планова за поступање у непредвиђеним, односно ванредним ситуацијама у пословању банке.

Политике и процедуре за управљање ризицима

Члан 16.

- (1) Банка је дужна усвојити и проводити Политику ризика из члана 7. став 1. ове одлуке, која минимално обухвата:

- 1) начин организовања управљања ризицима, укључујући јасно разграничавање одговорности запослених за управљање ризицима у банци у свим фазама тог процеса,
 - 2) начин процјене ризичног профила банке и методологију за идентификовање и мјерење, односно процјену ризика банке,
 - 3) програм и методологију тестирања отпорности на стрес и обрнутог тестирања на стрес, укључујући мјере и поступке у случајевима неповољних резултата тестирања,
 - 4) мјере за ублажавање појединачних ризика, које укључују мјере прихватања, смањења, диверзификације, преноса и избјегавања ризика које је банка идентификовала и измјерила или процијенила као значајне, те правила за примјену тих мјера,
 - 5) дефинисање интерних лимита ризика за појединачне ризике,
 - 6) начин праћења и контроле појединачних ризика, укључујући и успостављене интерне лимите ризика,
 - 7) поступке и мјере у случајевима када дође до одступања у примјени усвојених стратегија, политика, процедура и поступака предвиђених интерним актима банке, као и у случајевима ванредних ситуација.
- (2) На основу донесене Стратегије ризика и Политике ризика, те у складу са принципом пропорционалности, банка је дужна да осигура успостављање формалних процедура у процесу управљања ризицима, обезбјеђујући да исте садрже довољно прецизан и детаљан ниво инструкција за рад и описе процеса рада, укључујући и правила и смјернице у вези са организационим, оперативним и процедуралним захтјевима, интерним системом за додјеливање задатака повезаним са хијерархијом одлучивања, надлежностима и одговорностима запослених и имплементацијом радних процедура, правила за праћење утврђених лимита за ограничавање изложености ризику, те поступања у случају утврђених неправилности, односно одступања у односу на утврђене процедуре.

Процес управљања ризицима

Члан 17.

- (1) Банка је дужна успоставити адекватан и ефикасан процес управљања ризицима, који обухвата редовно и правовремено идентификовање, мјерење, односно процјењивање, ублажавање, праћење и контролу ризика, те извјештавање о ризицима банке. Наведени процес обухвата и ризике који настају због увођења нових услуга, производа, модела, процеса или система, значајних промјена у постојећим услугама, производима, моделима, процесима или системима, наступа на новим тржиштима, трговања са новим инструментима или закључивања сличних послова којима се банка није раније бавила, укључујући и поступке спајања или припајања других правних лица (у даљем тексту: нови производи).
- (2) Банка је дужна усвојити методологију управљања ризицима којом ће одредити критеријуме, начине и поступке за управљање ризицима, те адекватно документовати процес управљања ризицима.
- (3) Процес управљања ризицима укључује и јасно дефинисање и документовање ризичног профила, усклађивање ризичног профила банке са склоношћу ка преузимању ризика и толеранцијом према ризику, те усклађеност ризичног профила банке са резултатима ИСААР-а и ПЛААР-а банке.
- (4) У процесу управљања ризицима банка је дужна процјењивати и потенцијални утицај релевантних интерних и екстерних утицаја и трендова, регулаторних промјена, показатеља и података на изложеност ризицима и/или појединих категорија изложености, односно портфолија, те наведене процјене укључити приликом доношења одлука о преузимању ризика, односно у управљању истим.
- (5) Банка је дужна у оквиру процеса управљања ризицима из става 1. овог члана испуњавати и посебна правила за управљање појединачним ризицима из Одлуке о управљању кредитним ризиком и утврђивању очекиваних кредитних губитака, Одлуке о управљању ризиком ликвидности, Одлуке о управљању каматним ризиком у банкарској књизи и прилога 1–3. ове одлуке.

Идентификовање ризика

Члан 18.

Банка је дужна континуирано идентификовати, односно утврђивати значајне ризике којима је изложена или којима би могла бити изложена у свом пословању. Идентификовање ризика минимално обухвата:

- 1) анализу узрока настанка изложености ризицима, укључујући ризике који могу имати негативан утицај на профит, капитал, ликвидност и вриједност акција банке,
- 2) анализу концентрација ризика и потенцијалних ризика који могу произићи из правне и организационе структуре банке,
- 3) анализу трендова за потребе утврђивања нових ризика односно повећаних постојећих ризика због промјена у условима пословања банке.

Мјерење, односно процјена ризика

Члан 19.

- (1) Банка је дужна редовно мјерити, односно процјењивати ризике које је идентификовала.
- (2) Приликом мјерења, односно процјене изложености ризику, банка је дужна успоставити и одржавати адекватне поступке, који обухватају:
 - 1) адекватне квантитативне и квалитативне методе мјерења, односно процјене ризика, чија ће примјена омогућити уочавање промјена у ризичном профилу банке, односно појаве нових ризика у пословању,
 - 2) коришћење одговарајућих и поузданих интерних и екстерних база података.
- (3) Приликом мјерења ризика на основу квантитативних метода мјерења, укључујући тестирање отпорности на стрес, резултати процјене ризика могу значајно зависити од ограничења и претпоставки модела (укључујући тежину, трајање шока и укључених ризика). У том случају банка треба код утврђивања нивоа преузетог ризика, поред квантитативних резултата модела, обезбиједити и адекватну квалитативну анализу резултата модела на основу експертне процјене.
- (4) У процесу идентификовања и мјерења, односно процјењивања значајних ризика банка је дужна осигурати укљученост свих релевантних пословних линија и других релевантних организационих јединица.

Ублажавање ризика

Члан 20.

- (1) Банка је дужна јасно и прецизно одредити и примјењивати критеријуме за одлучивање и поступке за ублажавање ризика, узимајући у обзир ризични профил, односно склоност банке ка преузимању ризика и толеранцију према ризику.
- (2) Банка је дужна обезбиједити да функција управљања ризицима има одговорност за пружање приједлога мјера за ублажавање значајних ризика банке, те да контролише провођење тих мјера. У случају да банка привремено прихвата ризике који прелазе усвојене лимите ризика, функција управљања ризицима, у сарадњи са организационим јединицама које преузимају ове ризике, дужна је редовно пратити и извјештавати о тим ризицима, у складу са одлукама управе банке.
- (3) Банка је дужна адекватно документовати начин ублажавања ризика, укључујући и разлоге за прихватање, смањење, избјегавање или пренос ризика.

Праћење, анализирање и контрола ризика и извјештавање о ризицима

Члан 21.

- (1) Банка је дужна успоставити систем редовног праћења, контроле и извјештавања о изложености ризицима и ризичном профилу тако да свим релевантним нивоима управљања у банци омогући правовремене, тачне и довољно детаљне информације које су потребне за доношење пословних одлука и одлука о управљању ризицима, односно за сигурно и стабилно пословање банке.

- (2) Информације из става 1. овог члана морају најмање обухватити одговарајуће информације о изложености појединим ризицима, укључујући информације о ризичном профилу и његовим промјенама, податке о значајним губицима банке, о мјерама и активностима које се намјеравају предузети или су предузете с циљем ублажавања ризика, о прекорачењу лимита ризика и осталим изузецима од поступања у складу с интерним актима, укључујући и изузетке од утврђене склоности ка преузимању ризика, те о позитивним и негативним промјенама у показатељима пословања који упућују или могу упућивати на промјену изложености ризику.
- (3) Извјештавање о ризицима треба да благовремено укључи и извјештавање о настанку ризика који раније нису били идентификовани, као и неочекиваног утицаја већ идентификованих ризика на ризични профил банке, укључујући и разлоге за повећану изложеност банке тим ризицима.
- (4) Банка је дужна на одговарајући начин пратити ризике које је пренијела на трећу страну.
- (5) Приликом вршења контроле ризика банка провјерава примјену метода и процедура за управљање ризицима и врши оцјену њихове адекватности и ефикасности, те редовно анализира утврђене лимите ризика ради провјере њихове адекватности.
- (6) Банка је дужна обезбиједити да извјештаји о ризицима којима је изложена буду:
 - 1) транспарентни (да садрже јасне, разумљиве и прецизне информације у погледу изложености ризицима),
 - 2) свеобухватни (потпуни, односно да обухватају све значајне ризике у пословању),
 - 3) употребљиви (у смислу садржаја важних информација за доношење одлука у вези са ризицима),
 - 4) упоредиви (у погледу једнообразности информација које садрже) и
 - 5) правовремени (у смислу да омогућавају правовремено предузимање потребних мјера).
- (7) Садржај, обим и детаљност извјештаја из става 6. овог члана банка је дужна утврдити у свом интерном акту (Политика ризика или други интерни акт за управљање ризицима).
- (8) Банка је дужна обезбиједити потпуну и правовремену расположивост интерних извјештаја о ризицима на захтјев Агенције.

Ризици који произилазе из нових производа

Члан 22.

- (1) У процесу управљања ризицима банка је дужна прописати критеријуме и поступке који се односе на нове производе из члана 17. став 1. ове одлуке, а који минимално обухватају:
 - 1) дефинисање шта се сматра новим производом, укључујући опис производа,
 - 2) обезбјеђење потребних техничких, организационих и кадровских услова за увођење и примјену нових производа и управљање ризицима који произилазе из тих производа,
 - 3) утврђивање овлашћења и одговорности за тестирање, одобравање и верификацију нових производа,
 - 4) успостављање одговарајућих процедура провјере коју проводе контролне функције у банци,
 - 5) провођење и адекватно документовање утицаја новог производа на ризични профил, адекватност капитала, профитабилност и ликвидност,
 - 6) рачуноводствене, пореске, правне, надзорне и друге регулаторне захтјеве који се односе на нове производе,
 - 7) модел, односно методологију утврђивања цијене производа, ако је примјениво.
- (2) Прије одлуке о увођењу новог производа банка је дужна провести и адекватно документовати свеобухватну анализу ризика који произилазе из тих производа, а која минимално треба да укључи објективну процјену:
 - 1) свих ризика насталих због увођења нових производа, укључујући ризик усклађености, коришћењем различитих сценарија,
 - 2) да ли увођење новог производа узрокује потенцијалне слабости у управљању ризицима и унутрашњим контролама,

- 3) способности банке да ефикасно управља ризицима из тачке 1. овог става.
- (3) Уколико из анализе ризика из става 2. овог члана произилази да одговарајући ресурси за разумијевање ризика новог производа и управљање њима нису обезбијеђени, управа банке дужна је одгодити увођење новог производа док се ови ресурси не обезбиједе.

Информациони систем као подршка извјештавању о ризицима

Члан 23.

- (1) Банка је дужна да у оквиру стратегије развоја информационог система банке дефинише и адекватну информациону подршку процесу управљања ризицима, која обезбјеђује свеобухватно, поуздано, благовремено и тачно прикупљање и обраду података, односно информациону основу за:
- 1) ефикасно управљање ризицима и
 - 2) израду свих потребних редовних и повремених извјештаја и информација за интерне и за потребе свих осталих корисника.
- (2) Банка је дужна да примјењује и одржава адекватан информациони ток који омогућава ефикасно провођење Стратегије ризика, Политике ризика, те процедура и осталих интерних аката за управљање ризицима и који представља интегрални дио информационог система банке.

Тестирање отпорности на стрес за све значајне ризике

Члан 24.

- (1) Банка је дужна да редовно, а најмање једном годишње, проводи свеобухватно тестирање отпорности на стрес за све значајне ризике. У случају значајније промјене у ризичном профилу банке, макроекономском окружењу или пословима банке, тестирање отпорности на стрес треба бити проведено и чешће, у складу са принципом пропорционалности из члана 4. ове одлуке.
- (2) Тестирање отпорности на стрес треба бити саставни дио процеса управљања ризицима банке и представља важан инструмент при утврђивању интерне адекватности капитала и ликвидности банке, способности подношења ризика, те склоности ка преузимању ризика и лимита ризика.
- (3) Надзорни одбор и управа банке дужни су обезбиједити адекватну употребу тестирања отпорности на стрес у процесу управљања ризицима и планирању капитала и ликвидности банке за покриће свих ризика у пословању банке, те да резултате проведених тестирања отпорности на стрес користе као основ за доношење одлука и предузимање мјера на одговарајућим организационим нивоима у банци, укључујући и стратешке пословне одлуке у вези са планирањем капитала и ликвидности банке. Приликом доношења тих мјера и одлука надзорни одбор и управа банке дужни су узети у обзир све недостатке, ограничења и друге слабости које су биле идентификоване у одређеном периоду тестирања отпорности на стрес.
- (4) Према принципу пропорционалности, тестирањем отпорности на стрес треба обухватити најзначајније области пословања банке, те догађаје који могу бити посебно штетни за банку, укључујући не само догађаје који могу проузроковати губитке за банку већ и оне који могу нанети штету репутацији банке.

Програм тестирања отпорности на стрес

Члан 25.

- (1) Банка је дужна успоставити адекватан програм тестирања отпорности на стрес, који је усклађен са ризичним профилем и пословним моделом банке, те програмом банкарске групе, ако је примјењиво. Програм тестирања отпорности на стрес треба допринијети унапређивању процеса управљања ризицима, побољшању процеса управљања капиталом и ликвидношћу банке, те омогућавању бољег разумијевања ризика банке од стране органа управљања банке, вишег руководства или надзорних тијела.

- (2) Приликом дефинисања програма тестирања отпорности на стрес банка је дужна да посебну пажњу посвети примјени принципа пропорционалности из члана 4. ове одлуке.
- (3) Тестирање отпорности на стрес банака може се проводити путем:
 - 1) анализе осјетљивости и/или
 - 2) анализе сценарија.

Банка је дужна обезбиједити да тестирање отпорности на стрес обухвата смислене и могуће сценарије, те да ниво озбиљности сценарија одражава намјеру тестирања.

- (4) Приликом тестирања отпорности на стрес путем анализе осјетљивости из става 3. тачка 1. овог члана банка треба да обухвати и документује све значајне факторе ризика специфичне за њене изложености, портфолије изложености и пословна подручја, те пословно и макроекономско окружење. Банка је дужна процијенити смисленост и спроводивост појединачне анализе осјетљивости и обезбиједити адекватно објашњење стручне процјене.
- (5) Приликом тестирања отпорности на стрес путем анализе сценарија из става 3. тачка 2. овог члана банка треба да обухвати различите врсте могућих догађаја и могућих нивоа озбиљности догађаја, а ти сценарији с циљем бољег препознавања скривених рањивости банке треба да буду оријентисани на будућност (енгл. *forward looking*) и да узимају у обзир промјене у портфолију изложености банке, нове информације и потенцијалне ризике, ако је то смислено и спроводљиво. При томе треба бити обухваћен довољно дуг временски период у зависности од карактеристика ризика, портфолија изложености, намјере тестирања и друго. Као дио свеобухватног програма тестирања отпорности на стрес, важно је укључити и екстремне догађаје који пријете одрживости банке. Банка је дужна обезбиједити да значајни фактори ризика или скривене рањивости банке нису изостављени из анализе сценарија без адекватног и свеобухватног стручног образложења.
- (6) Банка је дужна обезбиједити да приликом тестирања отпорности на стрес за процјену одрживости капитала путем анализе осјетљивости или анализе сценарија обухвати најмање један сценарио економске рецесије с различитим нивоима озбиљности сценарија, узимајући при томе у обзир могуће специфичне рањивости банке и карактеристике њеног пословног модела.

Поступци, процедуре и методологије тестирања отпорности на стрес

Члан 26.

- (1) Банка је дужна да усвоји и проводи одговарајуће поступке и процедуре управљања тестирањем отпорности на стрес, те утврди организациони дио који је одговоран за провођење тестирања отпорности на стрес, са задужењима за сарадњу, комуникацију и активан стручни дијалог са другим организационим дијеловима и органима управљања банке, а превасходно са оним дијеловима надлежним за управљање ризицима (уколико се тестирање не обавља у истом организационом дијелу) и планирање капитала и ликвидности. Управа банке дужна је обезбиједити адекватне ресурсе, укључујући финансијске, људске и ресурсе информационе технологије за провођење тестирања отпорности на стрес.
- (2) Банка је дужна успоставити одговарајућу инфраструктуру, укључујући инфраструктуру података за провођење тестирања отпорности на стрес и извјештавања о ризицима у складу са принципом пропорционалности која одговара ризичном профилу банке и која је довољно флексибилна да омогући банци:
 - 1) правовремено израчунавање укупне изложености банке према одговарајућем фактору ризика, производу или врстама дужника, те примјену новог и/или модификованог сценарија, када је то потребно,
 - 2) прикупљање свеобухватних, поузданих и тачних података за потребе тестирања отпорности на стрес и извјештавања за све значајне ризике банке у складу са програмом тестирања,
 - 3) адекватан ниво флексибилности, квалитета и контроле тестирања.
- (3) Методологија банке за тестирање отпорности на стрес и избор фактора ризика, односно сценарија треба обухватити све значајне ризике и пословна подручја и интегрисати их тако да обухвати сву билансну и ванбилансну имовину банке и већ настале и потенцијалне ризике, узимајући у обзир њихове међусобне везе и све релевантне факторе ризика, односно

корелације између њих, њихове промјене у кризним периодима, те положај економског циклуса у којем се налази банка, при чему треба бити коришћен одговарајући ниво детаљности у складу са намјеном и врстом тестирања отпорности на стрес, односно ризичним профилем, пословном стратегијом и пословним моделом банке.

У сегменту кредитног ризика методологија тестирања отпорности на стрес треба, између осталог, укључити и кредитно-девизни ризик, заснован на претпоставци о нивоу ризика који произилази из кредита са девизном клаузулом, у складу са њиховом материјалношћу, односно учешћем у кредитном портфолију. У том погледу банка треба примијенити сценарије с различитим претпоставкама ванредних ситуација, укључујући претпоставку пораста девизног курса домаће валуте (КМ), промјену курса стране валуте за унапријед одређени постотак или комбинацију тих претпоставки. Банка није у обавези да проводи овај захтјев за изложености са девизном клаузулом у евр, имајући у виду постојање валутног одбора у Босни и Херцеговини.

- (4) Приликом утврђивања хипотетичких и макроекономских фактора ризика, односно сценарија за потребе модела, банка је при избору сценарија, с циљем ублажавања ризика модела, дужна обезбиједити:

- 1) конзервативну стручну процјену адекватности усвојених претпоставки и методологије модела,
- 2) примјерен конзервативан приступ при одређивању претпоставки модела које могу имати утицај на резултате модела и
- 3) редовну процјену утицаја претпоставки на резултате модела.

Банка треба обезбиједити да се сви утврђени недостаци модела, као и методологија, који показују однос између фактора ризика и губитака банке, узму у обзир приликом тумачења резултата тестирања опорности на стрес.

- (5) Као дио укупног програма тестирања отпорности на стрес банка треба узимати у обзир међусобне повезаности фактора који се односе на финансијска тржишта и финансијску имовину, те утицај смањења ликвидности тржишта на вредновање изложености ризику (цјеновни шокови специфичних категорија имовине, повезаност ликвидности појединих категорија имовине, повећане потребе за ликвидношћу, смањени и/или отежани приступ финансијским тржиштима и слично).
- (6) Посебна пажња треба бити усмјерена на преиспитивање коришћених техника смањења ризика и процјењивање могућности њихове реализације у ванредним ситуацијама на тржишту. Приликом тестирања отпорности на стрес финансијског колатерала банка треба идентификовати околности које могу негативно утицати на реализацију вриједности колатерала, укључујући случајеве погоршања кредитног рејтинга пружалаца финансијског колатерала или ликвидности тржишта.
- (7) У сегменту кредитног ризика и кредитног ризика друге уговорне стране банка треба у тестирању отпорности на стрес најмање анализирати способност клијента да отплати своје обавезе, стопу поврата у случају да клијент не испуни своје обавезе, укључујући погоршање вриједности колатерала или кредитног рејтинга пружаоца јамства или гаранције, те величину и динамику кредитне изложености клијента.
- (8) Као дио укупног програма тестирања отпорности на стрес банка треба идентификовати ризик концентрације, односно међусобне повезаности различитих изложености ризицима које се могу показати у ванредним ситуацијама. При томе банка треба узети у обзир кредитни ризик сваке изложености, те анализирати додатне изворе ризика који произилазе из изложености банке према истом или сличном извору настанка ризика. Извори ризика, између осталог, обухватају укупну изложеност банке према једном лицу или групи повезаних лица, истом привредном сектору, истом географском подручју, истој врсти производа и истом инструменту кредитне заштите, односно пружаоцу кредитне заштите.
- (9) Уколико банка у свом портфолију има финансијске деривате, дужна је у тестирање отпорности на стрес укључити информације о односној имовини, њихову зависност од услова на тржишту и слично.
- (10) Банка треба програмом тестирања отпорности на стрес обухватити утицај репутационог ризика, укључујући и прелијевање ризика који произилазе из лица повезаних са банком,

односно процјењивати утицај репутационог ризика на остале врсте ризика, а нарочито кредитног, тржишног, оперативног и са њим повезаних ризика (нпр. правни ризик и ризик несавјесног пословања) и ризика ликвидности.

Обрнуто тестирање отпорности на стрес

Члан 27.

- (1) Као дио свеобухватног програма тестирања отпорности на стрес, банка треба провести и обрнуто тестирање отпорности на стрес за све значајне ризике банке, у којем се полази од познатог резултата тестирања отпорности на стрес, те се преиспитују догађаји и неповољне околности који су довели до таквог резултата за банку, с циљем да се обезбиједи информације о процјени рањивости и одрживости пословног модела и стратегија банке, те анализирају стратегија и мјере за заштиту банке у смислу јесу ли исте адекватне и да ли се досљедно примјењују у случају ванредних ситуација на тржишту (нпр. неповољни економски и политички догађаји, слом индустрије, судски спорови, природне катастрофе и сл.). Сценарије за обрнуто тестирање на стрес банка треба користити као допуну постојећим врстама тестова отпорности на стрес, те у процјени озбиљности и релевантности сценарија при провођењу тестова отпорности на стрес у ICAAP-у и ILAAP-у.
- (2) Подручја у којима се посебно користи обрнуто тестирање отпорности на стрес јесу пословне линије за које традиционални модели управљања ризицима указују на веома добар однос преузетог ризика и зараде, нови производи и нова тржишта који се још нису значајно развили и слично. У том погледу банка треба користити обрнуто тестирање отпорности на стрес и при планирању и преиспитивању својих пословних модела и одлука те при анализи околности које би могле проузроковати неуспјешност пословног модела. У случају да обрнуто тестирање отпорности на стрес указује на висок ризик неодрживости пословног модела, односно на ризик који није у складу са усвојеном склоношћу ка преузимању ризика, банка је дужна примијенити одговарајуће мјере за спречавање и ублажавање тог ризика.

Резултати тестирања отпорности на стрес

Члан 28.

- (1) На основу резултата тестирања отпорности на стрес банка је дужна процијенити поузданост и одрживост плана капитала и ликвидности, односно узети их у обзир у ICAAP-у и ILAAP-у банке. Тестирање отпорности на стрес за потребе ICAAP-а и ILAAP-а адекватно је само у случају да банка примјењује свеобухватне тестове отпорности на стрес на нивоу банке, који обухватају најмање:
 - 1) све чланове групе за које се примјењује ICAAP и ILAAP, ако је примјењиво,
 - 2) све значајне категорије и поткатегорије ризика банке,
 - 3) употребу бројних сценарија, који укључују најмање један озбиљан и спроводив сценарио (нпр. сценарио економске рецесије),
 - 4) усклађеност периода тестирања са периодом ICAAP-а и ILAAP-а.
- (2) Тестирањем отпорности на стрес у оквиру ICAAP-а банка је дужна утврдити утицај добијених резултата на регулаторни капитал, односно процијенити способност банке да апсорбује губитке до којих може доћи усљед различитих шокова примијењених у сценаријима, с циљем обезбјеђивања одржавања капиталних захтјева банке на нивоу минималних капиталних захтјева или изнад минималних захтјева, ако је примјерено, односно захтјева Агенције у погледу капиталних захтјева у периодима стреса.
- (3) Резултате тестирања отпорности на стрес који су релевантни за област ликвидности банка користи за потребе ILAAP-а.
- (4) Резултате тестирања отпорности на стрес банка користи за одређивање широког распона одговарајућих мјера које надзорни одбор и управа банке треба да предузму с циљем одржавања адекватног капитала и ликвидности, адекватне склоности банке ка преузимању ризика, лимита ризика, те ублажавања потенцијалних негативних ефеката пословања у периодима стреса. При одређивању адекватних мјера које произилазе из релевантних стресних услова пословања банка је дужна дефинисати вријеме потребно за њихово спровођење.

- (5) Мјере управљања из става 4. овог члана између осталог укључују:
- 1) преглед адекватности усвојене склоности ка преузимању ризика и њено ревидирање,
 - 2) преглед ефикасности техника смањења ризика,
 - 3) сачињавање планова за ванредне ситуације и планова опоравка,
 - 4) ревидирање планова капитала и ликвидности,
 - 5) ревидирање стратегије и пословног плана,
 - 6) ограничење исплате дивиденди акционарима,
 - 7) прикупљање капитала или обезбјеђење додатних извора финансирања и
 - 8) друге одговарајуће мјере.
- (6) Извјештај о резултатима проведених тестирања отпорности на стрес и план мјера које ће надзорни одбор и управа банке предузети за ублажавање потенцијалних негативних ефеката банка је дужна доставити Агенцији у штампаном и електронском облику, најкасније до 30.04. текуће године за претходну годину.

Процјена програма тестирања отпорности на стрес

Члан 29.

- (1) Банка је дужна редовно, а најмање једном годишње, вршити процјену ефикасности и одрживости програма тестирања отпорности на стрес и његових главних појединачних компонената, као и размотрити потребу ревидирања програма. Процјена се треба заснивати на квантитативној и квалитативној анализи спроведених тестова отпорности на стрес, укључујући обрнуте тестове отпорности на стрес, те у обзир узети промјене у интерном и/или екстерном окружењу банке. Учесталост процјене треба да зависи од учесталости тестирања отпорности на стрес.
- (2) Приликом процјене из става 1. овог члана треба обухватити подручја која се односе на:
- 1) ефикасност програма с аспекта испуњавања планиране намјене и потребу за унапређивањем програма,
 - 2) идентификоване факторе ризика, укључујући дефинисање сценарија и образложење разлога за примјену тих сценарија, претпоставки модела и улоге и квалитета анализа и стручних процјена,
 - 3) адекватност документације, примјену и развој система, квалитет података и модела,
 - 4) начин контроле од стране надзорног одбора и управе банке и
 - 5) примијењене/ коришћене претпоставке, укључујући пословне и управљачке претпоставке и корективне мјере утврђене од стране органа управљања банке.
- (3) С циљем обезбјеђења независности процјене, потребно је у поступак процјене укључити функцију интерне ревизије банке.

Документованост програма тестирања отпорности на стрес

Члан 30.

Банка је дужна обезбиједити адекватну документованост провођења програма тестирања отпорности на стрес за све врсте тестова, што подразумијева јасан и детаљан опис сваке компоненте програма, укључујући:

- 1) методе тестирања отпорности на стрес,
- 2) циљеве, врсту и учесталост тестирања отпорности на стрес,
- 3) функције и одговорности у програму тестирања отпорности на стрес,
- 4) методолошке детаље који се односе на дефинисање релевантних сценарија и начин на који су уређене претпоставке и основни елементи тестирања отпорности на стрес,
- 5) претпоставке и основне елементе тестирања отпорности на стрес,
- 6) оцјену основних претпоставки,
- 7) резултате проведеног тестирања и опис поступка за оцјену резултата тестирања отпорности на стрес,

- 8) планиране корективне мјере у зависности од резултата тестирања отпорности на стрес,
- 9) опис поступака за одређивање, усвајање, провођење, праћење успјешности и редовне процјене тестирања отпорности на стрес,
- 10) опис и листу информатичке подршке и алата који се користе приликом тестирања отпорности на стрес и
- 11) друге аспекте релевантне за провођење тестирања отпорности на стрес.

2.4. Систем унутрашњих контрола и контролне функције банке

Општи захтјеви

Члан 31.

- (1) Банка је дужна да:
 - 1) успостави и проводи примјерен и ефикасан систем унутрашњих контрола у свим подручјима пословања и
 - 2) успостави независне контролне функције банке, које укључују функцију управљања ризицима, функцију праћења усклађености пословања и функцију интерне ревизије.
- (2) Систем унутрашњих контрола банке из става 1. тачка 1. овог члана представља скуп процеса, поступака и мјера успостављених ради обављања адекватног управљања ризицима, праћења ефикасности пословања банке, поузданости њених финансијских и осталих информација, те усклађености са прописима, интерним актима, стандардима и кодексима ради осигурања стабилности пословања банке.
- (3) Независне контролне функције банке из става 1. тачка 2. овог члана треба да обезбиједи независну и објективну процјену свеобухватности, поузданости и ефикасности система управљања из члана 4. ове одлуке, на основу прегледа и процјене стратегија, политика, процедура, поступака и методологија преузимања и управљања ризицима из чл. 6. и 7. ове одлуке и управљања ризицима банке.
- (4) Систем унутрашњих контрола и контролне функције треба да обезбиједи да ниједно лице запослено у банци не може бити у позицији да учини значајне грешке или почини прекршаје утврђене Законом, другим прописима и интерним актима банке, а уколико се ипак деси такав случај, да омогуће да се таква поступања открију у кратком року.

Систем унутрашњих контрола

Члан 32.

- (1) Банка је дужна обезбиједити да систем унутрашњих контрола из члана 31. став 1. тачка 1. обухвата најмање:
 - 1) ефикасну организациону структуру,
 - 2) ефикасне контролне активности и подјелу дужности и послова,
 - 3) ефикасне унутрашње контроле интегрисане у пословне процесе и активности банке,
 - 4) ефикасне административне и рачуноводствене контроле и поступке,
 - 5) ефикасну заштиту банке од злоупотреба и криминалних радњи (прање новца, финансирање терористичких активности, пљачка и др.),
 - 6) ефикасну заштиту имовине банке и
 - 7) ефикасну организацију послова у дјелокругу контролних функција банке.
- (2) Банка је дужна да пропише и успостави адекватне контролне активности и подјелу послова, адекватне унутрашње контроле, те адекватне административне и рачуноводствене поступке које мора да проводи у склопу својих редовних активности.
- (3) Приликом успостављања и провођења система унутрашњих контрола банке сви радници, више руководство, управа и надзорни одбор банке обавезни су да у томе учествују на примјерен начин.
- (4) Систем унутрашњих контрола банке посебно треба да обезбиједи:
 - 1) израчунавање и преиспитивање капиталних захтјева за ризике у складу са Одлуком о израчунавању капитала банака и Одлуком о поступку интерне процјене адекватности капитала банака,

- 2) утврђивање и праћење великих изложености, промјене у великим изложеностима и провјеру усклађености великих изложености са Законом, прописима Агенције и политикама банке у односу на ту врсту изложености,
 - 3) склапање правних послова са лицима у посебном односу са банком, те систем извјештавања и поступке надзора над склапањем правних послова са тим лицима,
 - 4) рачуноводствене контроле, те вођење пословних књига, остале пословне документације и евиденција, вредновање имовине и обавеза и састављање, објављивање и доставу финансијских извјештаја који морају бити вођени у складу са свим прописаним и успостављеним рачуноводственим и банкарским принципима као и међународним стандардима,
 - 5) процесе којима се осигурава правовремено, истинито и тачно јавно објављивање информација,
 - 6) управљачке, логичке и физичке контроле у информационом систему,
 - 7) поступке провјере тачности података и информација потребних за надзор на консолидованој основи,
 - 8) извјештавање надзорних и других тијела и
 - 9) процјену ефеката екстернализације пословних активности на систем унутрашњих контрола банке.
- (5) Систем унутрашњих контрола мора обезбиједити да руководни нивои банке стално прате и контролишу извршавање функција и обавеза нижих руководних нивоа банке.
- (6) Административне контроле и поступци из става 1. тачка 4. овог члана представљају полазну тачку у успостављању рачуноводствених контрола и поступака и обухватају:
- 1) успостављање, праћење, развој и контролу организационе структуре банке и
 - 2) контролу процедура и евиденција везаних за процесе доношења одлука о одобравању пословних трансакција банке.
- (7) Рачуноводствене контроле и поступци из става 1. тачка 4. овог члана обухватају план процедура, процедуре и евиденције везане за заштиту активе и поузданост финансијских евиденција банке и морају обезбиједити сљедеће:
- 1) да се пословне трансакције банке извршавају у складу са општим или посебним одлукама, односно одобрењима надлежних лица банке,
 - 2) да се пословне трансакције банке књиговодствено евидентирају без одлагања и тачно,
 - 3) да се пословне трансакције банке књиговодствено евидентирају на тај начин да је могућа израда финансијских извјештаја у складу са МРС/МСФИ,
 - 4) да се пословне трансакције банке књиговодствено евидентирају на тај начин да је одговорност за активу банке препознатљива и транспарентна,
 - 5) да је приступ активи банке дозвољен само у складу са одобрењима надлежних лица у банци,
 - 6) да се књиговодствене евиденције активе провјеравају и упоређују са стварним стањем активе у одређеним, најмање прописаним, временским интервалима и да се, у случају било каквих разлика, предузимају одговарајуће мјере и активности.
- (8) Књиговодствене евиденције банке морају бити вођене у складу са свим прописаним и успостављеним рачуноводственим и банкарским принципима, као и међународним стандардима, те је банка дужна да сачини рачуноводствени приручник који садржи упутства за обраду свакодневних трансакција.
- (9) Књиговодствене евиденције и рачуни банке морају у сваком тренутку одражавати њено стварно финансијско стање и резултате њеног пословања, а посебно у погледу:
- 1) оперативних одговорности које морају осигурати да рачуноводствени систем омогућава припрему интерних извјештаја за потребе контроле. Евиденције морају бити дневно ажурне и имати (аналитичке) помоћне контролне рачуне који су усклађени са стањем у главној књизи;
 - 2) контролних записа који морају бити креирани тако да свака поједина ставка може да се испита и прати кроз пословне књиге банке;
 - 3) обавезног претходног нумерисања финансијских инструмената, које олакшава процесе доказивања, усаглашавања и контроле књиговодствених ставки.

- (10) Банка је дужна да у оквиру система унутрашњих контрола сачини план за заштиту физичке активе, који као минимум укључује:
- 1) контролу готовог новца,
 - 2) у пословима гдје је потребна провјера и потврда, као што су трансфер средстава, издавање гарантних писама и слични послови, успостављање система двоструке контроле, по којој активност једног лица мора бити верификована од стране другог лица ради осигурања да само овлашћено лице обавља одређену трансакцију, да је трансакција на одговарајући начин евидентирана и да је усаглашавање обављено на одговарајући начин,
 - 3) у пословима који су везани за готовину у трезору, уређаје за уплате и исплате готовине, приступ платним картицама, утрживе залогe и друге ствари похрањене у трезору, резервне браве и кључеве успостављањем система заједничке заштите од два лица истовремено, у коме су активности само једног лица онемогућене путем двију различитих брава или комбинација и располагањем само једним кључем или једном комбинацијом,
 - 4) планове за ванредне ситуације и чување помоћних регистара и досијеа за све кључне евиденције и податке изван просторија банке,
 - 5) систем извјештавања о недостацима који омогућују тренутно подношење извјештаја и покретање истраге о мањку готовине и осталим недостацима или неправилностима у тренутку када се открију,
 - 6) процедуре за физичку и техничку заштиту и
 - 7) процедуре за запошљавање у банци, које морају да укључе претходну провјеру поузданости, образовања и препорука о ранијим запослењима, посебно за специфична радна мјеста.

Контролне функције банке

Члан 33.

- (1) Банка је дужна да контролне функције из члана 31. став 1. тачка 2. ове одлуке успостави као сталне и ефикасне организационе јединице независне од пословних процеса и активности у којима ризик настаје, односно које ове функције прате, контролишу, оцјењују, односно ревидирају у складу са својим ризичним профилем. Члан управе банке који је одговоран за контролну функцију у оквиру својих овлашћења и одговорности не смије обављати задатке који би могли проузроковати сукоб интереса у смислу правила раздвајања неспојивих дужности из члана 12. став 2. ове одлуке или угрозити независност контролне функције.
- (2) Поједина контролна функција не може бити организована у оквиру друге контролне функције банке.
- (3) Изузетно од става 2. овог члана, банка може организовати обављање функције праћења усклађености пословања у оквиру функције управљања ризицима или друге функције ако је то примјерено величини банке, те врсти, обиму и сложености њених послова, с тим да се послови те функције не могу организовати у оквиру функције интерне ревизије.
- (4) Приликом успостављања контролних функција банка је дужна да посебну пажњу посвети:
 - 1) примјени принципа пропорционалности из члана 4. ове одлуке,
 - 2) обухвату свих значајних ризика банке, односно обавези банке да организује функције тако да покрије све значајне ризике банке,
 - 3) спречавању, односно избјегавању сукоба интереса, те досљедној примјени правила за раздвајање овлашћења и одговорности и неспојивости функција из члана 12. став 2. ове одлуке,
 - 4) успостављању директног извјештавања према надзорном одбору банке,
 - 5) кадровској оспособљености, односно постојању довољног броја запослених са одговарајућим стручним знањима и искуством, као и адекватној информационо-техничкој подршци,
 - 6) накнадама запослених у контролним функцијама, које не смију бити повезане са

успјешношћу пословних активности и организационих јединица, које ове функције прате, контролишу, оцјењују, односно ревидирају и

- 7) именовану руководиоца контролних функција и обавези банке да о њиховом именовану одмах обавијести Агенцију.
- (5) Контролне функције треба да осигурају усклађеност пословања банке са стратегијама, политикама и осталим интерним актима из чл. 6. и 7. ове одлуке.
- (6) Ако појединачна контролна функција током обављања својих послова утврди незаконитост у пословању или кршење правила и прописа о управљању ризицима, због чега је угрожена ликвидност, солвентност или сигурност пословања банке, дужна је о томе одмах обавијестити надзорни одбор, управу банке и Агенцију.
- (7) Управа, надзорни одбор и одбор за ревизију банке дужни су да осигурају правовремено и ефикасно предузимање мјера по препорукама интерне ревизије, са циљем отклањања уочених неправилности и слабости констатованих у извјештајима интерне ревизије.

Акт о контролној функцији

Члан 34.

Банка је дужна да својим интерним актима за сваку контролну функцију пропише најмање следеће:

- 1) циљеве, обим и начин рада контролне функције,
- 2) организациону структуру и улогу контролне функције,
- 3) положај контролне функције унутар банке и мјере за осигурање њене независности и објективности,
- 4) овлашћења, одговорности и односе са осталим организационим дијеловима, те међусобни однос са другим контролним функцијама,
- 5) мјере за осигурање и праћење стручног оспособљавања, одговарајућих стручних знања и искустава лица која обављају послове контролних функција,
- 6) право приступа подацима и информацијама,
- 7) дужности и одговорности руководиоца контролне функције,
- 8) начин сарадње са спољним ревизорима, Агенцијом и другим надлежним органима за надзор и
- 9) систем извјештавања о раду контролних функција.

Запослени у контролним функцијама

Члан 35.

- (1) У складу са принципом пропорционалности из члана 4. ове одлуке, банка је дужна да за обављање послова сваке контролне функције осигура довољан број лица која морају имати одговарајуће стручно знање и искуство.
- (2) Лица која обављају послове контролних функција не могу бити лица у посебном односу са банком, нити лица код којих постоји сукоб интереса, како би се у обављању њихових послова обезбиједила независност и објективност.
- (3) Банка је дужна обезбиједити да свака контролна функција има руководиоца, којег именује и разрјешава надзорни одбор банке. Надзорни одбор дужан је обезбиједити адекватан хијерархијски статус и овлашћења руководиоца контролних функција.
- (4) У случају да разрјешење руководиоца контролне функције предлаже управа банке, односно члан управе банке, надзорни одбор је при разматрању разлога за смјену тог лица дужан преиспитати:
 - 1) писана објашњења управе банке, односно релевантног члана управе банке и писана објашњења (односно мишљење) руководиоца контролне функције о разлозима за разрјешење,
 - 2) поднесене материјалне доказе, који су разлог за разрјешење руководиоца контролне функције,
 - 3) прописе и кадровску политику банке који регулишу раскид уговора о раду, односно

отпуштање запослених,

- 4) друге релевантне доказе и објашњења.
- (5) Банка је дужна да без одгађања, а најкасније у року од осам радних дана од именовања руководиоца сваке контролне функције, обавијести Агенцију о именовању, као и о разлозима за смјену, односно разрјешење тих лица.
- (6) Руководиоци контролних функција и запослени у тим јединицама независни су у свом раду и обављају искључиво послове за које су одговорни.
- (7) Запослени који обављају послове контролне функције управљања ризицима треба да имају високу стручну спрему (ВСС), по правилу економске струке или друге одговарајуће струке када постоји потреба са одређеним специјализованим знањима (нпр. из области математичких модела, статистичких анализа и сл.), те да посједују адекватна стручна знања и искуства везана за идентификацију, процјену, контролу и ублажавање ризика у банци, као и професионалне и личне вјештине које омогућавају да ефикасно обављају послове.
- (8) Запослени који обављају послове контролне функције праћења усклађености пословања треба да имају високу стручну спрему (ВСС), по правилу правне или економске струке, знање, искуство, те професионалне и личне вјештине које им омогућавају да ефикасно обављају послове. Обавезни су да познају и прате измјене законске регулативе, те утицај тих измјена на пословање банке, као и да познају правила струке, добре пословне обичаје и пословну етику.
- (9) Запослени у организационим јединицама контролне функције управљања ризицима и контролне функције праћења усклађености пословања треба да су стручњаци са широким спектром знања, искуства и вјештина из области пословања банака, а посебно из области методологија и поступака управљања ризицима.
- (10) Банка је дужна да има најмање једног запосленог у организационој јединици интерне ревизије који има звање овлашћеног или интерног ревизора у складу са прописима који уређују област рачуноводства и ревизије и искуство од најмање 3 (три) године на најсложенијим банкарским пословима и пословима контроле, супервизије или ревизије банака или других лица у финансијском сектору.
- (11) Запослени у организационој јединици интерне ревизије морају да имају високу стручну спрему (ВСС), потребна стручна знања из подручја која ревидирају, искуство од најмање 3 (три) године на најсложенијим банкарским пословима и пословима контроле, супервизије или ревизије банака или других лица у финансијском сектору и да посједују одговарајућа знања у складу са прописима који уређују област рачуноводства и ревизије (изузев у случају лица која врше интерну ревизију у одређеним специјализованим областима, као што је, нпр., интерна ревизија информационог система).
- (12) Запослени у организационој јединици интерне ревизије имају право увида у пословне књиге, финансијске извјештаје и сву документацију банке и њених подређених друштава, као и чланова исте банкарске групе, те да без ограничења врше надзор над пословањем банке и учествују на сједницама надзорног одбора и његових одбора.
- (13) Запослени у организационој јединици интерне ревизије морају бити ангажовани у пуном радном времену у банци и не могу обављати руководне ни друге послове из дјелатности банке, осим послова који се односе на обављање интерне ревизије, нити могу учествовати у припреми и изради аката и друге документације који могу бити предмет интерне ревизије.
- (14) Запослени у банци дужни су да лицима која обављају послове контролних функција омогуће увид у сву документацију коју посједују и пруже све потребне информације.
- (15) Руководиоци контролних функција извјештавају директно надзорни одбор и/или одбор за ревизију као и друге надлежне одборе, уз информисање управе банке, ради правовремене и ефикасне реализације датих препорука за отклањање незаконитости, неправилности, недостатака и слабости утврђених током ранијих контрола. Руководиоци контролних функција најмање једном годишње учествују на сједницама тијела која извјештавају. У случају функције управљања ризицима и функције праћења усклађености пословања, наведени услов је испуњен и уколико руководиоци тих контролних функција одговарају управи банке, односно надлежном члану управе банке, али је обезбијеђена и директна линија извјештавања према надзорном одбору.
- (16) Банка је дужна да успостави и обезбиједи услове, финансијске ресурсе и програм редовног

стручног образовања и усавршавања лица која обављају послове контролних функција.

План рада контролних функција

Члан 36.

- (1) Банка је дужна да периодично, а најмање једном годишње, идентификује и процјени ризике банке, укључујући и ризике који произилазе из макроекономског окружења у којем банка послује.
- (2) Свака контролна функција дужна је да сачини годишњи план рада контролне функције, заснован на документованој процјени ризика.
- (3) План рада сваке контролне функције који усваја надзорни одбор обухвата најмање:
 - 1) попис пословних подручја или ризика који ће бити предмет контроле,
 - 2) организационе дијелове, односно пословне процесе који ће бити обухваћени контролом,
 - 3) опис планираних метода и поступака контроле и
 - 4) временски период у којем ће се планирани послови и контроле обављати.
- (4) Банка је дужна детаљније прописати садржај плана из става 3. овог члана.
- (5) Свака контролна функција на основу плана рада доноси оперативне планове рада.
- (6) Свака контролна функција дужна је да документује методологију којом се користи у свом подручју рада.

Послови и дјелокруг рада контролне функције управљања ризицима

Члан 37.

Банка је дужна да у оквиру функције управљања ризицима обезбиједи обављање најмање следећих послова:

- 1) анализу ризика, која укључује утврђивање и мјерење, односно процјењивање ризика банке, укључујући ИКТ и сајбер ризик,
- 2) континуирано праћење свих значајних ризика банке,
- 3) спровођење тестирања отпорности на стрес,
- 4) провјеру примјене и ефикасности метода и поступака за управљање ризицима банке, укључујући ризике из макроекономског окружења,
- 5) испитивање и оцјену адекватности и ефикасности унутрашњих контрола у процесу управљања ризицима,
- 6) оцјену адекватности и документованости методологије за управљање ризицима,
- 7) учествовање у изради и преиспитивању стратегија и политика за управљање ризицима,
- 8) учествовање у изради, примјени и надзору над функционисањем метода и поступака за управљање ризицима,
- 9) давање приједлога и препорука за ефикасно управљање ризицима,
- 10) анализу, праћење и извјештавање о адекватности капитала и ликвидности банке, те провјеру стратегија и поступака за интерну процјену адекватности капитала и интерну процјену ликвидности банке,
- 11) анализу ризика присутних код нових производа или тржишта,
- 12) извјештавање надзорног одбора, одбора за ревизију и одбора за ризике, уколико је основан, и управе банке о управљању ризицима,
- 13) извјештавање надзорног одбора и управе банке о свом раду и
- 14) спровођење осталих провјера које су потребне за адекватну контролу ризика.

Послови и дјелокруг рада контролне функције праћења усклађености пословања

Члан 38.

Банка је дужна да функцију праћења усклађености пословања успостави и развија на начин који обезбјеђује:

- 1) праћење усклађености пословања банке са Законом, прописима Агенције и другим прописима и стандардима опрезног банкарског пословања, процедурама о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, као и другим актима којима се уређује пословање банке,
- 2) идентификовање пропуста и процјену ризика усклађености пословања банке, те укључивање ризика усклађености у ИСААР, ако је ризик значајан,
- 3) савјетовање управе банке и других одговорних лица о начину примјене релевантних закона, стандарда и правила, укључујући и информације о актуелностима из тих подручја, и
- 4) процјену ефеката које ће на пословање банке имати измјене релевантних прописа.

Послови и дјелокруг рада контролне функције интерне ревизије

Члан 39.

- (1) Банка је дужна да организује функцију интерне ревизије као посебну организациону јединицу, функционално и организационо независну од активности које ревидира и од других организационих дијелова банке.
- (2) Банка је дужна да функцију интерне ревизије врши у складу са прописима, стандардима професионалне праксе интерне ревизије и основним начелима организације и рада интерне ревизије.
- (3) Програм интерне ревизије банке минимално мора обухватити сљедеће елементе:
 - 1) јасно дефинисан циљ интерне ревизије и одговорност функције интерне ревизије да одбору за ревизију предложи програм интерне ревизије, те да га развија и проводи,
 - 2) дефинисање свих подручја пословања банке која носе ризик, укључујући екстернализоване активности,
 - 3) степен обухватности и детаљности интерне ревизије по одређеним подручјима пословања банке која носе ризик, укључујући екстернализоване активности,
 - 4) листу приоритета за вршење интерне ревизије и процјену ризика са образложењем,
 - 5) начин и рокове извјештавања одбора за ревизију о свим елементима из надлежности интерне ревизије,
 - 6) дефинисање услова када функција интерне ревизије може да даје приједлоге за сазивање сједнице одбора за ревизију и
 - 7) детаљну разраду елемената плана рада и поступака интерне ревизије, укључујући:
 1. активности интерне ревизије са роковима извршавања,
 2. предмет оперативних планова интерне ревизије,
 3. документациону основу о обављеним активностима интерне ревизије,
 4. израду извјештаја о извршеним активностима интерне ревизије, начин и рокове извјештавања одбора за ревизију и
 5. давање приједлога одбору за ревизију.
- (4) Програм активности функције интерне ревизије мора бити свеобухватан и детаљан.
- (5) Учесталост активности функције интерне ревизије треба да обезбиједи остваривање њених циљева, с тим да већу учесталост морају имати активности везане за подручја банке са вишим степеном ризика.
- (6) У оквиру својих задатака функција интерне ревизије врши оцјену:
 - 1) ефикасности и примјерености система управљања у банци из члана 4. ове одлуке и значајних ризика у циљу идентификовања, оцјењивања односно мјерења, праћења, контроле, извјештавања и предузимања одговарајућих мјера за ограничавање и ублажавање ризика у банци,

- 2) адекватности Стратегије ризика, Политике ризика и других политика банке, те њихове усклађености са прописима, интерним актима, захтјевима Агенције и усвојеном склоношћу ка преузимању ризика и пословном стратегијом банке,
 - 3) усклађености успостављених процедура и поступака банке са прописима, интерним актима и одлукама органа управљања банке,
 - 4) адекватности и ефикасности успостављених процедура и поступака банке, укључујући свеобухватност поступака, који обезбјеђују поузданост методологија и метода, претпоставки и извора информација употребљених у интерним моделима банке,
 - 5) адекватности, квалитета и ефикасности система унутрашњих контрола, укључујући извјештавање пословних јединица, те примјерности, квалитета и ефикасности функције управљања ризицима и функције праћења усклађености пословања,
 - 6) адекватности, квалитета и ефикасности функције управљања ризицима и функције праћења усклађености пословања ради идентификовања, процјењивања односно мјерења, праћења и контроле значајних ризика банке, те предузимања одговарајућих мјера за њихово ограничавање и ублажавање,
 - 7) тачности, исправности и поузданости система рачуноводствених и књиговодствених евиденција и финансијских извјештаја банке,
 - 8) адекватности информационог система у банци,
 - 9) стратегије и поступака за интерну процјену адекватности капитала и интерну процјену адекватности ликвидности,
 - 10) поузданости система извјештавања, те правовремености и тачности извјештаја прописаних Законом и другим законима, као и прописа донесених на основу тих закона,
 - 11) система прикупљања и исправности информација које се јавно објављују у складу са овим законом,
 - 12) управљања и заштите имовине банке,
 - 13) примјене Политике накнада, што укључује преглед провођења политике накнада,
 - 14) слабости у пословању банке и њених запослених, као и случајева неизвршења обавеза и прекорачења овлашћења,
 - 15) поступања банке по налозима и препорукама Агенције и спољног ревизора,
 - 16) провођења континуиране и успјешне обуке запослених у банци,
 - 17) осталих послова банке прописаних Законом и другим прописима и
 - 18) обавља остале послове потребне за остваривање циљева интерне ревизије.
- (7) Функција интерне ревизије дужна је да надзорном одбору и одбору за ревизију банке даје независно и објективно мишљење о питањима која су предмет ревизије, даје савјете и препоруке за унапређивање постојећег система унутрашњих контрола и пословања банке, као и да пружа помоћ надзорном одбору и одбору за ревизију у остваривању њихових циљева, примјењујући систематичан, дисциплинован и документован приступ вредновању и унапређивању постојећег начина контроле, управљања ризицима и руковођења процесима.
- (8) Посебни захтјеви које морају да испуне запослени који врше ревизију информационог система дефинисани су Одлуком о управљању информациононим системима у банкама.
- (9) Управа, надзорни одбор и одбор за ревизију банке дужни су да обезбиједи правовремено и ефикасно предузимање мјера по препорукама функције интерне ревизије, с циљем отклањања уочених неправилности и слабости констатованих у извјештајима функције интерне ревизије.
- (10) У циљу обезбјеђивања независности функције интерне ревизије, управа банке дужна је обезбиједити да функција интерне ревизије:
- 1) проводи и координише задатке из става 7. овог члана на сопствену иницијативу, на свим подручјима, активностима, процесима и функцијама банке, укључујући функцију управљања ризицима и функцију праћења усклађености пословања, при чему запослени функције интерне ревизије не смију бити изложени било каквим покушајима непримјереног утицаја или притиска од стране члана органа управљања банке или члана вишег руководства банке,

- 2) директно не учествује у утврђивању, развоју, успостављању и провођењу система унутрашњих контрола,
 - 3) има право приступа свим просторијама, запосленима, информацијама и подацима банке.
- (11) У циљу обезбјеђивања независности функције интерне ревизије, надзорни одбор дужан је пратити њену ефикасност на основу:
- 1) пажљивог разматрања извјештаја функције интерне ревизије,
 - 2) редовних састанка (нпр. на кварталном нивоу) између председника надзорног одбора или председника одбора за ревизију и руководиоца функције интерне ревизије. Ове састанке треба одржавати без присуства чланова управе банке, њихових замјеника или других чланова вишег руководства.
- (12) Запослени функције интерне ревизије дужни су се најмање једном годишње у писаном облику изјаснити да ли постоји било какав сукоб интереса у вези са спровођењем задатака из става б. овог члана.

Извјештаји функције управљања ризицима и функције праћења усклађености пословања

Члан 40.

- (1) Функција управљања ризицима и функција праћења усклађености пословања дужне су да састављају кварталне, полугодишње и годишње извјештаје о раду. Наведено подразумијева достављање извјештаја за први квартал, прву половину године, девет мјесеци и за цијелу годину.
- (2) Извјештаји о раду, у зависности од послова контролне функције банке, садрже најмање:
 - 1) извјештај о остваривању годишњег плана рада,
 - 2) попис свих обављених планираних и ванредних послова,
 - 3) попис планираних, а неизвршених послова и разлоге неизвршења плана,
 - 4) преглед најважнијих чињеница утврђених у обављеним контролама, односно обављеним осталим пословима,
 - 5) општу оцјену адекватности и ефикасности система унутрашњих контрола у подручјима која су била предмет контроле у извјештајном периоду,
 - 6) општу оцјену адекватности и ефикасности система управљања појединим ризиком односно ризицима у банци и
 - 7) извјештај о извршењу приједлога, препорука и мјера за отклањање незаконитости и неправилности те недостатака и слабости утврђених током обављених контрола и разлоге њиховог неизвршења.
- (3) Руководиоци функција управљања ризицима и праћења усклађености пословања обавезни су да извјештаје о раду поднесу на мишљење одбору за ревизију, а уколико је успостављен, и другом одговарајућем одбору основаном од стране надзорног одбора (нпр. одбору за ризике). Уз наведено мишљење и уз информисање и изјашњење управе банке, надзорни одбор разматра и усваја наведене извјештаје.
- (4) Банка је дужна да извјештаје о раду функције управљања ризицима, односно праћења усклађености пословања, уз достављање доказа да је исте усвојио надзорни одбор, достави Агенцији најкасније у року од 60 дана након истека извјештајног квартала, односно полугодишта, док је годишњи извјештај о раду дужна да достави најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.
- (5) Извјештаје о раду функције управљања ризицима и функције праћења усклађености пословања морају потписати руководиоци појединих контролних функција.

Извјештаји о извршеним контролама функције интерне ревизије

Члан 41.

- (1) Функција интерне ревизије сачињава извјештаје о извршеним контролама, које обавља у складу са утврђеним оперативним планом рада интерне ревизије.

- (2) Руководилац функције интерне ревизије доставља извјештај о извршеној контроли члану управе банке одговорном за подручје које је било предмет контроле и руководиоцу организационог дијела банке у чијој је надлежности подручје пословања које је било предмет контроле.
- (3) Ако руководилац функције интерне ревизије оцијени да је потребно, извјештај о извршеној контроли може да достави и свим осталим члановима управе банке и надзорном одбору и/или другом одговарајућем одбору основаном од стране надзорног одбора банке.
- (4) Извјештаји о извршеним контролама функције интерне ревизије садрже најмање:
 - 1) предмет и обим обављених ревизија,
 - 2) незаконитости и неправилности у пословању банке, ако су утврђене током обављања ревизије,
 - 3) недостатке и слабости у пословању односно процесу управљања ризицима, ако су утврђени током обављања ревизије,
 - 4) оцјену адекватности, квалитета и ефикасности система унутрашњих контрола у поједином подручју пословања, укључујући извјештавање пословних јединица, те примјерности, квалитета и ефикасности функције управљања ризицима или функције праћења усклађености пословања,
 - 5) оцјену адекватности и ефикасности процеса управљања ризицима, укључујући и информације о изложености ризицима,
 - 6) приједлоге, препоруке и рокове за отклањање утврђених незаконитости и неправилности, те недостатака и слабости,
 - 7) податке о лицима задуженим за реализацију препорука и мјера,
 - 8) информације о статусу извршења препорука и мјера за отклањање незаконитости и неправилности, те недостатака и слабости,
 - 9) проведену провјеру усклађености нових производа и поступака са прописима, интерним актима, стандардима и кодексима, те процјену да ли наведено утиче на излагање банке ризицима,
 - 10) оцјену усклађености банке са прописима, интерним актима, стандардима и кодексима.
- (5) Функција интерне ревизије дужна је редовно пратити статус извршења датих препорука и мјера за отклањање незаконитости и неправилности, те недостатака и слабости.

Извјештаји о раду функције интерне ревизије

Члан 42.

- (1) Функција интерне ревизије дужна је да саставља квартални, полугодишњи и годишњи извјештај о раду. Наведено подразумијева достављање извјештаја за први квартал, прву половину године, девет мјесеци и за цијелу годину.
- (2) Извјештаји о раду функције интерне ревизије садрже најмање:
 - 1) извјештај о остваривању годишњег плана рада,
 - 2) преглед најважнијих чињеница утврђених током обављања ревизије пословања и
 - 3) извјештај о извршењу приједлога и препорука за отклањање незаконитости и неправилности, те недостатака и слабости утврђених током обављања ревизије пословања,
- (3) Извјештај о остваривању годишњег плана рада функције интерне ревизије садржи најмање:
 - 1) попис свих ревидираних подручја,
 - 2) попис планираних, а неизвршених ревизија,
 - 3) разлоге неизвршења плана и
 - 4) попис свих обављених ванредних ревизија.
- (4) Преглед најзначајнијих чињеница утврђених током обављања ревизија садржи најмање:
 - 1) опис незаконитости и непоштовања политика и поступака банке, ако су утврђени током обављања ревизије,
 - 2) опис недостатака и слабости ревидираних подручја, ако су утврђени током обављања ревизије,

- 3) оцјену адекватности и ефикасности система унутрашњих контрола и
- 4) оцјену адекватности и ефикасности управљања ризицима у ревидираним подручјима.
- (5) Извјештај о извршењу приједлога и препорука садржи најмање:
 - 1) приједлоге, препоруке и рокове за отклањање утврђених незаконитости и неправилности те недостатака и слабости, ако су утврђени током обављања ревизије,
 - 2) податке о лицима задуженим за провођење приједлога и препорука и
 - 3) информације о статусу извршења приједлога и препорука за отклањање незаконитости и неправилности, те недостатака и слабости датих током претходних ревизија.
- (6) Руководилац функције интерне ревизије дужан је да извјештаје о раду поднесе на мишљење одбору за ревизију. Уз прибављено мишљење одбора за ревизију и уз информисање и изјашњење управе банке, надзорни одбор банке разматра наведене извјештаје.
- (7) Банка је дужна да извјештаје о раду функције интерне ревизије, уз достављање доказа да је исте усвојио надзорни одбор банке, достави Агенцији најкасније у року од 60 дана након истека извјештајног квартала, односно полугодишта, док је годишњи извјештај о раду дужна да достави најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.
- (8) Извјештаје о раду функције интерне ревизије мора потписати руководилац интерне ревизије.

2.5. Политике и праксе накнада

2.5.1. Доношење и примјена Политике накнада

Општи захтјеви

Члан 43.

- (1) Банка је дужна усвојити и проводити Политику накнада која је усклађена са пословном стратегијом, циљевима, корпоративном културом, вриједностима, дугорочним интересима банке и акционара, те Стратегијом ризика у погледу промовисања ефикасног управљања ризицима, тако да не подстиче преузимање ризика које прелази ниво прихватљивог ризика за банку.
- (2) Банка не смије исплаћивати варијабилни дио накнада преко других правних лица или помоћу метода, односно инструмената који олакшавају избјегавање захтјева о накнадама из ове одлуке. Избјегавање захтјева о накнадама подразумијева да је банка формално усклађена са захтјевима из ове одлуке, иако у суштини не постиже циљеве захтјева о накнадама, укључујући сљедеће примјере:
 - 1) накнада се формално сматра фиксним дијелом накнаде у складу са дефиницијама из ове одлуке, иако се у суштини може сматрати варијабилном накандом ако се узму у обзир циљеви одредаба о накнадама из ове одлуке (нпр. банка привремено значајно повећа фиксни дио накнаде са циљем да на тај начин изврши исплату бонуса),
 - 2) варијабилна накнада је додијељена или исплаћена иако:
 1. није заснована на успјеху запосленог, пословне јединице или банке,
 2. усклађивање варијабилног дијела накнаде са преузетим ризицима није ефикасно,
 3. варијабилни дио накнаде није одржив у односу на финансијски положај банке (нпр. банка исплаћује варијабилни дио накнаде у износу који подразумијева значајан дио остварене добити банке),
 - 3) фиксни дио накнаде се додјељује као фиксни број финансијских инструмената, а не као фиксни износ накнаде,
 - 4) у банци се редовно преговара о усклађивању фиксног дијела накнаде са успјешношћу запосленог,
 - 5) запослени прима накнаду од другог члана банкарске групе, односно другог лица које је укључено у консолидацију, при чему накнада није у складу са дефиницијом накнаде из члана 2. став 1. тачка 18. ове одлуке, него се заснива на инструментима који избјегавају захтјеве у вези са накнадама из ове одлуке (нпр. кредит који не треба отплатити), односно на инструментима који подстичу прекомјерно преузимање ризика (нпр.

накнада омогућава несразмјерне приносе на основу дискреционих услова улагања са стране запосленог),

- 6) додатне погодности из члана 45. став 3. ове одлуке додјељују се у износима који нису оправдани у предметним околностима,
 - 7) банка надокнађује смањење или реструктурирање варијабилних дијелова накнада из протеклих година (нпр. због мјера опоравка и реструктурирања или због коришћења ванредне јавне финансијске подршке) у наредним годинама односно у облику других исплата, инструмената или метода.
- (3) Приликом закључења уговора о раду или других уговорних односа између банке и запослених, банка мора обезбиједити усклађеност истих са Политиком накнада.

Захтјеви у погледу Политике накнада

Члан 44.

- (1) Надзорни одбор, управа банке, те одбор за накнаде и одбор за ризике, ако су основани, дужни су активно сарађивати у циљу обезбјеђивања да Политика накнада буде усклађена са обимом преузетог ризика и ефикасним и примјереним управљањем ризицима. Политика и праксе накнада, те поступци одлучивања о накнадама треба да буду јасни, добро документовани, евидентирани и транспарентни.
- (2) Функција управљања ризицима дужна је:
 - 1) учествовати приликом одређивања адекватних критеријума за оцјењивање успјешности и процјене утицаја варијабилног дијела накнада на ризични профил и културу ризика банке,
 - 2) потврдити и оцијенити адекватност усклађености накнада са преузетим ризицима, те у вези с тим питањима учествовати на састанцима одбора за накнаде, ако је основан,
 - 3) учествовати у поступку одређивања идентификованих запослених у складу са својом улогом.
- (3) Функција праћења усклађености дужна је:
 - 1) проводити анализу усклађености Политике накнада са законима, подзаконским прописима, те интерним актима и културом ризика банке и о налазима извјештавати органе управљања банке,
 - 2) учествовати у поступку одређивања идентификованих запослених у складу са својом улогом.
- (4) У случају да функција управљања ризицима и функција праћења усклађености идентификују да Политика накнада подстиче неадекватно понашање запослених у смислу преузимања ризика које прелази ниво прихватљивог ризика за банку, дужне су активно сарађивати у поступцима одређивања максималног износа варијабилног дијела накнада, критеријума успјешности и додјеле варијабилног дијела накнада у банци.
- (5) Функција управљања људским ресурсима дужна је активно учествовати приликом развоја и преиспитивања Политике накнада, укључујући структуру накнада, ниво награђивања и механизме подстицаја запослених, на начин који ће уз привлачење и задржавање потребних запослених осигурати и усклађеност Политике накнада са ризичним профилем банке.
- (6) Функција интерне ревизије је дужна, најмање једном годишње, извршити оцјену примјене Политике накнада, а извјештај о томе доставити одбору за ревизију и надзорном одбору. Извјештај о оцјени примјене Политике накнада укључује оцјену:
 - 1) процеса израде и примјене Политике накнада и њеног утицаја на ризични профил банке,
 - 2) усклађености, досљедности и адекватности провођења Политике накнада у погледу извршавања плана (нпр. адекватност и усклађеност исплата накнада са пословном стратегијом, ризичним профилем и дугорочним циљевима банке) и способности банке за одржавање или повећање износа капитала,
 - 3) поступка одређивања идентификованих запослених и резултата тог поступка.

Категорије накнада

Члан 45.

- (1) Банка је дужна Политиком накнада утврдити јасне, објективне и транспарентне критеријуме за категоризацију свих категорија накнада банке у категорију фиксних или варијабилних накнада. У случају да банка на основу критеријума из става 2. овог члана одређену категорију накнада не може распоредити у категорију фиксних накнада, такве накнаде треба сматрати варијабилним.
- (2) Како би могла одређену категорију накнаде сматрати фиксном, банка је дужна узети у обзир сљедеће критеријуме:
 - 1) накнада је заснована на унапријед утврђеним критеријумима,
 - 2) накнада је заснована на недискреционој одлуци (важи за све запослене) и одражава ниво стручног искуства и радног стажа запосленог,
 - 3) накнада је јасна у погледу појединачног износа који се додјељује појединачном запосленом,
 - 4) износ накнаде у одређеном периоду је сталан и везан за радно мјесто и одговорност запосленог,
 - 5) накнада се не може смањити, привремено одузети или отказати једнострано од стране банке, изузев у случајевима када је то дозвољено релевантним законским прописима,
 - 6) накнада не даје подстицаје за преузимање ризика,
 - 7) накнада не зависи од успјешности запосленог, пословне јединице или банке,
 - 8) накнада је пропорционална фиксном дијелу накнада запослених на раду у другој земљи у односу на ниво животних трошкова и порезних стопа у тој земљи,
 - 9) накнада је дио опште политике банке за све запослене.
- (3) На основу критеријума из става 2. овог члана, банка је дужна процијенити и адекватно категоризовати и документовати и додатне погодности које се одобравају запосленима, ако исте постоје (нпр. додаци накнадама или друге погодности). У случају када је банка одређену категорију тих накнада категоризовала као фиксну накнаду, са посебном пажњом је потребно провести и документовати оцјену испуњености критеријума из става 2. овог члана уколико је испуњен неки од сљедећих услова:
 - 1) исплата тих додатних накнада врши се само идентификованим запосленим,
 - 2) исплата тих додатних накнада ограничена је само на случајеве гдје би, у супротном, износ варијабилног дијела прелазео износ фиксног дијела укупне накнаде запосленог,
 - 3) исплата тих додатних накнада може се повезати са одређеним индикаторима успјешности.
- (4) Како би могла исплатити бонус за задржавање идентификованог запосленог, банка треба доказати легитиман интерес за исплату таквог бонуса, односно исти треба бити узрокован одређеним догађајем (нпр. због реструктурирања, продаје или ликвидације банке). Бонус за задржавање сматра се варијабилном накнадом, те је банка дужна примијенити захтјеве везане за варијабилни дио накнада, укључујући усклађивање накнаде са преузетим ризицима из претходног периода, исплату у финансијским инструментима, одгоду, задржавање, одредбе малуса и поврата накнада. Банка не смије додијелити бонус за задржавање као замјену за неисплаћене накнаде због своје недовољне успјешности или неповољног финансијског положаја у протеклом периоду. У циљу исплате бонуса за задржавање, банка је дужна одредити период задржавања запосленог или специфичне услове везане за задржавање запосленог, који морају бити испуњени прије исплате бонуса.
- (5) Исплату дискреционих пензионих погодности, као варијабилног дијела накнада, банка је дужна ускладити са својом пословном стратегијом, циљевима, вриједностима, дугорочним интересима, економским положајем те ризицима које је запослени преузео и одредбама о малусу и поврату накнада. У случају прекида уговорног односа, при чему запослени не одлази у пензију, банка је дужна износ дискреционих пензионих погодности претворити у финансијске инструменте. Права из тих финансијских инструмената банка не смије пренијети запосленом прије истека периода од пет година, рачунајући од дана када је

- запослени напустио банку. У случају прекида уговорног односа, при чему запослени одлази у пензију, банка је дужна износ дискреционих пензионих погодности исплатити у финансијским инструментима, при чему се мора примијенити период задржавања од пет година, рачунајући од датума одласка запосленог у пензију.
- (6) Банка не смије запосленом гарантовати исплату одређеног износа варијабилног дијела накнаде. Гарантовање исплате одређеног износа варијабилног дијела накнада сматра се уговорном обавезом банке да запосленом исплати одређени износ варијабилног дијела накнада, независно од успјешности, односно искључиво под условом одржавања уговорног односа до одређеног датума.
 - (7) Изузетно од става б. овог члана, банка може уговорити гарантовану варијабилну накнаду само са новим запосленима и само за прву годину њиховог рада, при чему банка не примјењује одредбе о малусу или поврату накнаде.
 - (8) Банка не укључује гарантовани износ варијабилних накнада приликом израчунавања односа између варијабилног и фиксног дијела укупне накнаде запосленог из члана 47. ст. 4–6. ове одлуке у случају када се та накнада додјељује запосленом прије почетка првог периода успјешности.
 - (9) Банка може уговорити компензацију као одштету запосленом због губитка варијабилних накнада услед прекида уговора о раду са претходним послодавцем, и то само за прву годину рада новог запосленог, под условом да таква компензација не ограничава способност банке да одржи или повећа износ свог капитала. Банка је дужна у том случају примјењивати све одредбе ове одлуке за варијабилни дио накнада, укључујући одредбе о одгоди накнаде, задржавању накнада, исплати варијабилног дијела накнаде у финансијским инструментима и одредбе о малусу и поврату накнада.
 - (10) Банка је дужна Политиком накнада дефинисати одговорности за одређивање и усвајање отпремнине за идентификоване запослене, највећи могући износ отпремнине и критеријуме за одређивање тог износа. Банка је при додјели, тј. исплати отпремнине, односно оцјени адекватности износа дужна узети у обзир да отпремнина:
 - 1) не представља непропорционалне награде, већ адекватну компензацију запосленог у случају пријевременог прекида уговора,
 - 2) одражава успјешност у одређеном периоду, односно не представља награде за неуспјех или кршење правила банке,
 - 3) не смије бити додијељена у случају грешке запосленог којом је предвиђен прекид уговора о запослењу,
 - 4) не смије бити додијељена у случају када запослени добровољно даје отказ како би прихватио посао у другом правном субјекту,
 - 5) може укључивати отпремнине због отпуштања вишка запослених и може бити предмет клаузуле о неконкурисању,
 - 6) не подлијеже захтјевима о варијабилном дијелу накнада уколико је прописана радно правним законодавством.
 - (11) Приликом одређивања износа отпремнине за исплату банка је дужна узети у обзир успјешност постигнуту током одређеног периода и по потреби процијенити озбиљност било какве грешке од стране банке или запосленог.
 - (12) Банка је дужна све идентификоване запослене обавезати да неће употребљавати личне стратегије заштите од ризика, те да неће уговарати осигурања од губитка накнада или осигурања од неповољног резултата преузетих ризика, јер то нарушава усклађеност њихових накнада са излагањем ризицима. Ова одредба односи се на све накнаде идентификованих запослених, укључујући одгођене накнаде и накнаде које су исплаћене, али су предмет одредбе о задржавању.
 - (13) Банка је дужна успоставити и одржавати ефикасне контроле за обезбјеђивање усклађености поступања запослених у складу са ставом 12. овог члана, укључујући изјаву идентификованог запосленог да неће примјењивати личне стратегије за заштиту од ризика или уговоре о осигурању за ограничење утицаја усклађивања варијабилног дијела накнаде за преузете ризике.

Примјена захтјева Политике накнада

Члан 46.

- (1) Банка је дужна примијенити опште захтјеве из чл. 47. ове одлуке на све запослене.
- (2) Банка је дужна примијенити посебне захтјеве из чл. 49–52. ове одлуке на идентификоване запослене.
- (3) Изузетно од става 2. овог члана, банка није дужна примијенити одредбе из члана 50. ст. 4–13. ове одлуке на идентификоване запослене чији варијабилни дио накнаде на годишњој основи не прелази 100.000 КМ на бруто основи (принцип неутрализације).
- (4) Изузетно од става 2. овог члана, с циљем боље усклађености накнада са преузетим ризицима и успјешношћу, банка може неке или све посебне захтјеве из чл. 49–52. ове одлуке примијенити и на запослене који нису идентификовани запослени, што је дужна прописати Политиком накнада и досљедно примјењивати.

2.5.2. Општи захтјеви Политике накнада за све запослене

Општи захтјеви

Члан 47.

- (1) Банка је дужна осигурати да Политика накнада испуњава све сљедеће услове:
 - 1) да је у складу са примјереним и ефикасним управљањем ризицима у циљу пружања ефикасног оквира за оцјењивање успјешности, усклађивањем варијабилних накнада са преузетим ризицима и да постоји уска веза између успјешности и варијабилног дијела накнаде,
 - 2) да подстиче примјерено и ефикасно управљање ризицима,
 - 3) да не подстиче преузимање ризика које прелази ниво прихватљивог ризика за банку,
 - 4) да је у складу са пословном стратегијом, циљевима, корпоративном културом, вриједностима, дугорочним интересима банке и акционара и
 - 5) да обухвата мјере за спречавање сукоба интереса, укључујући спречавање сукоба интереса код утврђивања накнада запослених који су укључени у контролне функције.
- (2) Политика накнада подстиче преузимање ризика које прелази ниво прихватљивог ризика за банку, ако је испуњен било који од сљедећих услова:
 - 1) постоји значајна зависност запослених од варијабилног дијела накнада, која произилази из непримјереног односа између варијабилног и фиксног дијела укупних накнада, или
 - 2) накнаде запослених у случају престанка уговорног односа са банком не одражавају успјешност постигнуту у одређеном периоду или немају корективни фактор за неуспјех или за поступање које није у складу са прописима или интерним актима банке.
- (3) Банка је дужна Политиком накнада, између осталог, обухватити:
 - 1) циљеве успјешности за банку, пословне јединице и запослене,
 - 2) методе и критеријуме за процјену успјешности,
 - 3) поступак одређивања идентификованих запослених и начин провођења анализе за утврђивање идентификованих запослених,
 - 4) структуру варијабилног дијела накнада, по могућности укључујући финансијске инструменте за додјелу варијабилног дијела накнаде,
 - 5) мјере за усклађивање варијабилног дијела накнаде са ризицима,
 - 6) објективне критеријуме за додјелу накнада запосленима и мјере за утврђивање и спречавање сукоба интереса, укључујући могући сукоб интереса у сљедећим ситуацијама:
 1. приликом утврђивања накнада запослених који су укључени у контролне функције,
 2. приликом исплате фиксног или варијабилног дијела накнада у облику финансијских инструмената,
 - 7) пензиону политику и, по потреби, правила за случај пријевременог одласка у пензију,

- 8) правила накнада за треће особе које дјелују у име банке (нпр. заступници банке), осигуравајући при томе да накнаде тим особама не подстичу претјерано преузимање ризика или продају производа без претходног адекватног информисања клијената у складу са важећим законским прописима.
- (4) Банка је дужна Политиком накнада одредити адекватан однос између варијабилног и фиксног дијела укупних накнада за све категорије запослених, те за исте одредити адекватну горњу границу тог односа, изнад које исплата варијабилног дијела накнада није допуштена. Горња граница односа између варијабилног и фиксног дијела укупних накнада представља суму свих варијабилних накнада које се могу укупно додијелити у сљедећем периоду процјене успјешности, укључујући износ могућег бонуса за задржавање из члана 45. став 4. ове одлуке, подијелено сумом свих фиксних накнада које треба додијелити у истом периоду процјене успјешности. Фиксни дио укупних накнада мора имати довољно висок удио у укупним накнадама, тако да омогућава провођење у потпуности флексибилне политике исплате варијабилног дијела накнада, укључујући могућност неисплаћивања тог дијела накнада, као и активирање одредаба о малусу или поврату накнаде у случају промјена у успјешности запосленог, пословне јединице или банке.
- (5) Приликом одређивања односа из става 4. овог члана банка је дужна узети у обзир:
- 1) квалитет мјерења успјешности и са тим повезано прилагођавање накнада ризицима,
 - 2) дужину периода одгоде и задржавања накнада,
 - 3) врсту, обим и сложеност пословних активности банке,
 - 4) врсте ризика којима је банка изложена,
 - 5) категорију којој одређени запослени припада, укључујући категорије запослених из члана 2. став 1. тачка 23. Одлуке,
 - 6) позицију запосленог у организационој структури, те овлашћења и одговорности повезане са том позицијом и
 - 7) друге елементе за које банка процијени да су важни.
- (6) Независно од ст. 4. и 5. овог члана, банка је дужна одредити однос фиксног и варијабилног дијела накнаде појединачног запосленог у складу са сљедећим правилима:
- 1) фиксни дио накнаде запосленог који обавља послове контролних функција не смије бити мањи од двије трећине укупне накнаде тог запосленог, а укупна годишња накнада тог запосленог не смије бити мања од просјека накнада радника који обављају послове упоредивог обима, сложености и одговорности,
 - 2) за остале запослене банка је дужна одредити однос између варијабилног и фиксног дијела укупних накнада тако да износ варијабилног дијела не прелази износ фиксног дијела укупних накнада.
- (7) Услови под којима се активирају одредбе о малусу и поврату накнаде укључују, између осталог, сљедеће случајеве:
- 1) доказ о недозвољеном понашању или озбиљном пропусту запосленог (нпр. кршење етичког кодекса понашања и осталих интерних прописа, нарочито ако се односе на ризике),
 - 2) банка и/или пословна јединица накнадно је претрпјела значајан пад у својој финансијској успјешности,
 - 3) у банци и/или пословној јединици у којој запослени ради дошло је до значајног пропуста у управљању ризицима,
 - 4) значајно повећање захтјева за расположиви и регулаторни капитал на нивоу банке или пословне јединице,
 - 5) било какве регулаторне мјере које су проузроковане понашањем запосленог.
- (8) Банка је дужна обезбиједити да максимални износ варијабилног дијела накнада свих запослених у банци, укључујући додјелу, исплату и стицање варијабилног дијела накнада запосленима, не ограничава њену способност да одржи или повећа износ свог капитала (докапитализација из добити). Код процјене способности да одржи или повећа износ свог капитала, банка мора узети у обзир регулаторни капитал, односно редовни основни капитал, резултат поступка интерне процјене адекватности капитала, захтјев за комбиновани

заштитни слој и ограничења расподјеле из чл. 40. и 41. Одлуке о израчунавању капитала банака. Уколико банка утврди да је испуњење обавеза или постизање циљева у погледу капитала или ликвидности доведено у опасност, одмах ће примјенити конзервативну политику исплате варијабилног дијела накнада, која обухвата:

- 1) дефинисање горње границе за износ варијабилног дијела накнада на бази одговарајућег процента од укупне нето добити за текућу финансијску годину или
 - 2) укључивање нето добити и доношење одлуке о расподјели и укључивању нераспоређене добити претходних година приликом израчунавања регулаторног капитала.
- (9) Политика накнада и процедуре које је банка донијела за провођење политике накнада морају бити јасне, добро документоване и доступне свим запосленим у банци. Како би се понашање запослених ускладило са принципима политике накнада, банка је дужна у писаном облику или електронским путем информисати сваког запосленог о одредбама политике накнада које се примјењују на њега.

2.5.3. Посебни захтјеви Политике накнада за идентификоване запослене

Поступак одређивања идентификованих запослених

Члан 48.

- (1) Банка је дужна редовним поступком одредити идентификоване запослене из члана 2. став 1. тачка 23. ове одлуке.
- (2) За потребе утврђивања идентификованих запослених банка је дужна једном годишње провести анализу, те на основу властитих квалитативних и квантитативних критеријума утврдити запослене, односно појединачне категорије запослених који имају значајан утицај на ризични профил банке, узимајући у обзир величину и интерну организацију банке, врсту, обим и сложеност пословних активности банке, позицију, послове и одговорности запослених, укупне варијабилне накнаде запослених, подијељене на новчане и неновчане фиксне и варијабилне накнаде у претходној финансијској години, услове на тржишту рада и друге критеријуме за које банка процјени да су релевантни.
- (3) Анализа из става 2. овог члана мора бити адекватно документована, свеобухватна и разумљива и мора најмање обухватити следеће информације:
 - 1) разлоге и опсег примјене анализе у банци,
 - 2) методологију за процјену ризика који произилазе из пословне стратегије и активности банке,
 - 3) оцјену запослених који обављају рад у другим члановима банкарске групе, ако је релевантно,
 - 4) улогу и одговорности органа управљања банке и контролних функција које су укључене у планирање, надзор, контролу и примјену поступка одређивања идентификованих запослених и
 - 5) резултате анализе, укључујући број, задатке, имена и радна мјеста идентификованих запослених.
- (4) Независно од резултата анализе из става 2. овог члана, идентификованим запосленима сматрају се лица из члана 2. став 1. тачка 23. подт. 1–4. ове одлуке.
- (5) Банка је дужна на захтјев Агенције образложити начин и критеријуме на основу којих је одредила идентификоване запослене из става 1. овог члана и доставити сву релевантну документацију.

Поступак усклађивања варијабилних накнада за ризике

Члан 49.

- (1) Додијељени износ варијабилног дијела накнада мора бити заснован на комбинацији оцјене успјешности запосленог (узимајући у обзир квантитативне и квалитативне, апсолутне и релативне финансијске и нефинансијске критеријуме) и релевантне пословне јединице, те на укупним резултатима банке.

- (2) Оцјена успјешности мора се односити на вишегодишњи период, како би се обезбиједило да се процес оцјењивања заснива на дугорочној успјешности.
- (3) Оцјењивање успјешности, као основ за израчунавање варијабилног дијела накнаде, мора бити транспарентно и прилагођено свим врстама значајних ризика банке, те мора узимати у обзир потребне капиталне захтјеве и потребна ликвидна средства.
- (4) Банка је дужна обезбиједити, да су циљеви успјешности, те методе и критеријуми за процјену успјешности из члана 47. став 3. т. 1. и 2. ове одлуке реални. Банка не смије употребљавати циљеве, методе и критеријуме за процјену успјешности који би могли подстицати прекомјерно преузимање ризика, укључујући ризик несавјесног пословања. Критеријуме успјешности треба јасно разликовати у зависности од тога да ли се мјери успјешност (резултати) пословних јединица, функције подршке, контролних функција и других функција банке (нпр. правна служба, људски ресурси, стратешко планирање) и сл.
- (5) Методе и критеријуми за процјену успјешности морају бити у највећој могућој мјери повезани са резултатима, односно одлукама идентификованог запосленог или категорије идентификованих запослених, у циљу успостављања одговарајуће везе између поступка усклађивања варијабилног дијела накнада за ризике и понашања запослених у погледу преузимања ризика.

Посебни захтјеви за варијабилни дио накнаде

Члан 50.

- (1) Банка дужна је обезбиједити да се фиксни дио накнаде идентификованог запосленог заснива на професионалном искуству и одговорности у банци, као и на постигнутом нивоу едукације, радном стажу, стручности и вјештинама, те радном искуству запосленог у релевантним пословним активностима.
- (2) Банка не смије исплатити варијабилни дио накнада или пренијети права из финансијских инструмената, укључујући одгођени дио накнаде, ако такве накнаде нису одрживе и оправдане. Варијабилни дио накнада сматра се одрживим ако у периоду од утврђивања тих накнада до њихове коначне исплате не дође до нарушеног финансијског стања, односно до остваривања губитка банке. Варијабилни дио накнаде сматра се оправданим уколико је заснован на успјешности банке, пословне јединице или релевантног запосленог.
- (3) Банка је дужна знатно смањити укупан варијабилни дио накнада, укључујући могућност укидања укупног варијабилног дијела накнада, ако дође до значајно нарушене успјешности идентификованог запосленог, пословне јединице или остваривања губитка на нивоу банке. При томе се узимају у обзир сви сљедећи облици смањења накнада:
 - 1) смањење накнада текуће пословне године,
 - 2) смањење исплата накнада које су претходно зарађене, али које су одгођене и још увијек нису исплаћене (активирањем одредаба о малусу), и
 - 3) накнадно смањење исплата накнада које су претходно зарађене и које су већ исплаћене (активирањем одредаба о поврату накнада).
- (4) Банка је дужна одгодити и одредити распоред исплате у периоду одгоде за значајан удио варијабилног дијела накнада идентификованог запосленог на примјерен временски период. Удио варијабилног дијела накнада идентификованог запосленог који ће се одгодити и дужина периода одгоде накнаде одређује се у складу са:
 - 1) позицијом, одговорностима и задацима идентификованог запосленог,
 - 2) пословним циклусом и карактеристикама пословања банке,
 - 3) ризицима банке и нивоом ризика који идентификовани запослени може преузети,
 - 4) односом између фиксног и варијабилног дијела накнада, те износом варијабилног дијела накнада идентификованог запосленог.
- (5) Независно од става 4. овог члана, банка је дужна одгодити најмање 40% варијабилног дијела накнада идентификованог запосленог. Изузетно, ако је износ варијабилног дијела накнада изразито висок, банка је дужна одгодити плаћање најмање 60% овог дијела накнада идентификованог запосленог.

- (6) Независно од става 4. овог члана, период одгоде варијабилног дијела накнада не смије бити краћи од три године. Изузетно, за оне идентификоване запослене који имају највећи значајан утицај на ризични профил банке период одгоде не смије бити краћи од пет година.
- (7) Банка је дужна значајан дио варијабилног дијела накнаде, одгођеног и неодгођеног дијела, исплатити у облику финансијских инструмената. Дио варијабилног дијела накнаде који ће се исплатити у облику финансијских инструмената одређује се у складу са позицијом, овлашћењима и одговорностима идентификованог запосленог, износом варијабилног дијела његових накнада и нивоом ризика који идентификовани запослени може преузети.
- (8) Независно од става 7. овог члана, најмање 50% сваког варијабилног дијела накнаде мора се састојати од финансијских инструмената. Варијабилни дио накнаде који се састоји од финансијских инструмената израчунава се као однос између износа варијабилног дијела накнада које се додјељују у инструментима и суме варијабилног дијела накнада које се додјељују у готовини и другим погодностима, у тренутку додјеле.
- (9) Финансијски инструменти које користи банка за додјелу варијабилних накнада треба да допринесу усклађивању варијабилних накнада са успјехом и ризицима банке. Финансијски инструменти у смислу ове одлуке јесу:
- 1) обичне акције банке,
 - 2) финансијски инструменти повезани са обичним акцијама банке, који имају уграђену клаузулу којом се највећа могућа вриједност инструмента ограничава на ону вриједност која је важила на дан утврђивања накнаде,
 - 3) обичне акције матичног друштва правног лица или његовог надређеног друштва,
 - 4) финансијски инструменти повезани са обичним акцијама лица из става 4. овог члана, који имају уграђену клаузулу којом се највећа вриједност инструмента ограничава на ону вриједност која је важила на дан утврђивања накнаде, и
 - 5) остали финансијски инструменти за чију је употребу банка добила претходну сагласност Агенције.
- (10) У погледу финансијских инструмената банка је дужна усвојити примјерену политику задржавања накнада којом се мотивација запосленог усклађује са дугорочним интересима банке, при чему се политика задржавања накнада примјењује на одгођени и неодгођени варијабилни дио накнада.
- (11) Банка не смије идентификованом запосленом исплатити дивиденде или камате на финансијски инструмент који му је додијељен и одгођен ни у периоду одгоде ни након завршетка периода одгоде. Све камате односно дивиденде које би могле бити исплаћене у периоду одгоде постају власништво банке.
- (12) При одређивању примјерене политике задржавања варијабилног дијела накнада банка је дужна узети у обзир сљедеће:
- 1) дужину периода процјене и периода одгоде,
 - 2) утицај запосленог на ризични профил банке,
 - 3) прецизност прилагођавања накнада преузетим ризицима при мјерењу успјешности и утврђивању накнада,
 - 4) вријеме потребно да се одређени релевантни ризици материјализују и
 - 5) друге елементе за које банка процијени да су важни.
- Банка је дужна обезбиједити да за додијељене финансијске инструменте примјењује период задржавања од најмање годину дана.
- (13) Банка не смије одгођене накнаде исплаћивати брже од принципа правилног (равномјерног) временског разграничавања.
- Принцип правилног временског разграничавања код исплате одгођених накнада значи да код накнада које се одгађају током „n” година, почевши од краја периода процјене, исплате накнада на крају сваке године од краја периода процјене чине одгођени износ накнаде помножен са $(1/n)$. Одгођене дијелове накнада банка не смије исплаћивати чешће од једном годишње, при чему први одгођени дио накнада банка смије исплатити најмање годину дана након истека периода процјене.

Додатна правила за накнаде запослених у контролним функцијама

Члан 51.

- (1) Банка је дужна обезбиједити адекватну висину накнада запосленим у контролним функцијама, у циљу запошљавања запослених са адекватним нивоом едукације, стручности, вјештина и радног искуства.
- (2) Банка је дужна обезбиједити да варијабилни дио накнада запослених који обављају послове контролних функција зависи од постигнутих циљева повезаних са њиховим функцијама и не смије зависити од успјешности пословних подручја која контролишу или њихове оцјене о успјешности пословних подручја која контролишу.
- (3) Узимајући у обзир ограничење из члана 47. став 6. тачка 1. ове одлуке, банка је дужна обезбиједити да интерне методе за одређивање варијабилног дијела накнада запослених који обављају послове контролних функција не угрожавају објективност и независност тих запослених.
- (4) Ограничење из члана 47. став 6. тачка 1. ове одлуке односи се и на члана управе банке који је надлежан за област управљања ризицима (CRO).

Додатна правила за накнаде чланова органа управљања банке

Члан 52.

- (1) Надзорни одбор је дужан осигурати да су накнаде члановима управе у складу са њиховим надлежностима и одговорношћу, задацима и стручним квалификацијама.
- (2) Накнада чланова надзорног одбора мора бити усклађена са Политиком накнада и не смије стимулисати чланове надзорног одбора на доношење одлука које могу подстицати преузимање ризика које прелази ниво ризика прихватљивог за банку, у складу са одредбама ове одлуке.
- (3) О накнади чланова надзорног одбора одлучује скупштина банке. Уколико се поред фиксног дијела накнаде, који представља плаћање за обављање функције, члановима надзорног одбора у изузетним случајевима исплаћује и варијабилни дио накнаде, тај дио накнаде треба да одражава квалитет њиховог рада у извршењу надлежности надзорног одбора и да буде заснован на њиховој успјешности, односно оствареним резултатима у вршењу надзора над пословањем и радом управе банке. Уколико је уговорена исплата накнада члановима надзорног одбора у облику фиксног износа који се плаћа по сату рада или данима рада, иста се сматра фиксном накнадом чак и ако вријеме исплате накнаде није унапријед дефинисано.
- (4) У случајевима када се члану надзорног одбора банке исплаћује варијабилни дио накнаде у облику финансијских инструмената, банка је дужна примијенити адекватне мјере у сврху осигурања независности чланова, укључујући одређивање периода задржавања, који мора трајати најмање до краја мандата члана.

2.5.4. Други захтјеви у вези са накнадама

Накнаде у случају коришћења ванредне јавне финансијске подршке

Члан 53.

- (1) Члановима надзорног одбора и управе банке која је примила јавну финансијску подршку из члана 2. став 1. тачка 40. Закона не смије се исплаћивати варијабилни дио накнаде, осим ако се докаже да су такве накнаде оправдане (нпр. додјела варијабилног дијела накнаде новоименованим члановима управе који се запосле у току фазе опоравка или реструктурирања банке у циљу именовања нових подобних чланова управе у том периоду).
- (2) Банци која је примила јавну финансијску подршку Агенција може издати писмени налог за реструктурирање варијабилног дијела накнада, на начин који је у складу са ефикасним управљањем ризицима и дугорочно одрживим растом банке.
- (3) Исплата варијабилног дијела накнада запосленима, укључујући чланове органа управљања банке, не смије довести у питање редован и правовремен поврат ванредне јавне финансијске подршке држави или постизање циљева који су утврђени у плану реструктурирања банке.

- (4) Под реструктурирањем варијабилног дијела накнада из става 2. овог члана подразумијевају се сљедеће мјере:
- 1) одређивање ограничења за накнаде члановима надзорног одбора и управе банке,
 - 2) забрањивање исплата варијабилног дијела накнада за пословну годину у којој је затражена јавна финансијска подршка,
 - 3) смањење варијабилног дијела накнада које су одгођене и нису исплаћене, односно за које нису пренесена права из финансијских инструмената,
 - 4) забрањивање утврђивања било каквог варијабилног дијела накнаде док јавна финансијска подршка није у потпуности отплаћена или док се не имплементира, односно оствари план финансијског опоравка банке и
 - 5) друге сличне мјере које одреди Агенција.

Примјена других прописа

Члан 54.

Одредбе о накнадама из ове одлуке не доводе у питање остваривање општих начела радног и уговорног права, права акционара, опште одговорности органа управљања банке, као ни права која произилазе из колективних уговора у складу са законским и другим прописима.

Вођење документације о накнадама

Члан 55.

Банка је дужна обезбиједити свеобухватност и систематичност документације везане за накнаде запослених, што укључује:

- 1) Политику накнада и могуће процедуре за њено провођење,
- 2) одлуке надзорног одбора банке из члана 10. став 1. тачка 14. ове одлуке,
- 3) одлуке управе банке из члана 11. тачка 10. ове одлуке,
- 4) сагласности и одлуке скупштине банке из члана 10. став 2. ове одлуке,
- 5) извјештаје из члана 67. став 12. тачка 10. ове одлуке,
- 6) анализу из члана 48. став 2. ове одлуке и
- 7) методологију и резултате мјерења успјешности код утврђивања варијабилног дијела накнада идентификованих запослених.

3. Савјесно поступање чланова органа банке

3.1. Основна правила савјесног поступања

Професионални и етички стандарди

Члан 56.

- (1) Члан органа управљања банке дужан је поступати у складу са високим професионалним и етичким стандардима управљања банком, дјелујући у интересу банке, те у највећој могућој мјери спријечити доношење одлука заснованих на личним интересима, које могу довести или су већ довеле до сукоба интереса.
- (2) Члан органа управљања банке дужан је својим понашањем подстицати адекватну организациону културу, која даје највећи приоритет професионалном, поштеном и савјесном обављању пословних активности на свим организационим нивоима, те јасно дефинисаним, транспарентним и досљедно примијењеним нивоима одговорности и овлашћења унутар организационе структуре банке.

Примјена професионалних и етичких стандарда управљања

Члан 57.

- (1) Органи управљања банке дужни су примјењивати професионалне и етичке стандарде управљања како би се постигла уравниотеженост између интереса банке, органа управљања

банке, клијената, повјерилаца, акционара, запослених, Агенције и других заинтересованих страна.

- (2) Надзорни одбор банке, с циљем поступања у складу са ставом 1. овог члана, треба етичким кодексом дефинисати приступ у погледу прихватљивог и неприхватљивог поступања у банци, укључујући јасно идентификовање недозвољених или незаконитих активности, као што су: нетачни финансијски извјештаји, прање новца, преваре, мито и корупција, као и поступање у случајевима појаве истих.
- (3) Чланови органа управљања банке треба да постигну уравнотеженост из става 1. овог члана, поступањем у складу са законским прописима, надзорним и регулаторним правилима, правилима струке и етичким кодексом, како би се оставило што мање простора личној процјени члана органа управљања банке.
- (4) У активностима из става 2. овог члана надзорни одбор банке треба подстицати мјере за идентификацију и санкционисање сваког незаконитог, нестручног и неетичког поступања, тако да санкција демотивише потенцијалне извршиоце у банци.

Савјесно поступање

Члан 58.

- (1) Члан управе мора професионално и савјесно обављати своју дужност, у складу са највишим етичким стандардима управљања и успостављеним процедурама и механизмима за располагање са повлаштеним информацијама за свој или за рачун трећих лица. Понашање се сматра одговарајућим уколико члан управе обавља своје дужности у складу са циљевима, стратегијом и политиком банке и у њеном најбољем интересу.
- (2) Члан надзорног одбора мора професионално и савјесно обављати своју дужност надзора над управљањем банком, у складу са законским овлашћењима и највишим етичким стандардима, укључујући обавезу успостављања процедура и механизма за располагање са повлаштеним информацијама за свој или за рачун трећих лица. Обављање дужности захтијева од члана надзорног одбора банке разумијевање и континуирано праћење пословања банке, као предуслов за вршење функције надзора над пословањем банке и радом управе и адекватно разумијевање законске регулативе, пословне стратегије, Стратегије ризика и ризичног профила и интереса банке.
- (3) Члан надзорног одбора који је из било ког разлога спријечен да обавља своју функцију (на примјер, због сукоба интереса, неоправданих притисака на његово независно одлучивање, дугорочне пасивности и неактивности осталих чланова и сл.) и који је примијенио све законом предвиђене поступке дужан је о томе обавијестити Агенцију.

Одговорности

Члан 59.

- (1) Одговорности чланова органа управљања банке морају бити јасно дефинисане и документоване, укључујући:
 - 1) дефинисање одговорности чланова органа управљања банке у погледу обављања прописаних надлежности за сваку појединачну функцију органа управљања банке,
 - 2) знање, способности, вјештине и искуство, потребне за обављање сваке појединачне функције,
 - 3) очекивано вријеме за обављање одређене функције,
 - 4) обавезе у погледу обуке и оспособљавања за одређену функцију,
 - 5) опис релевантних радних поступака,
 - 6) записнике са сједница органа управљања банке,
 - 7) осталу документацију, на основу које Агенција може процијенити активности чланова органа управљања банке, односно квалитет њиховог рада.
- (2) Чланови органа управљања банке дужни су да, у извршењу својих обавеза и одговорности, међусобно сарађују у најбољем интересу банке. Поступци и процедуре у погледу извршења обавеза и одговорности чланова управе и надзорног одбора банке те њихова међусобна

сарадња морају бити јасно утврђени статутом банке и интерним правилима рада надзорног одбора и управе банке. У процесу доношења одлука чланови органа управљања банке дужни су обезбиједити: заснованост на адекватним, поузданим и правовременим информацијама, објективну, критичку и свеобухватну расправу, те постизање консензуса приликом усвајања важних одлука банке које могу имати значајан утицај на њено пословно, финансијско или правно стање.

- (3) Сарадња између чланова органа управљања банке подразумијева сарадњу приликом формулисања приједлога пословне стратегије и политике коју усваја скупштина банке, те формулисања Стратегије ризика и Политике ризика, које усваја надзорни одбор банке, као и при дефинисању начина надзора провођења усвојених стратегија и политика.

Самосталност и стручна оспособљеност

Члан 60.

- (1) Члан органа управљања банке мора имати неопходно знање и искуство да самостално процјењује и доноси одлуке у најбољем интересу банке. При томе, дужан је узети у обзир све доступне информације и друге релевантне факторе који могу имати утицаја на одлучивање.
- (2) Чланови органа управљања банке дужни су током процјене и доношења одлука из прописаних надлежности размотрити утицај истих на: пословање банке, заштиту интереса депонената и других клијената банке, обавезе банке према повјериоцима, Агенцији, акционарима и другим заинтересованим странама.

При томе посебно треба да узму у обзир важност:

- 1) подстицања сигурности и финансијског здравља банке,
 - 2) разумијевања важећих прописа и
 - 3) избјегавања потенцијалног сукоба интереса у пословању банке и процесу одлучивања о питањима из надлежности органа управљања банке.
- (3) Члан органа управљања банке дужан је да, у поступку доношења одлуке, самостално и засновано на стручним знањима и познавању свих релевантних чињеница и у складу са највишим етичким стандардима, процијени сва мишљења и упутства оних који су га изабрали, односно именовали и предложили. Наведено се односи и на мишљења или упутства која орган матичне банке даје члану органа банке зависног лица у погледу имплементације пословних циљева, ризичног профила, стратегије и политике банке.
 - (4) У вези са поступањем из става 3. овог члана, члан органа управљања банке дужан је детаљно, прецизно и благовремено обавијестити предсједника органа управљања банке о свим догађајима који су значајни за формулисање става, а прије доношења одлуке.
 - (5) Уколико одређени члан органа управљања банке сматра да је већина одлука које је овај орган управљања усвојио у вези са специфичним проблемима у супротности са циљевима, стратегијама и политикама банке, то неслагање мора бити образложено у писаном издвојеном мишљењу и уноси се у записник са сједнице органа управљања банке.
 - (6) Члан надзорног одбора дужан је обавијестити остале чланове надзорног одбора у погледу примљеног мишљења или упутства из става 3. овог члана. Сви чланови надзорног одбора имају иста права и одговорности, без обзира на то ко их је предложио или изабрао.

Независност члана надзорног одбора

Члан 61.

- (1) Надзорни одбор у свом саставу мора имати најмање трећину чланова који су независни од банке, а у складу са чланом 58. став 10. Закона приликом утврђивања независности чланова сходно се примјењују одредбе Закона о привредним друштвима које уређују независност члана управног одбора.
- (2) Ниједан од чланова надзорног одбора банке не смије зависити од банке или њених зависних лица и других повезаних лица, односно његов пословни, финансијски, власнички, лични или други однос са банком, органом управљања банке или њеним повезаним лицем не смије утицати на непристрасност, објективност, савјесност и свеобухватност у личном просуђивању о питањима из надлежности надзорног одбора.

- (3) Члан надзорног одбора банке дужан је одмах обавијестити овај орган о постојању било којег односа са банком или њеним повезаним лицем из става 1. овог члана.

Процјена сукоба интереса

Члан 62.

- (1) Сукоб интереса код члана органа управљања банке постоји када исти није неутралан у односу на предмет одлучивања или се због његове повезаности са другим привредним друштвима, лицима или пословима може претпоставити да може имати интересе који нису истовремено нужно и интереси банке.
- (2) Приликом процјене сукоба интереса треба узети у обзир све околности односно односе из члана 14. став 2. ове одлуке, који су дефинисани у Политици сукоба интереса, а директно су везани за члана органа управљања банке и за друга правна и физичка лица која имају исте интересе као члан органа управљања банке.
- (3) Члан управе банке дужан је избјегавати околности и поступања који би могли довести до сукоба интереса између њега и банке, или између њега и особе која има економске, политичке или друге интересе који су заједнички са интересима члана и који дају назнаку о заједничком наступању или дјеловању члана и те друге особе. Приликом обављања својих активности и одлучивања члан управе банке дужан је првенствено уважити интересе банке и подвргнути све личне интересе интересима банке, тј. не смије искориштавати пословне прилике банке за свој рачун или за рачун и у име лица које има заједничке интересе са дотичним чланом управе банке.
- (4) Приликом обављања својих активности и одлучивања члан надзорног одбора банке дужан је првенствено поштовати интересе банке и подредити њеним интересима све личне интересе или специфичне интересе акционара, управе, јавности или других лица.
- (5) Члан органа управљања банке дужан је одмах обавијестити надзорни одбор о постојању околности које би могле довести до сумње у сукоб интереса. Уколико је идентификован сукоб интереса или околности које би могле довести до сукоба интереса, надзорни одбор је дужан предузети одговарајуће мјере за његово елиминисање или успостављање контроле над околностима које би могле довести до сукоба интереса.
- (6) Ако надзорни одбор на основу процјене из става 5. овог члана идентификује сукоб интереса или могућност његовог настанка у односу на одређеног члана органа управљања банке, тај члан одмах ће прекинути поступање због којег постоји сумња у сукоб интереса и пренијети на банку све користи које је евентуално стекао на основу таквог поступања, односно пословних активности.
- (7) У случају да банка претрпи било какву штету због те пословне активности, тај члан ће из властитих средстава банци надокнадити штету.
- (8) Надзорни одбор банке дужан је процијенити да ли је неопходно прекинути функцију члана органа управљања банке уколико идентификује значајан сукоб интереса који члан органа управљања банке није у могућности да елиминира, те предузети одговарајуће мјере на бази поменуте процјене.
- (9) У случају да члан управе банке одмах не обавијести надзорни одбор о својој сумњи у сукоб интереса или ако на основу наложених мјера од стране надзорног одбора не изврши корективне радње или не омогући контролу над околностима које би могле довести до сукоба интереса, надзорни одбор дужан је разријешити га са функције члана управе одмах по идентификовању спорне ситуације.
- (10) У случају да члан надзорног одбора одмах не обавијести надзорни одбор о својој сумњи у сукоб интереса или ако на основу наложених мјера надзорног одбора не изврши корективне радње или не омогући контролу над околностима које би могле довести до сумње у сукоб интереса, надзорни одбор дужан је предложити скупштини банке да разријешити члана надзорног одбора са функције одмах по идентификовању спорне ситуације.
- (11) Надлежни орган банке, поред разрјешења са функције члана органа управљања банке из ст. 8. и 9. овог члана, цијени потребу покретања поступка пред надлежним органима, а о чему треба обавијестити Агенцију.

Опште мјере предострожности за избјегавање сукоба интереса

Члан 63.

Опште мјере предострожности које треба предузети с циљем избјегавања сукоба интереса укључују најмање следеће:

- 1) на сједници органа управљања банке члан мора, на властиту иницијативу или по позиву предједника органа банке, навести да ли постоји сумња у сукоб интереса у погледу питања која су предмет разматрања и одлучивања на сједници органа управљања банке и образложити околности које доводе до сумње у сукоб интереса,
- 2) члан органа управљања банке неће гласати у случају када постоји сумња у сукоб интереса у погледу питања која су предмет разматрања и одлучивања на сједници органа управљања банке и
- 3) орган управљања банке дужан је осигурати да су у записник са сједнице истог унесена образложења и изјаве дотичног члана да исти није гласао због постојања сукоба интереса, односно сумње у постојање сукоба интереса наведеног у тачки 2. овог става.

Посебне мјере за спречавање сукоба интереса

Члан 64.

- (1) Органи управљања банке дужни су размотрити околности односно односе из члана 14. став 2. ове одлуке који се односе на сукобе интереса.
- (2) Члан органа управљања банке дужан је у писаној форми дати изјаву у погледу питања сукоба интереса из става 1. овог члана прије преузимања функције, као и накнадно сваке године или по настајању било каквих промјена.

Идентификовање значајних директних и индиректних пословних односа

Члан 65.

- (1) Сукоб интереса посебно се односи на постојање значајног директног или индиректног пословног односа између члана органа управљања банке или члана његове уже породице са банком или њеним зависним лицем.
- (2) Директни пословни однос из става 1. овог члана јесте сваки уговорни или други пословни однос који испуњава следеће критеријуме:
 - 1) да је уговор о испоруци робе или извршењу услуге, укључујући финансијске услуге, савјетодавне услуге и услуге информатичке подршке, закључен између члана органа управљања банке или члана његове уже породице, са једне стране, и банке или њеног зависног лица, са друге стране,
 - 2) да члан органа управљања банке или члан његове уже породице користи банкарске или друге услуге које пружа банка или њено зависно лице, по условима који нису у складу са усвојеном пословном политиком или уобичајеном праксом банке или њеног зависног лица и
 - 3) да је члан органа управљања банке или члан његове уже породице члан друге организације или удружења или са истим има пословне активности, а та организација, односно удружење прима средства у облику донаторске, спонзорске или друге врсте помоћи од банке, уколико укупни годишњи износ ових средстава прелази износ од 2.000 КМ.
- (3) Индиректни пословни однос из става 1. овог члана постоји уколико члан органа банке или члан његове уже породице има значајан власнички интерес у привредном друштву или организацији који имају значајне пословне односе са банком или је члан њихових органа или значајан пословни партнер истих.
- (4) Надзорни одбор банке дужан је размотрити сваки значајан пословни однос код којег постоји сумња у сукоб интереса, како је наведено у члану 62. ст. 5–9. ове одлуке.

3.2. Додатна правила савјесног поступања

Ефикасност рада

Члан 66.

- (1) Ефикасност рада органа управљања банке у директној је вези са степеном информисаности и приступом значајним информацијама. Правовремено, свеобухватно, јасно и тачно информисање органа управљања банке, укључујући одборе надзорног одбора, предуслов је за постизање ефикасности у извршавању активности из њихове надлежности.
- (2) Управа банке редовно, свеобухватно и правовремено извјештава надзорни одбор у погледу провођења њихових одговорности о питањима везаним за пословање, ризике и ризични профил банке, провођење усвојених политика, евентуалним одступањима од утврђених циљева пословне политике и другим питањима из њене надлежности.
Надзорни одбор има право и обавезу да од управе банке захтијева додатна објашњења и извјештаје у вези са свим битним питањима пословања банке и њених зависних лица.
- (3) Предсједник надзорног одбора задужен је за координацију његовог рада и утврђивање дневног реда сједница у сврху осигуравања приоритетног рјешавања стратешких питања, осигурава да надзорни одбор доноси одлуке на основу поузданих информација и добре информисаности и предсједава својим сједницама истог. Такође, дужан је да подстиче остале чланове надзорног одбора да ефикасно и ефективно извршавају своје обавезе и одговорности, тако да:
 - 1) чланови надзорног одбора правовремено добију адекватне документе и поуздане информације ради адекватне припреме за сједнице надзорног одбора и његових одбора,
 - 2) осигура отворену, конструктивну и критичку расправу између чланова надзорног одбора, на основу које они могу слободно изражавати своје ставове током расправе, те у процесу гласања и доношења одлука.
- (4) Чланови надзорног одбора банке дужни су посветити довољно времена обављању својих задатака. За вријеме трајања свог мандата обавезни су да употпуњавају и унапређују потребна колективна и индивидуална знања, вјештине и стручна знања, додатно се образујући из области које су важне за ефикасно и квалитетно обављање њихових дужности. У том смислу банка треба да издвоји новчана средства и друге ресурсе потребне за те сврхе, што укључује и усвајање плана стручног оспособљавања чланова надзорног одбора и чланова управе банке.
- (5) Надзорни одбор банке једном годишње треба да изврши самопроцјену адекватне попуњености и процјену својих активности, рада надзорног одбора као цјелине и рада појединачних чланова, потенцијалних сукоба интереса појединачних чланова, функционисања својих одбора и сарадње са управом банке. У том смислу, у складу са резултатима самопроцјене, надзорни одбор банке треба да дефинише могуће мјере за унапређивање ефикасности у погледу састава, едукације, динамике одржавања сједница и присуства на њима, потребних информација, припрема за сједнице и др.
- (6) Банка мора доставити Агенцији резултате самопроцјене и евентуалних предложених мјера за унапређивање ефикасности из става 5. овог члана до 31. марта текуће године за претходну годину.

Одбори надзорног одбора

Члан 67.

- (1) Надзорни одбор значајне банке дужан је, поред одбора за ревизију, основати одбор за накнаде, одбор за именовања и одбор за ризике. С циљем постизања ефикасности у раду, а у зависности од величине и комплексности пословања банке, надзорни одбор треба да размотри формирање и других специјализованих одбора, као што су: етички одбор, одбор за људске ресурсе, одбор за праћење усклађености и сл. Формирање наведених одбора у функцији је пружања подршке у специфичним подручјима из надлежности надзорног одбора, како би се омогућили примјена и развој добрих пракси управљања банком и ефикасно одлучивање.

- (2) Ако није ријеч о значајној банци и ако нису именовани одбор за ризике, одбор за накнаде и одбор за именовања из става 1. овог члана, надзорни одбор дужан је да извршава задатке тих одбора.
- (3) Надзорни одбор дужан је да за сваки основани одбор из става 1. овог члана пословником одреди одговорности и опсег његовог рада, као и одговарајуће радне поступке. Радни поступци треба да укључују редовно извјештавање надзорног одбора, те документовање дневних редова и записника са главним одлукама и закључцима са сједница.
- (4) Одбор за ризике, одбор за именовања и одбор за накнаде имају по најмање три члана, од којих је један предсједник, а именују се из реда чланова надзорног одбора, односно чланова надзорног одбора и највише једног лица запосленог у банци.
- (5) Без обзира на захтјев из става 4. овог члана, надзорни одбор дужан је обезбиједити сљедеће:
 - 1) да се предсједници тих одбора именују из редова чланова надзорног одбора, а не из редова лица из стручних служби у банци,
 - 2) да је предсједник одбора за ризике, уколико је могуће, независан члан надзорног одбора, те да није предсједник надзорног одбора или предсједник неког другог одбора надзорног одбора,
 - 3) да је предсједник одбора за накнаде независан члан надзорног одбора,
 - 4) да независни чланови надзорног одбора из члана б1. став 1. ове одлуке активно учествују у раду надзорног одбора и пододбора надзорног одбора.
- (6) Надзорни одбор дужан је обезбиједити да одбор за ризике, одбор за именовања или одбор за накнаде немају потпуно исти састав као неки други одбор надзорног одбора.
- (7) Надзорни одбор дужан је обезбиједити адекватну сарадњу између одбора надзорног одбора. Узимајући у обзир став 6. овог члана, адекватну сарадњу између одбора укључује и случај у оквиру којег предсједник или члан једног одбора може бити члан другог одбора. У случају да су успостављени одбор за ризике и одбор за накнаде, адекватна сарадња укључује и околности када члан одбора за ризике учествује на састанцима одбора за накнаде, и обрнуто.
- (8) Управа банке дужна је осигурати адекватну информисаност одбора надзорног одбора и њихов приступ адекватним људским и финансијским ресурсима за спровођење својих задатака, укључујући могућност ангажовања екстерних консултаната, ако је потребно.
- (9) Чланови одбора за ризике морају индивидуално и/или заједно имати одговарајућа знања, вјештине, стручност и искуство у области управљања ризицима и унутрашњих контрола банке, што омогућава да у потпуности разумију и прате спровођење стратегија и политика, као и ризични профил и склоност ка преузимању ризика банке.
- (10) Одбор за ризике има сљедеће задатке:
 - 1) савјетује и помаже надзорном одбору у надзирању укупне тренутне и будуће склоности ка преузимању ризика, узимајући у обзир све значајне ризике банке, с циљем обезбјеђивања усклађености истих са ризицима који произилазе из пословних циљева односно пословне стратегије банке,
 - 2) помаже надзорном одбору у надзирању спровођења усвојене Стратегије ризика и лимита ризика, при томе не доводећи у питање одговорност управе банке и надзорног одбора у cjелокупном управљању ризицима и надзирању банке,
 - 3) извјештава надзорни одбор и управу банке о спровођењу Стратегије ризика, адекватности и начину спровођења усвојене Политике ризика и других процедура за управљање ризицима, као и адекватности и поузданости cjелокупног система за управљање ризицима,
 - 4) надзире спровођење стратегија за управљање капиталом и ликвидношћу, те стратегија управљања значајним ризицима банке, с циљем процјене примјерености тих стратегија у односу на усвојену склоност ка преузимању тих ризика и Стратегију ризика,
 - 5) надзорном одбору даје препоруке о промјенама Стратегије ризика у случају промјена у пословном моделу банке, тржишним кретањима, датих препорука од стране функције управљања ризицима и слично,
 - 6) надзорном одбору даје приједлоге везане за евентуално коришћење екстерних консултантских услуга у области управљања ризицима,
 - 7) прегледа различите сценарије, укључујући сценарије за тестирање отпорности на стрес,

- с циљем процјене утицаја екстерних и интерних догађаја на ризични профил банке,
- 8) преиспитује усклађеност цијена производа/ услуга банке које нуде клијентима са пословним моделом банке и Стратегијом ризика, а у случајевима да утврде да те цијене не одражавају ризике на одговарајући начин у складу са пословним моделом и Стратегијом ризика, предлаже надзорном одбору и управи банке план за побољшање,
 - 9) не доводећи у питање задатке одбора за накнаде, одбор за ризике испитује да ли подстицаји предвиђени Политиком накнада узимају у обзир ризик, капитал, ликвидност и вјероватноћу, те временски распоред зарада, како би помогао успостављању добре Политике накнада,
 - 10) преиспитује адекватност успостављених планова опоравка, са аспекта њиховог укључивања у систем управљања у банци, усклађености са успостављеним системом управљања ризицима и спроводивости мјера дефинисаних тим плановима, те по потреби предлаже мјере за њихово побољшање,
 - 11) процјењује препоруке функције интерне ревизије и препоруке именованог привредног друштва за ревизију, које обавља спољну ревизију банке у области ризика те надгледа адекватност предузетих мјера.
- (11) Одбор за накнаде формира се на начин који омогућује доношење стручних и независних одлука о Политици накнада, као и о утицају накнада на управљање ризицима, капиталом и ликвидношћу банке. У том погледу чланови одбора за накнаде треба да, појединачно и/или заједно, имају знање, вјештине и искуства у вези с политикама и праксама које се тичу накнада, система управљања ризицима и система унутрашњих контрола, укључујући знање о методама за усклађивање варијабилног дијела накнада с ризичним профилем и структуром капитала банке.
- (12) Одбор за накнаде има сљедеће задатке:
- 1) пружа подршку надзорном одбору при доношењу и редовном прегледу општих принципа Политике накнада и активно сарађује у поступку утврђивања идентикованих запослених,
 - 2) пружа подршку и савјетује управу банке приликом припремања приједлога Политике накнада,
 - 3) обавља надзор над утврђивањем варијабилног дијела накнада руководиоца контролних функција и надзорном одбору пружа препоруке о структури и износу накнада тим лицима,
 - 4) саставља приједлоге одлука надзорног одбора, односно скупштине банке из члана 10. став. 1. тачка 14. ове одлуке о накнадама, при чему преузима сву одговорност за тачност и адекватност информација, које се пружају скупштини банке,
 - 5) саставља приједлоге одлука надзорног одбора које имају утицај на ризике и управљање ризицима банке,
 - 6) оцјењује поступке и методе везане за осигуравање да систем накнада узима у обзир све ризике банке, те капитал и ликвидност банке, те да је Политика накнада усклађена са обимом преузетог ризика, ефикасним и поузданим управљањем ризицима, пословном стратегијом, циљевима, корпоративном културом, вриједностима и дугорочним интересима банке,
 - 7) оцјењује постизање циљева везаних за успјешност и потребу за усклађивање варијабилног дијела накнаде са преузетим ризицима из претходног периода, укључујући примјену одредаба о малусу и поврату накнаде,
 - 8) прегледа различите сценарије с циљем процјене утицаја екстерних и интерних догађаја на политику и праксу накнада, укључујући претпоставке за обрнуто тестирање на стрес,
 - 9) надзорном одбору даје приједлоге везане за евентуално коришћење консултантских услуга у погледу Политике накнада и провођење те политике, као и провођење контроле над процесом именовања консултанта,
 - 10) најмање једном годишње преиспитује и оцјењује усклађеност провођења Политике накнада, и то:
 1. са релевантним прописима, смјерницама, општеприхваћеним стандардима, принципима и кодексима,

2. са политикама и процедурама банке везаним за накнаде запослених у банци.
- Одбор који је одговоран за провођење поступка из ове тачке дужан је у тај поступак укључити контролне и друге релевантне функције банке (нпр. људски ресурси, правна служба и сл.), у сврху стручне подршке одбору. Ако се у том поступку утврде недостаци у Политици накнада или у њеном провођењу, надзорни одбор дужан је без одгађања донијети план отклањања тих недостатака и покренути остваривање тога плана. Уколико тај поступак проводи одбор за накнаде, извјештај о обављеном поступку мора се доставити управи и надзорном одбору банке, те особама одговорним за рад контролних функција банке. Извјештавање управе и особа одговорних за рад контролних функција односи се и на случај када поступак из ове тачке проводи надзорни одбор.
- (13) При обављању послова из става 12. овог члана, одбор за накнаде дужан је узети у обзир дугорочне интересе дионичара, клијената, повјерилаца, Агенције и осталих заинтересованих страна банке.
- (14) Чланови одбора за именовања треба да, појединачно и/или заједно, имају одговарајућа знања, вјештине, стручност и искуство у области поступка избора чланова органа управљања банке, као и захтјеве у погледу испуњавања услова за чланове органа управљања банке.
- (15) Одбор за именовања има сљедеће задатке:
- 1) припрема опис дужности и квалификација потребних за одређену функцију у органу управљања банке,
 - 2) предлаже чланове надзорног одбора и чланове управе банке и активно сарађује, уз учествовање функције људских ресурса, при избору кандидата за слободне функције у органима управљања банке,
 - 3) редовно, а најмање једном годишње, процјењује структуру, величину, састав и дјеловање надзорног одбора и управе и по потреби предлаже промјене,
 - 4) редовно, а најмање једном годишње, процјењује знање, способности и искуства појединачних чланова управе и надзорног одбора, те управе и надзорног одбора као цјелине и о процјени извјештава те органе,
 - 5) редовно преиспитује основаност и ефикасност политике за избор чланова надзорног одбора и управе и именовање носилаца кључних функција, односно вишег руководства, даје препоруке надзорном одбору и управи и у случају потребе предлаже њихове измјене, водећи при томе рачуна о циљевима и политици разноликости, као и о времену које је потребно за обављање појединачне функције,
 - 6) континуирано, у мјери у којој је то могуће, обезбјеђује непостојање доминантног утицаја појединаца или мале групе појединаца приликом доношења одлука надзорног одбора и управе у сврху заштите интереса банке у цјелини.

Извјештавање скупштине банке

Члан 68.

- (1) Надзорни одбор подноси скупштини банке годишњи извјештај о раду овог одбора у писаној форми, гдје прецизно и вјеродостојно наводи активности током године.
- (2) У извјештају из става 1. овог члана посебно обухвата проведене активности у погледу:
 - 1) надзора пословања банке,
 - 2) надзора над радом управе,
 - 3) оцјене извјештаја управе банке,
 - 4) оцјене извјештаја одбора за ревизију, који је одговоран за надзор провођења спољне ревизије у банци,
 - 5) оцјене извјештаја интерне ревизије банке, која је одговорна за оцјену ризика у пословању банке и система унутрашњих контрола,
 - 6) функционисања и рада надзорног одбора банке те његових специјализованих одбора,
 - 7) самопроцјене ефикасности рада и евентуалних предложених мјера за унапређивање истог,

- 8) постојања сукоба интереса унутар органа управљања банке и начина њиховог рјешавања,
- 9) конкретног доприноса појединих чланова у раду надзорног одбора, њиховог присуства на сједницама и учешћа у расправама и одлучивању,
- 10) оцјене степена остварене сарадње са другим органима управљања банке и специјализованим одборима и
- 11) извршења осталих задатака у складу са Законом утврђеним надлежностима.

Избор, именовање и разрјешење чланова органа управљања банке

Члан 69.

- (1) У погледу извршавања законских надлежности скупштине, односно надзорног одбора банке за избор и разрјешење чланова надзорног одбора, односно именовање и разрјешење управе банке, скупштина односно надзорни одбор банке морају пажљиво и правовремено вршити избор односно именовање кандидата како би се осигурао континуитет рада органа управљања банке.
- (2) Скупштина односно надзорни одбор банке дужни су да избор односно именовање кандидата за надзорни одбор односно именовање управе банке врше у складу са Законом и подзаконским актима Агенције.

3.3. Специфични задаци чланова надзорног одбора

Усвајање пословне политике банке

Члан 70.

- (1) Надзорни одбор банке сачињава приједлог пословне политике банке, претходно процјењујући да ли иста омогућава провођење пословне стратегије банке.
- (2) Током процјене из става 1. овог члана надзорни одбор банке посебно узима у обзир сљедеће:
 - 1) усклађеност пословних циљева и планова у погледу:
 1. значајних пословних активности и
 2. свих очекиваних промјена у пословној стратегији банке,
 - 2) ризике који произилазе из макроекономског окружења у којем банка послује, с аспекта положаја банке у пословном циклусу,
 - 3) потенцијалне ризике који могу настати због планираног увођења нових производа,
 - 4) очекиване макроекономске трендове у домаћем и међународном окружењу,
 - 5) конкурентну позицију банке и могућности повећања њеног тржишног учешћа и/или проширења њеног тржишта,
 - 6) аспект безбједности и унапређивање квалитета пословања и
 - 7) развојне аспекте банкарских и финансијских услуга.

Усвајање финансијског плана банке

Члан 71.

- (1) Надзорни одбор банке усваја приједлог финансијског плана као дио пословног плана који је усаглашен са пословном стратегијом и политиком банке.
- (2) Приликом доношења финансијског плана, као саставне компоненте пословног плана, потребно је дефинисати прихватљиве и неприхватљиве ризике са одговорностима управе банке за идентификацију, мјерење, односно процјену, праћење, контролу и извјештавање о ризицима, у складу са усвојеном Стратегијом ризика.
- (3) Током процјене из става 2. овог члана, надзорни одбор банке посебно узима у обзир очекиване показатеље:
 - 1) раст укупне активе,
 - 2) тренд тржишног учешћа банке по пословним подручјима,

- 3) приходе и расходе банке, полазећи од анализе истих у претходном периоду и очекиваних трендова,
- 4) пословне резултате и
- 5) поврат на капитал и активу прије опорезивања.

4. Процјена подобности чланова органа банке и носилаца кључних функција

4.1. Захтјеви за банку

Примјена

Члан 72.

- (1) Банка врши процјену чланова органа управљања банке у сљедећим случајевима:
 - 1) прије подношења захтјева за издавање претходне сагласности Агенције за избор, односно именовање нових чланова органа управљања банке,
 - 2) у току обављања функције изабраних, односно именованих чланова органа управљања банке,
 - 3) у другим случајевима за које банка оцијени да су релевантни за обављање функције члана органа управљања банке.
- (2) Оснивач банке врши процјену чланова органа управљања банке, на основу критеријума дефинисаних овом одлуком, прије подношења захтјева Агенцији за издавање дозволе за рад банке.
- (3) Процјена носиоца кључних функција врши се примјеном захтјева из ст. 1. и 2. овог члана, при чему банка не подноси Агенцији захтјев за издавање претходне сагласности за избор, односно именовање.

Одговорност за процјену

Члан 73.

- (1) Банка има примарну одговорност за обављање иницијалне и поновне процјене чланова органа управљања банке из члана 72. став 1. ове одлуке, укључујући процјену подобности чланова органа управљања банке као цјелине.
- (2) Оснивач банке има одговорност за обављање иницијалне процјене чланова органа управљања банке из члана 72. став 2. ове одлуке, укључујући процјену подобности чланова органа управљања банке као цјелине.
- (3) Банка има одговорност за обављање иницијалне и поновне процјене носиоца кључних функција из члана 72. став 3. ове одлуке.

Општи захтјеви за процјену

Члан 74.

- (1) Банка је дужна обезбиједити да члан органа управљања банке у сваком тренутку испуњава услове за вршење те дужности, на основу члана 59. Закона, односно члана 69. Закона.
- (2) За процјену чланова органа управљања банке морају се узети у обзир све релевантне и доступне информације, без обзира на то када и гдје су прикупљене.
- (3) Приликом процјене угледа члана органа управљања банке морају се узети у обзир критеријуми прописани Законом и овом одлуком.
- (4) Члан органа управљања банке мора у свако вријеме имати добар углед, бити поштен те имати способност независног мишљења, без обзира на величину, интерну организацију, врсту, обим и сложеност послова банке, односно на дужности и одговорности специфичне функције, укључујући чланство у одборима органа управљања банке.
- (5) Приликом процјене знања, способности и вјештина, искуства и расположивог времена за обављање функције члана органа управљања банке морају се узети у обзир врста, обим и сложеност пословања банке, као и дужности функције коју обавља.

- (6) Приликом процјене чланова органа управљања банке морају се узети у обзир и други критеријуми битни за функционисање органа управљања банке, прописани Законом и овом одлуком, те захтјеви у погледу разноликости органа управљања банке у складу са релевантном интерном политиком банке.
- (7) Уколико постоје случајеви који доводе у сумњу углед, знање, способности, вјештине, искуство или друге критеријуме битне за обављање функције члана органа управљања банке, мора се оцијенити како ће ти случајеви нарушавати или би могли нарушавати подобност тог члана и подобност органа управљања банке као цјелине.

Поступак процјене

Члан 75.

- (1) Процјена члана органа управљања банке мора се завршити прије него што он почне обављати функцију, као и једном годишње за претходну годину обављања ове функције.
- (2) Узимајући у обзир члан 55. став 1. тачка 9. Закона, банка је дужна обезбиједити да се скупштини банке пружају резултати процјене кандидата за члана надзорног одбора благовремено, прије именована члана надзорног одбора на сједници скупштине.
- (3) Банка је дужна поново извршити процјену члана органа управљања банке, с циљем верификације његове даље подобности, уколико је поновна процјена потребна због одређеног случаја који доводи у сумњу испуњавање услова за обављање функције члана органа управљања банке, односно који:
 - 1) значајно утиче на адекватност састава органа управљања банке због поновног именована члана органа управљања банке на функцију за коју су се промијенили услови или у случају да је члан именован на другу функцију у органу управљања банке, укључујући промјену области за коју је надлежан,
 - 2) има утицај на спремност и могућност за обављање функције члана органа управљања банке, укључујући случај када члан органа управљања банке почне обављати додатне функције или активности,
 - 3) значајно утиче на углед члана органа управљања банке или банке, те
 - 4) указује на чињенице утврђене у оквиру редовне процјене система управљања у банци из члана 10. став 1. тачка 5. ове одлуке, коју проводи надзорни одбор.

Оваква поновна процјена ограничава се на испитивање даље подобности члана органа управљања банке само у односу на релевантни случај.

- (4) Приликом иницијалне и поновне процјене појединачних чланова органа управљања, банка на основу властите методологије врши и иницијалну и поновну процјену чланова органа управљања банке као цјелине. Банка је дужна поновно процијенити подобност чланова органа управљања банке као цјелине у случају именована новог члана, у случајевима из става 3. овог члана, те у случајевима када:
 - 1) именовани чланови престану бити чланови органа управљања банке,
 - 2) дође до значајне промјене пословног модела, склоности ка преузимању ризика или Стратегије ризика банке на појединачном или консолидованом нивоу.

Идентификовани недостаци у укупном саставу органа управљања банке не значе да поједини члан није подобан.

- (5) Поступак процјене и њени резултати морају бити адекватно документовани. Документација треба обухватати:
 - 1) опис и улогу релевантне функције органа управљања банке,
 - 2) резултате процјене чланова органа управљања банке на основу следећих критеријума:
 1. углед, укључујући отвореност и поштеност,
 2. одговарајуће знање, способности, вјештине и искуство,
 3. расположиво вријеме за обављање функције.
- (6) Банка је дужна доставити Агенцији резултате извршене процјене у року од 30 дана од дана извршене процјене.

Политика процјене чланова органа управљања

Члан 76.

- (1) Скупштина банке доноси политике и процедуре за избор и процјену испуњења услова за чланове надзорног одбора и самопроцјену рада надзорног одбора, у складу са Законом и подзаконским прописима Агенције.
- (2) Политика процјене чланова органа управљања утврђује принципе о избору, праћењу и планирању замјене чланова органа управљања банке и као минимум обухвата:
 - 1) поступак за избор, именовање, поновно именовање и планирање замјене чланова органа управљања банке, интерни поступак који се примјењује код процјене чланова органа управљања банке, мјере које се предузимају након проведене процјене те интерну функцију (нпр. функција људских ресурса), која је одговорна за пружање подршке надзорном одбору, односно одбору за именовања, ако постоји, у поступку процјене чланова органа управљања банке,
 - 2) критеријуме за процјену подобности чланова органа управљања банке, који укључују знање, искуства, способности, вјештине, независност, спремност и могућност посвећивања довољног времена раду у органу управљања банке, те остале услове потребне за обављање функције члана органа управљања банке,
 - 3) документацију коју члан органа управљања банке и банка треба да доставе у сврху провођења процјене,
 - 4) дефинисање да одбор за именовања, односно надзорни одбор, редовно, а најмање једном годишње процјењује знање, вјештине, способности и искуство чланова управе и надзорног одбора и тих органа управљања као цјелине, те о резултатима процјене извјештава чланове органа управљања,
 - 5) мјере које се предузимају након проведене процјене,
 - 6) активности које треба предузети у случају избора чланова надзорног одбора, у погледу информисања акционара о условима за обављање функције члана надзорног одбора, критеријумима које то лице мора испуњавати за обављање функције и резултатима процјене његове подобности прије избора,
 - 7) случајеве када је потребно вршити поновну процјену подобности, укључујући мјере за утврђивање постојања таквих случајева,
 - 8) обавезу чланова органа управљања банке о редовном годишњем обавјештавању банке о свим промјенама које утичу на њихову подобност за обављање функције, а у случају битне промјене – обавјештавање одмах по њеном настанку,
 - 9) услове и начине додатног оспособљавања чланова органа управљања банке, а према потребама за професионалним усавршавањем чланова органа управљања банке,
 - 10) циљеве банке у разноликости органа управљања,
 - 11) дефинисање адекватних финансијских и људских ресурса за обуку и стручно усавршавање чланова органа управљања банке,
 - 12) дефинисање лица, начина и рокова за обавјештавање Агенције о поступању у складу са одредбама ове одлуке, односно о свим значајним информацијама које могу негативно утицати на подобност чланова органа управљања,
 - 13) начин документовања поступка процјене чланова органа управљања банке.
- (3) Банка је дужна обезбиједити да при дефинисању Политике процјене чланова органа управљања сарађују одбор за именовања и друге релевантне функције, укључујући контролне функције банке.
- (4) Политиком процјене чланова банка је дужна, сразмјерно величини, обиму, врсти, сложености и организацији пословања, проводити процјену и за носиоце кључних функција. Банка треба процјењивати углед, знање, способности, вјештине и искуство носилаца кључних функција на основу истих критеријума који се примјењују за чланове органа управљања банке, узимајући у обзир и улогу и дужности релевантне функције.

- (5) Банка је дужна Политиком процјене чланова органа управљања одредити функцију која је одговорна за вршење процјене носилаца кључних функција, те за извјештавање функције људских ресурса и органа управљања банке о резултатима процјене.
- (6) Банка је дужна адекватно документовати поступак процјене и резултате процјене носиоца кључне функције, те резултате извршене процјене у случају руководиоца контролних функција доставити Агенцији у року од 30 дана од дана извршене процјене, односно планираног именованја.

Мјере банке

Члан 77.

- (1) Ако након проведене процјене банка закључи да одређено лице није подобно за избор, односно именованје за члана органа управљања банке, то лице не може бити изабрано, односно именовано. Уколико је тај члан већ изабран, односно именован, банка треба предузети одговарајуће мјере да се он разријешити или мјере којима ће се осигурати његова подобност.
- (2) Уколико банка закључи, на бази процјене или поновне процјене, да члан органа управљања није, односно више није подобан за обављање дате функције, дужна је предузети одговарајуће мјере, узимајући у обзир специфичну ситуацију и недостатке појединачних чланова органа управљања банке.
Те мјере могу обухватати: замјену одређених чланова органа управљања банке, односно њихово разрјешење, обучавање појединог члана или цијелог органа управљања банке и друге одговарајуће мјере којим се осигурава задовољавајућа оспособљеност органа управљања банке као цјелине.
- (3) Мјере банке из ст. 1. и 2. овог члана примјењују се и уколико банка закључи, на бази процјене или поновне процјене, да орган управљања као цјелина није, односно више није подобан.
- (4) У случају разрјешења члана органа управљања банке из ст. 1. и 2. овог члана, банка је дужна провести прописани поступак код Агенције.
- (5) У случају предузимања осталих мјера из ст. 1. и 2. овог члана, банка је дужна обавијестити Агенцију о провођењу тих мјера, наводећи садржај, носиоце и рокове за њихово провођење.
- (6) Уколико банка након проведене процјене закључи да кандидат за носиоца кључне функције није подобан, тај кандидат не може бити именован, односно банка је дужна предузети мјере за обезбјеђење адекватног обављања те функције.

Критеријуми и процјена угледа

Члан 78.

- (1) Сматра се да члан органа управљања банке има добар углед уколико не постоји доказ о супротном, те ако нема разлога за основану сумњу у његов углед. При оцјени овог критеријума треба узети у обзир све доступне информације за оцјену, без обзира на то гдје је настао догађај релевантан за оцјену овог критеријума.
- (2) Сматра се да члан органа управљања банке нема добар углед уколико његово лично или пословно понашање изазива значајну сумњу у његову способност да осигура адекватно, ефикасно и опрезно управљање банком.
- (3) При процјени угледа члана органа управљања банке узимају се у обзир:
 - 1) евиденција из свих судских, управних и прекршајних поступака или друга релевантна евиденција, а нарочито: врста отпужбе, изречена казна, степен жалбе, фаза у којој се налази поступак, ефекат евентуалних изречених мјера, отежавајуће и ублажавајуће околности, озбиљност и важност било којег релевантног преступа, управне и надзорне мјере, временски период од изрицања мјере, односно казне, понашање члана након изречене мјере, односно казне,
 - 2) кумулативни ефекти више мањих прекршаја, који појединачно не нарушавају углед члана, али који заједно могу имати значајан утицај на исти.
- (4) Потребно је анализирати факторе који би могли довести у сумњу углед појединачног члана органа управљања банке, и то:

- 1) покретање кривичног поступка или доношење пресуде којом је изречена казна за кривично дјело, према законима који регулишу:
 1. банкарску и друге финансијске дјелатности, или су у вези са тржиштем хартија од вриједности, хартијама од вриједности или инструментима платног промета, укључујући законе о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности, спречавању корупције и друге релевантне прописе којим се регулише пружање финансијских услуга,
 2. преваре или финансијски криминал,
 3. пореске обавезе и
 4. пословање привредних друштава, ликвидацију, стечај или заштиту потрошача,
 - 2) релевантне садашње или претходне истражне поступке и/или извршне мјере због непоштовања наведеног у тачки 1. подтачка 1. овог става и
 - 3) релевантне садашње или претходне истражне поступке и/или изречене мјере од стране других регулаторних или професионалних тијела због непоштовања било којих прописа.
- (5) Коректно поступање појединачног члана органа управљања банке у обављању претходних послова процјењује се на основу сљедећих доказа:
- 1) да ли је поступао транспарентно и да ли је сарађивао с Агенцијом или другим надлежним надзорним или регулаторним тијелима,
 - 2) да ли му је професионално тијело ускратило, поништило, одузело или укинуло релевантни документ о посједовању стручних знања или га је искључило из свог чланства,
 - 3) подношења оставке или евентуалног отпуштања са посла и разлога за исто или сличних ситуација,
 - 4) изрицања мјере забране од стране надлежног тијела за дјеловање у својству овлашћеног лица и
 - 5) било којих других доказа да члан органа управљања банке није дјеловао у складу са професионалним стандардима понашања и пажњом доброг привредника.
- (6) Треба размотрити утицај садашњих и прошлих пословних резултата и финансијске стабилности појединачног члана органа управљања банке на основу сљедећег:
- 1) доступних података из евиденције о неквалитетним дужницима,
 - 2) финансијског и пословног резултата правног лица у којима појединачни члан органа управљања банке има или је у претходне три године имао значајан власнички интерес, са посебним освртом на евентуалне ликвидационе и стечајне поступке, те да ли је, и на који начин, члан имао утицај на покретање тих поступака,
 - 3) проглашења личног банкрота у правним системима земаља у којима је исти прописан,
 - 4) материјално значајних улагања или кредитне изложености који имају битан утицај на његову финансијску способност као члана органа управљања банке.
- (7) Не доводећи у питање права појединих лица, потребно је размотрити актуелне истраге када произилазе из правосудних или административних поступака или других сличних истрага регулаторних тијела.

Критеријуми и процјена знања, способности, вјештина и искуства

Члан 79.

- (1) Банка је дужна обезбиједити да чланови органа управљања имају одговарајуће појединачно и колективно знање, способности, вјештине и искуство како да би у потпуности и сразмјерно својим одговорностима разумјели и пратили пословање банке, главне ризике и систем управљања у банци, те организацију банке односно групе, укључујући потенцијалне сукобе интереса, који могу произилазити из те организације.
- (2) При процјени искуства појединачног члана органа управљања банке треба размотрити:
 - 1) теоретско искуство, односно знања, способности и вјештине стечене образовањем и стручним оспособљавањем и
 - 2) практично искуство, стечено обављањем претходних послова.

Поред наведеног, треба узети у обзир вјештине и стручна знања стечена и показана током обављања професионалних дужности члана органа управљања банке.

- (3) У погледу процјене теоретског искуства, односно знања, способности и вјештина појединачног члана органа управљања банке посебно се разматра ниво и профил образовања, те да ли се исто односи на области банкарства, других финансијских дјелатности или друге релевантне области (економија, право, управа, финансијска регулатива, информационо-комуникациона технологија и слично).
- (4) Процјена искуства не треба бити ограничена на степен образовања или доказ о одређеном степену рада у банци или другој финансијској институцији. Потребно је детаљно анализирати практично искуство чланова органа управљања банке, будући да знања стечена приликом обављања претходних послова зависе од врсте, обима и сложености послова, односно функције коју ти чланови обављају.
- (5) Приликом процјене искуства члана органа управљања банке посебно се разматрају теоретско и практично искуство у вези са:
 - 1) банкарством и финансијским тржиштем,
 - 2) регулаторним оквиром и прописаним стандардима пословања банака и других институција банкарског система,
 - 3) планирањем и познавањем пословне стратегије банке или њеног пословног плана и њиховим извршењем,
 - 4) управљањем ризицима (идентификација, мјерење, односно процјена, праћење и контрола значајних ризика), укључујући и одговорности појединачног члана органа управљања банке у том процесу,
 - 5) рачуноводством и ревизијом,
 - 6) процјеном ефикасности система управљања банке, те управљањем, надзором и контролом у поступцима и мјерама банке и других институција банкарског система и
 - 7) тумачењем финансијских података банке, финансијским планирањем, анализом и контролом у банкама и сличним институцијама банкарског система.
- (6) Члан управе банке мора имати довољно теоретског и практичног искуства на руководним функцијама, које је стечено током довољно дугог периода на руководним пословима, а најмање три године. Теоретско и практично искуство стечено у обављању претходних послова процјењује се на основу:
 - 1) периода обављања послова руковођења,
 - 2) врсте и сложености посла, као и организационе структуре у којој су се послови обављали,
 - 3) обима надлежности, овлашћења за одлучивање и одговорности,
 - 4) техничких знања о пословању банке и познавања ризика којима је изложена, стечених на одређеном радном мјесту, и
 - 5) броја лица којима је руководио.
- (7) Члан надзорног одбора банке мора имати довољно искуства потребног за самосталну процјену у процесу доношења одлука у најбољем интересу банке и ефикасан надзор управе банке. Искуство може бити стечено на академским, управним или другим радним мјестима, те у управљању, надзору или контроли банака или других финансијских институција.

Други критеријуми процјене подобности

Члан 80.

Приликом процјене подобности појединачног члана органа управљања банке треба процијенити и друге критеријуме битне за функционисање органа управљања банке, који се односе на:

- 1) независност, која укључује способност члана органа управљања банке да самостално обавља своју дужност у интересу банке и без утицаја других лица која могу довести до сукоба интереса,
- 2) спремност и могућност члана органа управљања банке да посвети довољно времена раду у органу управљања банке,

- 3) цјелокупан састав органа управљања банке, његова колективна знања и стручне карактеристике.

Независност и независност мишљења

Члан 81.

- (1) Процјена независности члана органа управљања банке из члана 80. став 1. тачка 1. ове одлуке укључује процјену независности мишљења члана органа управљања банке и процјену независности члана надзорног одбора.
- (2) При процјени независности мишљења члана органа управљања банке из става 1. овог члана треба размотрити да ли је члан у расправи и доношењу одлука органа управљања банке спреман и способан сарађивати на основу властитих опрезних, објективних и независних ставова, односно мишљења, укључујући:
 - 1) личне карактеристике члана органа управљања банке (нпр. храброст, увјерљивост и карактер, који су неопходни за ефикасно разматрање и преиспитивање приједлога и ставова других чланова органа управљања банке, способност постављања питања члановима управе банке, способност супротстављања колективном размишљању и сл.),
 - 2) утицај могућег сукоба интереса на способност члана органа управљања банке да независно и објективно обавља функцију.

При процјени личних карактеристика члана органа управљања банке из става 2. тачка 1. овог члана треба размотрити пријашње и садашње понашање члана, укључујући понашање члана у банци. При процјени утицаја могућих сукоба интереса из става 2. тачка 2. овог члана на способност члана органа банке да независно и објективно обавља функцију треба најмање размотрити околности из члана 14. став 2. ове одлуке.

- (3) При процјени независности појединачног члана надзорног одбора из става 1. овог члана треба најмање размотрити околности из члана 61. ст. 1. и 2. ове одлуке.

Процјена расположивог времена за обављање функције

Члан 82.

- (1) Приликом процјене расположивог времена за обављање функције из члана 80. став 1. тачка 2. ове одлуке треба размотрити спремност и могућност члана органа управљања банке да посвети довољно времена обављању својих дужности и одговорности у раду органа управљања банке (у даљем тексту: процјена расположивог времена), са циљем разумијевања пословања банке, значајних ризика банке, те утицаја пословне стратегије и Стратегије ризика на пословање банке. Процјена треба обухватати и спремност, односно могућност члана да посвети довољно времена раду у органу управљања банке у могућим периодима значајно повећаних активности банке (нпр. у случају реструктурирања, стицања, спајања, преузимања и сл.) или у могућој кризној ситуацији, односно у случају значајних потешкоћа код пословања банке, узимајући у обзир да у таквим периодима пословања банке треба посветити више времена обављању функције.
- (2) У циљу процјене расположивог времена из става 1. овог члана, приликом одређивања броја директорских функција које може истовремено обављати члан органа управљања банке у другим правним лицима, банка је дужна узети у обзир појединачне околности везане за банку и за члана, укључујући:
 - 1) вријеме које члан треба посветити извршавању релевантне функције у органу управљања банке и
 - 2) врсту, обим и сложеност послова банке.
- (3) Члан управе банке може бити лице које, поред те функције, обавља највише двије неизвршне директорске функције у другим правним лицима.
- (4) Изузетно од става 3. овог члана, једном директорском функцијом сматра се:
 - 1) неизвршна директорска функција у оквиру исте банкарске групе,
 - 2) неизвршна директорска функција у зависном друштву банке, укључујући нефинансијска друштва.

- (5) Директорска функција коју обавља члан управе банке у правним лицима чија је главна пословна активност непрофитне природе и која нису субјекти банкарског система не сматра се директорском функцијом у смислу става 3. овог члана.
- (6) При процјени времена за обављање функције из става 2. овог члана у обзир треба узети најмање:
 - 1) број директорских функција у правним лицима које члан органа управљања банке обавља истовремено, узимајући у обзир могуће синергије у случају да члан обавља ове функције у оквиру банкарске групе,
 - 2) величину, врсту, обим и сложеност послова правног лица у којем члан органа управљања банке има директорску функцију,
 - 3) стварну присутност члана органа управљања у банци, укључујући и евентуалну географску удаљеност члана и вријеме путовања које је у том случају потребно за обављање те функције,
 - 4) број планираних састанака на нивоу органа управљања банке са надлежним органима и осталим заинтересованим лицима,
 - 5) број директорских функција које члан органа управљања банке обавља истовремено у институцијама са претежно некомерцијалним циљевима,
 - 6) врсту специфичне функције и одговорности члана органа управљања банке,
 - 7) остале екстерне професионалне или политичке функције, односно друге релевантне функције,
 - 8) потребну обуку и оспособљавање за функцију,
 - 9) све друге релевантне дужности члана органа управљања банке.
- (7) Банка је дужна обезбиједити да је члан органа управљања банке упознат са очекивањима банке везаним за временску расположивост и да је дужан дати документовану изјаву да је спреман и у могућности да посвети довољно времена обављању своје функције.
- (8) Банка је дужна пратити и редовно преиспитивати да ли чланови органа управљања банке посвећују довољно времена обављању својих функција и одговорности, укључујући припрему за сједнице, присутност и активну сарадњу на сједницама органа управљања, те утицај могуће дугорочне одсутности појединачног члана на рад органа управљања.
- (9) Банка је дужна ажурно евидентирати и документовати све вањске професионалне и политичке функције чланова органа управљања банке. У случају околности које могу имати негативан утицај на временску расположивост члана органа управљања, банка је за тог члана дужна поновно обавити процјену расположивог времена.

Подобност цјелокупног састава органа управљања банке

Члан 83.

- (1) Приликом процјене цјелокупног састава органа управљања банке из члана 80. став 1. тачка 3. ове одлуке треба размотрити да ли органи управљања банке, одвојено за надзорни одбор и управу банке, имају одговарајуће колективно знање, вјештине и искуство у циљу разумијевања пословних активности и ризика банке, те адекватног разматрања и доношења одговарајућих одлука, заснованих на познавању пословног модела, склоности ка преузимању ризика, Стратегије ризика и тржишта банке.
- (2) Приликом процјене знања, вјештина и искуства органа управљања банке из става 1. овог члана посебно се разматрају области пословања банке за која су чланови органа управљања банке заједно одговорни у погледу руковођења и надзора над пословањем банке, укључујући:
 - 1) све пословне активности и ризике банке,
 - 2) релевантна подручја из области финансијског сектора, укључујући финансијска тржишта, тржишта капитала, капиталне захтјеве и моделе, те из области других релевантних сектора,
 - 3) финансијско рачуноводство и извјештавање,
 - 4) управљање ризицима, усклађеност пословања и интерну ревизију,
 - 5) информационе технологије и безбједност информационог система,

- 6) локална, регионална и глобална тржишта, ако је примјењиво,
 - 7) прописе и регулативу,
 - 8) руководне вјештине и искуство,
 - 9) способност стратешког планирања,
 - 10) искуства везана за управљање и надзор банкарских група, ако је примјењиво.
- (3) Приликом процјене из става 1. овог члана банка треба размотрити и знање, вјештине и искуство појединачног члана органа управљања и како иста доприносе подобности органа управљања банке као цјелине.
- (4) У надзорни одбор могу бити именована лица која заједно имају знања, способности, вјештине и искуства потребна за довољно добро разумијевање пословања и ризика банке, односно његови чланови треба да буду у могућности доказати да ће их стећи у разумном року. Управа банке, као цјелина, треба имати висок ниво руководних способности и довољно практичног искуства у банци или другој финансијској институцији.
- (5) Приликом процјене подобности цјелокупног састава органа управљања из става 1. овог члана банка може користити упитник за процјену, који Агенција објављује на својој интернет страници.

Члан 84.

Разноликост састава органа управљања банке

- (1) Политика процјене чланова органа управљања треба обухватити и политику разноликости органа управљања банке (у наставку: политика разноликости), која треба омогућити да се у поступку избора и именовања чланова органа управљања у обзир узима широк распон квалитета и компетенција кандидата с циљем заступања различитих ставова и искуства, те независног мишљења и опрезног одлучивања у органу управљања банке. У том погледу банка је дужна обезбиједити да политика разноликости спречава дискриминацију на основу пола, расе, боје коже, етничког или социјалног поријекла, генетских карактеристика, вјере или увјерења, припадности националној мањини, имовине, рођења, инвалидитета, старости или сексуалне оријентације.
- (2) Банка је дужна обезбиједити да политика разноликости укључује најмање сљедеће аспекте:
- 1) едукацију и професионално искуство,
 - 2) пол и
 - 3) радно искуство.
- (3) Банка одређује циљ заступљености жена и мушкараца у органу управљања банке, који обухвата најмање:
- 1) опис мјера које банка проводи за обезбјеђивање једнаких могућности за оба пола у органу управљања банке, као и образложење додатне вриједности такве структуре чланова органа управљања, у складу са циљем заступљености,
 - 2) опис начина за побољшање могуће недовољне заступљености одређеног пола у органу управљања банке, у складу са циљем банке, расположивим могућностима и каријерним перспективама у органу управљања банке,
 - 3) адекватан временски период за достизање циља заступљености.

Обука и оспособљавање чланова органа управљања банке

Члан 85.

- (1) Банка је дужна обезбиједити да Политика процјене чланова управљања укључује политику и поступке за обављање уводне обуке и оспособљавања чланова органа управљања банке. Уводна обука чланова органа управљања треба омогућити подршку члановима у постизању њиховог јасног разумијевања структуре, пословног модела, ризичног профила и система управљања банке, те њихових дужности и одговорности у банци. Оспособљавање чланова органа управљања банке треба да се заснива на општим и, гдје је примјењиво, специфичним едукационим програмима у циљу одржавања и развијања знања, способности и вјештина чланова органа управљања банке у вези са испуњавањем њихових

- дужности и одговорности. Банка је дужна обезбиједити одговарајуће финансијске и људске ресурсе за уводну обуку и оспособљавање чланова органа управљања. Ресурси за уводну обуку и оспособљавање треба да омогуће постизање циљева уводне обуке и оспособљавања чланова органа управљања у погледу испуњавања услова за дату функцију.
- (2) Банка је дужна обезбиједити да су политике и поступци за обуку и оспособљавање из става 1. овог члана ажурни и да обухватају најмање:
 - 1) циљеве уводне обуке и оспособљавање чланова органа управљања банке, укључујући чланове одбора надзорног одбора,
 - 2) одговорности за припрему детаљних програма едукације,
 - 3) финансијске и људске ресурсе за уводну обуку и оспособљавање, узимајући у обзир потребно вријеме, трошкове и администрацију,
 - 4) поступак у оквиру којег члан органа управљања банке може затражити обуку или оспособљавање.
 - (3) Приликом дефинисања политика за обуку и оспособљавање банка је дужна обезбиједити сарадњу одбора за именовања, ако је основан, функције људских ресурса, функције финансија и релевантних контролних функција.
 - (4) Банка је дужна обезбиједити да сви новоименовани чланови органа управљања банке добију најзначајније информације о областима из става 1. овог члана најкасније мјесец дана након преузимања дужности, а уводну обуку најкасније у року од шест мјесеци од датума преузимања функције. Члан органа управљања банке дужан је испунити све обавезе односно захтјеве банке везане за знање, способности и вјештине најкасније у року од једне године након преузимања дате функције.

5. Прелазне и завршне одредбе

Ступање на снагу и примјена одлуке

Члан 86.

- (1) Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске”.
- (2) Ступањем на снагу ове одлуке престају да важе:
 - 1) Одлука о управљању ризицима у банкама („Службени гласник Републике Српске”, број 75/17),
 - 2) Одлука о систему унутрашњих контрола банке („Службени гласник Републике Српске”, број 89/17),
 - 3) Одлука о политици и пракси накнада у банци („Службени гласник Републике Српске”, број 75/17),
 - 4) Одлука о савјесном поступању чланова органа банке („Службени гласник Републике Српске”, број 75/17) и
 - 5) Одлука о процјени чланова органа банке („Службени гласник Републике Српске”, број 75/17).
- (3) Банка је дужна ускладити своје пословање са одредбама ове одлуке до 31.12.2021. године.

Број: УО-233/21

Датум, 15.06.2021. год.

ПРЕДСЈЕДНИК
УПРАВНОГ ОДБОРА
Братољуб Радуловић

Прилог 1. Правила за управљање тржишним ризиком

- (1) Банка је дужна обезбиједити јасну и досљедну оперативну раздвојеност функције уговарања трансакција од функције управљања ризицима и функције позадинских послова, укључујући и управљачке и руководне нивое. Оперативно раздвајање функције уговарања трансакција од функције позадинских послова подразумијева успостављање одговарајућих сигурносних и радних процедура, права приступа информационом систему, физичку раздвојеност наведених функција и свих других аспеката како би се одржала раздвојеност тих функција.
- (2) Приликом уговарања трансакција банка је дужна обезбиједити минимално:
 - 1) да се сви битни елементи трансакције претходно усагласе између уговорних страна прије закључења сваке појединачне трансакције;
 - 2) да се трансакције уговарају у складу са транспарентним тржишним условима. Банка може уговорити трансакције које нису у складу са тржишним условима, ако је трансакција уговорена на основу јасног и разумног захтјева клијента, при чему мора постојати јасно видљив опис одступања од тржишних услова и разлога за то одступање. Банка је дужна интерним актима прописати начин извјештавања надзорног одбора, управе и вишег руководства о свим значајним трансакцијама које нису уговорене према тржишним условима;
 - 3) да се уговарање трансакција обавља унутар пословних просторија банке, а ако се та трансакција уговара путем телефона, банка је дужна обезбиједити снимање наведеног телефонског разговора;
 - 4) да се интерним актом утврде запослени у банци који су овлаштени за уговарање трансакција, са јасним дефинисањем врсте и износа трансакције коју радник може уговорити, начина уговарања те трансакције, система извјештавања о уговореним трансакцијама и слично;
 - 5) да за сваку уговорену трансакцију постоји документација у штампаном облику, која садржи све битне елементе и друге информације релевантне за уговорену трансакцију, при чему потврду о уговореној трансакцији и припадајућу документацију треба у најкраћем могућем року прослиједити функцији позадинских послова;
 - 6) радник овлаштен за уговарање трансакција уноси податке у информациони систем искључиво користећи индивидуални налог (корисничко име и лозинку), при чему је обавезно да се приликом сваког уноса аутоматски евидентира вријеме уноса и корисничко име под којим је унос извршен.
- (3) Приликом евидентирања и контроле трансакција банка је дужна минимално обезбиједити:
 - 1) да се свака уговорена трансакција на одговарајући начин евидентира и без одгађања укључи у интерне извјештаје о уговореним трансакцијама;
 - 2) да су потврде о уговореним трансакцијама које су доставиле друге уговорне стране правремене и комплетне, те да се зазимају у оквиру функције позадинских послова. Банка је дужна одмах обавијестити другу уговорну страну уколико потврду није примила на вријеме или та потврда није комплетна;
 - 3) да се успостави редовна контрола процеса уговарања трансакција, која укључује контролу: комплетности документације и правремености просљеђивања документације функцији позадинских послова/подршке; усклађености података о уговореној трансакцији са потврдама о уговореној трансакцији, потврдом електронског система трговања и осталим изворима; усклађености уговорене трансакције са тржишним условима; евентуалних одступања од интерних правила трговања и усклађености записа о трансакцији функције уговарања трансакција и осталих независних организационих јединица.
- (4) Приликом анализе изложености тржишним ризицима банка је дужна минимално узети у обзир сљедеће:
 - 1) све активности банке осјетљиве на промјене тржишних фактора, узимајући у обзир и позиције књиге трговања и банкарске књиге,
 - 2) развој и ликвидност релевантних финансијских тржишта, те промјенљивост тржишних цијена финансијских инструмената,
 - 3) стварне и предвиђене неусклађености и отворене позиције које произилазе из активности банке,
 - 4) присутне концентрације ризика у књизи трговања,
 - 5) корелације између тржишних цијена различитих финансијских инструмената,
 - 6) корелације са другим ризицима којима је банка изложена, као што су кредитни ризик и ризик ликвидности,

- 7) постојање сложених финансијских инструмената, уграђених опција и слично,
- 8) симулације добити и капитала у различитим сценаријима, укључујући квантификацију највећег губитка у екстремним тржишним условима. Симулације се односе на:
1. каматне и каматно осјетљиве приходе и расходе и економску вриједност билансних и ванбилансних ставки произашлу из различитих сценарија кретања каматних стопа,
 2. валутне и валутно осјетљиве приходе и расходе и економску вриједност билансних и ванбилансних ставки произашлу из различитих сценарија кретања девизних курсева,
 3. друге тржишне факторе и тржишно осјетљиве приходе и расходе и економску вриједност билансних и ванбилансних ставки произашлу из различитих сценарија кретања тржишта.
- Банка је дужна редовно процјењивати симулације добити и капитала у односу на остварне резултате.
- (5) Приликом анализе изложености каматном ризику, уз елементе из става 4. овог прилога, банка је дужна обухватити различите аспекте каматног ризика, укључујући минимално ризик који произилази из:
- 1) промјене криве приноса и корелације између различитих кривих приноса које су релевантне за активности банке,
 - 2) могућег извршења уграђених опција које се односе на каматну стопу.
- (6) Приликом анализе изложености девизном ризику, уз елементе из става 4. овог прилога, банка је дужна узети у обзир минимално сљедеће елементе:
- 1) утицај неповољних кретања курса на висину отворене девизне позиције,
 - 2) промјене рачуноводствене вриједности девизних позиција банке због промјене курса стране валуте.
- (7) У погледу књиге трговања, поред регулаторних захтјева за вредновање из члана 113. Одлуке о израчунавању капитала банака, банка је дужна успоставити минимално сљедеће:
- 1) идентификовање евентуалних прекорачења лимита одмах по њиховом настанку и на дневној основи ажурне извјештаје о тим случајевима,
 - 2) редовно праћење волатилности цијена за позиције књиге трговања,
 - 3) континуирано мјерење и праћење отворених позиција које су подијељене на промптне и форвард позиције, те позицију у опцијама, узимајући у обзир појединачне ризике који произилазе из тих позиција, те величину, доспијеће и сложеност позиција.
- (8) Праћење ризика који произилазе из активности трговања обухвата дневно праћење података о:
- 1) позицијама за трговање,
 - 2) искориштености и прекорачењима лимита и
 - 3) резултатима трговања.
- (9) Банка је дужна успоставити систем лимита за ограничавање изложености тржишним ризицима које није у могућности мјерити, а приликом одређивања лимита дужна је узети у обзир ниво капитала и прихода, засновати структуру лимита на процјени нивоа ризика и износу највећих допуштених губитака. Банка је дужна обезбиједити редован преглед и, по потреби, промјену успостављених лимита на основу резултата проведених тестирања отпорности на стрес.
- (10) Банка је дужна успоставити ефикасан систем праћења искориштености и прекорачења успостављених лимита, који укључује контролу: усклађености уговорених трансакција са успостављеним лимитима, одобравања пословних трансакција које прекорачују успостављене лимите, документовања разлога прекорачења успостављених лимита, као и систем извјештавања надзорног одбора и управе банке о свим прекорачењима успостављених лимита.
- (11) Извјештаји на основу којих банка прати податке о уговореним трансакцијама и лимитима треба да обухватају и преглед отворених позиција по појединачним врстама трансакција, врсти ризика, организационом дијелу или портфолију, те преглед успостављених лимита и ниво њихове искориштености. Банка је дужна пратити прекорачења лимита на дневној основи, током и на крају радног времена.
- (12) Извјештаји на основу којих банка прати податке о резултатима трговања треба да садрже преглед тренутних и кумулативних резултата најмање на мјесечној, кварталној, полугодишњој и годишњој основи.

Прилог 2. Правила за управљање оперативним ризиком

- (1) Банка је дужна обезбиједити да систем управљања оперативним ризиком буде заснован на чињеници да се оперативни ризик односи на све активности запослених, процесе, производе и системе банке.
- (2) У смислу става 1. овог анекса, надзорни одбор и управа банке дужни су обезбиједити да у процес управљања оперативним ризиком буду укључени сви релевантни организациони нивои и сегменти управљања банком.
- (3) За потребе управљања оперативним ризиком банка је дужна одредити:
 - 1) принципе за утврђивање и класификацију догађаја, односно извора оперативног ризика и
 - 2) шта за банку представља значајан штетни догађај по основу оперативног ризика, те минимални износ који се уноси у базу штетних догађаја.
- (4) У оквиру управљања оперативним ризиком банка је дужна обухватити пословне промјене, укључујући и нове производе, активности, процесе и системе, управљање пројектима, екстернализоване активности, значајне оперативне ризике, као и оперативне ризике који се односе на постојеће производе, активности, процесе и системе.
- (5) У оквиру утврђивања и мјерења, односно процјене оперативног ризика банка је дужна узети у обзир све релевантне интерне и екстерне факторе те догађаје по основу оперативног ризика који су проузроковали стварни губитак за банку, као и оперативни ризик којем је банка изложена, али није проузроковао стварни губитак за банку.
- (6) С циљем адекватног управљања оперативним ризиком, банка је дужна да, у складу са законским и подзаконским прописима, обезбиједи адекватно управљање:
 - 1) информационим системом и ризицима информационог система,
 - 2) ризицима екстернализације,
 - 3) правним ризиком, ризиком несавјесног поступања и ризиком усклађености пословања,
 - 4) ризиком модела,
 - 5) континуитетом пословања,
 - 6) системом за спречавање прања новца и финансирања терористичких активности и
 - 7) другим релевантним системима у банци.
- (7) Банка је дужна без одгађања извршити детаљну анализу значајнијих губитака по основу оперативног ризика и предузети одговарајуће мјере с циљем смањења и/или ограничавања посљедица догађаја, те о томе обавијестити надзорни одбор, управу банке и друга релевантна тијела или лица.
- (8) У оквиру редовног праћења и извјештавања о оперативном ризику банка је дужна да обухвати минимално информације о врсти губитка или ризика, узроцима и изворима догађаја, односно ризика, значајности догађаја или ризика и мјерама које су предузете или се планирају предузети с циљем ублажавања посљедица догађаја.
- (9) У оквиру редовног тестирања отпорности на стрес банка је дужна да укључи податке о релевантним штетним догађајима који су проузроковали губитак за банку. У сегменту правног ризика и ризика несавјесног поступања као дијела оперативног ризика треба у тестирање отпорности на стрес укључити податке о могућим губицима банке који произилазе из неадекватног пружања финансијских услуга и повезаних судских трошкова. Примјери неадекватног пружања финансијских услуга укључују: обмањујућу продају производа, везану продају неадекватних производа клијентима, сукоб интереса при пословању, манипулацију референтних каматних стопа или девизних курсева, неправедно ријешене приговоре клијената и сл.
- (10) Банка је дужна успоставити процес управљања континуитетом пословања којим се обезбјеђује њено континуирано пословање, односно правовремено поновно успостављање пословних активности, процеса, система и нивоа услуге.

- (11) С циљем ефикасног планирања и управљања континуитетом пословања, банка је дужна:
 - 1) спровести анализу утицаја на пословање, односно процес анализирања пословних процеса и ресурса информационог система потребних за одвијање пословних процеса,
 - 2) донијети план континуитета пословања,
 - 3) донијети план опоравка информационог система,
 - 4) успоставити процес управљања инцидентима,
 - 5) успоставити процес управљања резервним копијама података и
 - 6) обезбиједити резервну локацију за опоравак информационог система.
- (12) На основу спроведене анализе утицаја пословања, а с циљем ограничавања губитака у случајевима значајнијег нарушавања или прекида пословања, банка доноси план континуитета пословања, којим се обезбјеђује правовремено поновно успостављање кључних/критичних пословних активности, процеса, система и нивоа услуге.
- (13) План континуитета пословања садржи најмање:
 - 1) опис процедура у случају прекида пословања,
 - 2) именовање тимова одговорних за поновно успостављање пословања у случају непредвиђених догађаја,
 - 3) јасно утврђене дужности и одговорности тимова из тачке 3. овог става и свих чланова тих тимова,
 - 4) списак свих ресурса потребних за поновно успостављање кључних/критичних пословних активности,
 - 5) план интерних и екстерних линија комуникације и
 - 6) план успостављања кључних/критичних пословних активности на резервној локацији.
- (14) План континуитета мора се редовно анализирати и ревидирати у складу са пословним промјенама које се односе на производе, активности, процесе и системе у банци, промјене у окружењу, пословној стратегији и циљевима банке и слично. План континуитета потребно је редовно (најмање једном годишње) тестирати и документовати резултате тог тестирања.
- (15) Банка је дужна успоставити извјештавање релевантних нивоа управљања банком о свим релевантним чињеницама које се односе на управљање планом континуитета пословања, тестирање плана континуитета пословања и о значајним промјенама повезаним са управљањем континуитетом пословања.
- (16) Банка је дужна одмах обавијестити Агенцију у случају догађаја који захтијевају покретање плана континуитета пословања са свим релевантним чињеницама и околностима који се на то односе.
- (17) Захтјеви који се односе на анализу утицаја на пословање, доношење плана опоравка информационог система, успостављање процеса управљања инцидентима, успостављање процеса управљања резервним копијама података и обезбјеђење резервне локације за опоравак информационог система дефинисани су Одлуком о управљању информационим системима у банкама.

Прилог 3. Правила за управљање осталим ризицима

1. Ризик државе

- (1) Банка која у складу са законским и подзаконским прописима одобрава пласмане дужницима са сједиштем или пребивалиштем изван државе Босне и Херцеговине дужна је имати адекватне политике и процедуре за идентификацију, мјерење, ублажавање, праћење и контролу и извјештавање о ризику државе у којој дужник има сједиште, односно пребивалиште.
- (2) Праћење ризика државе треба укључивати процјену вјероватноће неиспуњавања обавеза друге уговорне стране са сједиштем или пребивалиштем изван државе Босне и Херцеговине, која произилази из привредних и политичких фактора специфичних за одређену државу, те процјену проводивости уговора на основу којег је настао поједини пласман и могућности реализације инструмента обезбјеђења потраживања према законодавству поједине државе у одређеном периоду.
- (3) У политикама из става 1. овог прилога банка је дужна утврдити лимите изложености ризику државе појединачно према државама поријекла дужника, као и према регионалној основи и другим критеријумима који су релевантни за адекватно управљање ризиком државе. Банка је дужна обезбиједити периодични преглед и, по потреби, измјену утврђених лимита, уз адекватно документовање извршене анализе и разлога за измјену.
- (4) Банка је дужна успоставити и одржавати одговарајући ниво исправки вриједности, односно резервисања на основу процјене очекиваних губитака по основу изложености ризику државе, тако што ће основицу за њихово формирање утврдити умањујући износ изложености за износ већ формиран по основу изложености банке кредитном ризику.
- (5) У вези са поступањем по ставу 4. овог прилога, банка је дужна документовано образложити утврђени ниво исправки вриједности/резервисања, при чему Агенција може захтијевати од банке издвајање већег нивоа за потенцијалне губитке на основу ризика државе, уколико утврди да банка није издвојила потребан/довољан ниво или ако оцијени да управљање ризиком државе није у складу са ризичним профилем банке.

2. Ризик прекомјерне финансијске полуге

- (1) Банка је дужна донијети и проводити примјерене политике и поступке за управљање ризиком прекомјерне финансијске полуге на основу утврђених показатеља ризика прекомјерне финансијске полуге, који укључују стопу финансијске полуге и неусклађеност између имовине и обавеза банке.
- (2) Банка је дужна с опрезом третирати ризик прекомјерне финансијске полуге, узимајући у обзир потенцијално повећање ризика прекомјерне финансијске полуге због смањења регулаторног капитала банке усљед очекиваних или реализованих губитака, у складу са рачуноводственим правилима. У ту сврху банка мора бити у могућности поднијети широк спектар различитих стресних догађаја, с обзиром на ризик прекомјерне финансијске полуге.

3. Ризик концентрације

- (1) Банка је дужна успоставити адекватне политике, процедуре и поступке за управљање ризиком концентрације који директно или индиректно произилази из изложености банке према истом или сличном извору настанка ризика који произилази из укупне изложености банке према једном лицу или групи повезаних лица, истом привредном сектору, истом географском подручју, истој врсти производа те из употребе истих инструмената кредитне заштите, односно истих пружалаца кредитне заштите.
- (2) С циљем управљања ризиком концентрације, банка је дужна успоставити одговарајуће интерне лимите, а адекватност успостављених лимита потребно је редовно разматрати и по потреби извршити њихово прилагођавање.

4. Остали ризици у пословању банке

Банка је дужна донијети и проводити адекватне политике и поступке управљања стратешким, репутационим, пословним ризиком, ризиком профитабилности, ризиком улагања, ризиком капитала и осталим ризицима којима је изложена или би могла бити изложена у свом пословању.